

Algemeen Ambtsbericht Nigeria

Datum   Oktober 2015

Colofon

Plaats	2500 EB DEN HAAG
Opgesteld door	Ministerie van Buitenlandse Zaken Directie Sub-Sahara-Afrika Cluster Ambtsberichten en Terugkeer Postbus 20061

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
2 Landeninformatie	6
2.1 Politieke ontwikkelingen	6
2.1.1 Staatsinrichting	6
2.1.2 Aanloop naar de verkiezingen in 2015	6
2.1.3 Verkiezingen in 2015	8
2.2 Veiligheidssituatie	10
2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja	10
2.2.2 Boko Haram	15
2.2.3 Veiligheidssituatie in de Middle Belt	21
2.2.4 Veiligheidssituatie in het zuiden/ Nigerdelta	24
2.2.5 Ansaru	26
2.2.6 Burgerwachten	26
2.3 Documenten	27
2.3.1 Identiteitskaart	27
2.3.2 Geboorte- en huwelijksakte	28
2.3.3 Paspoort	30
3 Mensenrechten	32
3.1 Internationale verdragen en protocollen	32
3.2 Nationale wetgeving	33
3.2.1 Nationaliteitswetgeving	33
3.3 Toezicht en rechtsbescherming	35
3.3.1 National Human Rights Commission	35
3.3.2 Niet gouvernementele organisaties	36
3.3.3 Aangifte	36
3.4 Naleving en schendingen	37
3.4.1 Vrijheid van meningsuiting	37
3.4.2 Internet en mobiele telefonie	40
3.4.3 Vrijheid van vereniging en vergadering	41
3.4.4 Vrijheid van godsdienst	44
3.4.5 Bewegingsvrijheid	44
3.4.6 Rechtsgang	45
3.4.7 Sharia	45
3.4.8 Arrestatie, voorarrest en detentie	47
3.4.9 Penitentiar systeem	48
3.4.10 Mishandeling en foltering	48
3.4.11 Verdwijningen en ontvoeringen	50
3.4.12 Piraterij	50
3.4.13 Moord en buitengerechtelijke executies	51
3.4.14 Rituele moorden	52
3.4.15 Doodstraf	52
3.5 Positie van specifieke groepen	53
3.5.1 Vrouwen	54
3.5.2 Alleenstaande minderjarigen	59

3.5.3	LHBT's.....	61
3.5.4	Etnische groepen	65
4	Vluchtelingen en ontheemden.....	67
4.1	Ontheemden- en vluchtelingenstroom.....	67
4.2	Opvang in de regio	68
4.3	Activiteiten van Internationale organisaties.....	69
4.4	Terugkeer	70
5	Mensenhandel	73
5.1	Bestrijding	74
5.1.1	NAPTIP.....	75
5.2	Risico van represailles.....	77
5.3	Risico van strafrechtelijke vervolging	77
5.4	Sociale en maatschappelijke herintegratie	78
5.5	Opvangmogelijkheden.....	78
6	Bijlagen	80
6.1	Literatuurlijst.....	80
6.2	Persberichten	82
6.3	Websites.....	83
6.4	Lijst van afkortingen	84
6.5	Overzichtskaart van Nigeria	86

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Nigeria beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dat land en voor de besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Nigeriaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Nigeria (laatstelijk oktober 2012). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van oktober 2012 tot en met oktober 2015.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. In dit ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daarnaast wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

Ook liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Abuja aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, (niet-)gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Nigeria geschetst. Na een beschrijving van de nationale wetgeving en internationale verdragen waarbij Nigeria partij is, komen de mogelijkheden van toezicht op naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van bepaalde mensenrechten. Ten slotte wordt de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk vier komen migratiestromen en activiteiten van internationale organisaties aan de orde.

Tenslotte wordt in hoofdstuk vijf ingegaan op mensenhandel en worden de ontwikkelingen belicht.

2 Landeninformatie

2.1 Politieke ontwikkelingen

Voor het verloop van de politieke ontwikkelingen vanaf de onafhankelijkheid van Nigeria op 1 oktober 1960 tot en met de verkiezingen in 2011 (parlementsverkiezingen 9 april 2011, presidentsverkiezingen 16 april 2011 en deelstaatverkiezingen 26 april 2011) wordt verwezen naar het vorig algemeen ambtsbericht Nigeria van 15 oktober 2012.

2.1.1 Staatsinrichting

Aan het hoofd van de Federale Republiek Nigeria staat een president die voor vier jaar wordt gekozen. De huidige grondwet die in mei 1999 van kracht werd, voorziet op nationaal niveau in een Senaat met 109 zetels en een Huis van Afgevaardigden met 360 zetels die samen de Nationale Assemblee vormen, ofwel het nationale parlement. De leden van de Nationale Assemblee worden rechtstreeks gekozen voor een termijn van vier jaar. Op federaal niveau kent Nigeria 36 staten, ieder met aan het hoofd een gouverneur en een eigen wetgevende macht. De Senaat bestaat uit drie leden uit elke staat en één lid uit het federaal hoofdstedelijk territorium Abuja. Om tot president te kunnen worden verkozen, is in tweederde van de 36 staten ten minste 25 procent van de uitgebrachte stemmen benodigd.¹

2.1.2 Aanloop naar de verkiezingen in 2015

Op 1 oktober 2014 gaf de Nigeriaanse kiescommissie INEC, de *Independent National Electoral Commission*, door het publiceren van een zogeheten '*notice of election*' het formele startschot voor de algemene verkiezingen voor het presidentschap en het nationale parlement en voor de gouverneursposten en parlementen in de verschillende deelstaten in 2015. De presidents- en parlementsverkiezingen stonden oorspronkelijk gepland voor 14 februari 2015, de deelstaatverkiezingen in 29 deelstaten voor 28 februari 2015. Om organisatorisch-technische redenen alsook uit veiligheidsoverwegingen werden deze op het laatste moment door de INEC met zes weken uitgesteld naar respectievelijk 28 maart en 11 april 2015.²

De partijen die het politieke toneel in Nigeria bepalen, zijn de *People's Democratic Party* (PDP) en het *All Progressive Congress* (APC). Het APC kwam in februari 2013 tot stand door een fusie van de vier belangrijkste oppositiepartijen: het *Congress for Progressive Change* (CPC), de *All Nigerian Peoples Party* (ANPP), het *Action Congress of Nigeria* (ACN) en de *All Progressives Grand Alliance* (APGA).³

Nigeria is bestuurlijk verdeeld in zes geopolitieke zones.⁴

¹ National Assembly of the federal Republic Nigeria; <http://www.nassnig.org/> (website geraadpleegd op 15 mei 2015); Grondwet Nigeria; http://www.nigeria-law.org/ConstitutionOfTheFederalRepublicOfNigeria.htm#Arrangement_of_Sections (website geraadpleegd op 15 mei 2015).

² Persbericht (7 februari 2015): Punchng.com: Jega's speech on poll timetable, www.punchng.com/news/jegas-on-new-polls-dates/.

³ EIU (15 januari 2014): Nigeria, *the rise of the APC*.

⁴ Noord-Centraal (Benue, Kogi, Kwara, Nasarawa, Niger, Plateau en Abuja); Noord-Oost (Adamawa, Bauchi, Borno, Gombe, Taraba en Yobe);

De geopolitieke zones Zuid-Oost en Zuid-Zuid zijn van oudsher bolwerken van de PDP terwijl de drie noordelijke zones het APC steunen.

De overwegend islamitische geopolitieke zone Noord-West en delen van de zone Noord-Oost zijn van oudsher bolwerken van het APC, en ook de staten Rivers, Kano en Lagos werden in de aanloop naar de verkiezingen door analisten gezien als staten met relatief veel APC-aanhangers.⁵

In de aanloop naar de verkiezingen zijn vanaf november 2013 vijf gouverneurs en 37 parlementsleden overgelopen van de PDP naar het APC, waardoor het APC een meerderheid kreeg in het Huis van afgevaardigden (174 van de 360 zetels).⁶

Op 11 november 2014 kondigde de toenmalige president Goodluck Jonathan van de PDP zijn kandidatuur aan voor de presidentsverkiezing op 14 februari 2015.⁷

Een maand later, op 11 december 2014 werd Muhammadu Buhari door de verenigde oppositie (APC) genomineerd als presidentskandidaat. Buhari leidde in 1983 de staatsgreep die een einde maakte aan de democratie, bekend als de Tweede Republiek (1979-1983). Het militaire regime dat hij leidde in de periode december 1983-augustus 1985 stond bekend als 'War on indiscipline' omdat met draconische maatregelen onder meer de strijd werd aangegaan tegen corruptie, het ontduiken van regels en vervuiling van de publieke ruimte. Op 17 december 2014 volgde de selectie van de vice-presidentskandidaat namens de APC: Yemi Osinbajo.⁸

De INEC had in november 2014 nog ernstige problemen met het kiesregister en de distributie van de *permanent voter cards* (pvc's). De kaarten konden niet op tijd worden gedrukt voor de derde verspreidingsronde, waardoor de pvc's niet konden worden gedistribueerd in de deelstaten Katsina, Niger, Kaduna en Borno, maar wel gedeeltelijk in de deelstaten Lagos, Rivers en Nassarawa. Voor zover bekend verliep de distributie van de pvc's in de overige deelstaten zonder noemenswaardige problemen. Volgens de INEC waren er bovendien in een aantal staten problemen

---

Noord-West (Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Sokoto en Zamfara);
Zuid-Oost (Abia, Anambra, Ebonyi, Enugu en Imo);
Zuid-Zuid (Akwa-Ibom, Bayelsa, Cross River, Delta, Edo en Rivers);
Zuid-West (Ekiti, Lagos, Ogun, Ondo, Osun en Oyo).

⁵ Oxford Analytica Daily Brief (19 december 2014): *Nigeria's opposition cohesion will shape polls chances*, <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB195563&StoryDate=20141219>.

⁶ EIU (15 januari 2014): *Nigeria, the rise of the APC*. Daarmee anticipeerden zij op de stijgende populariteit van het APC. Het APC werd door analisten gezien als een geloofwaardige tegenstander die in het hele land aanhang heeft en in theorie in staat zou moeten zijn om de voor het presidentschap benodigde 25% van de stemmen in tweederde deel van de (36) staten binnen te halen; Vertrouwelijke bron.

⁷ Power-sharing agreement: de president, die zowel staatshoofd als regeringsleider is, wordt direct gekozen voor een termijn van vier jaar. Hij kan slechts eenmaal voor een volgende termijn van vier jaar worden herkozen. Volgens informele afspraken (*gentleman's agreement of power rotation*) tussen het overwegend islamitische noorden en het meer christelijke zuiden wisselt het presidentschap na een ambtstermijn van acht jaar tussen kandidaten afkomstig van één van de twee zones. Bij selectie van een christelijke presidentskandidaat wordt een moslim vice-presidentskandidaat geselecteerd en andersom. Vertrouwelijke bron; Persbericht Reuters (11 november 2014): *Nigeria's president Goodluck Jonathan will run for a second term*, <http://www.premiumtimesng.com/news/top-news/173923-inec-releases-names-candidates-2015-presidential-election.html>; http://www.huffingtonpost.com/2014/11/11/goodluck-jonathan-running_n_6138730.html.

⁸ Vertrouwelijke bron; EIU (januari 2015): *Nigeria, country report*; Oxford Analytica Daily Brief (19 december 2014): *Nigeria opposition cohesion will shape poll chances*.

Muhammadu Buhari is een populaire figuur in het noorden. Vele Nigerianen zien zijn bewind in de jaren 80 als een tijdperk waarin brute dictators regeerden terwijl anderen hem zien als een integer persoon die niet aan zelfverrijking deed. Hij heeft in de afgelopen drie presidentsverkiezingen nooit meer dan één derde van de stemmen behaald. De vice-presidentskandidaat Osinbajo is een professor in de rechtsgeleerdheid en predikant van de Pinksterkerken. Hem werd geen grote electorale aantrekkingskracht toegedicht en hij was een compromis tussen de elites in het zuidwesten, maar werd wel beschouwd als een man die complementair is aan de moslim Buhari. <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB195563&StoryDate=20141219>.

met kiesgegevens. Zo zouden in Lagos de data van 1,4 miljoen kiezers verloren zijn gegaan, waardoor deze kiezers zich opnieuw moesten registreren.⁹

De grote vraag was of er -net als in 2011- weer electoraal geweld zou plaatsvinden direct voorafgaand aan, tijdens en na de verkiezingen en hoe de bijna anderhalf miljoen binnenlandse ontheemden (*internal displaced persons*, hierna: IDP's) die op de vlucht waren geslagen voor terreurdreiging hun stem zouden kunnen uitbrengen. Voorafgaand aan de verkiezingen registreerde de EU-waarnemersmissie ten minste 55 verkiezingsgerelateerde geweldsincidenten met minstens 65 doden ondanks het Abuja-akkoord. Het Abuja-akkoord van 14 januari 2015 hield in dat de presidentskandidaten zich committeerden aan het voorkomen van geweld voorafgaand en rondom de verkiezingen. De gesignaleerde geweldsincidenten maakten duidelijk dat het schortte aan de uitvoering van het akkoord in 31 deelstaten.¹⁰

2.1.3 Verkiezingen in 2015

De op 28 maart 2015 gehouden presidents- en parlementsverkiezingen werden gewonnen door het APC. In de nacht van 31 maart op 1 april 2015 maakte de voorzitter van INEC, Attahiru Jega, bekend dat presidentskandidaat Buhari van het APC de meerderheid van de stemmen had verkregen en had voldaan aan de overige wettelijke vereisten (het behalen van minstens 25% van de uitgebrachte stemmen in tweederde van de 36 deelstaten). Buhari behaalde 54,5% van de stemmen tegen de zittende president Jonathan 45% en was daarmee verkozen tot president van de Federale Republiek Nigeria.

Vervolgens werden op 11 april 2015 de gouverneursverkiezingen in 29 deelstaten gehouden waarbij het APC de overwinning behaalde in 20 deelstaten. In zeven van de 36 deelstaten waren reeds in 2014 gouverneursverkiezingen gehouden waarbij in vier staten gewonnen werd door de PDP.¹¹

De Nigerianen hebben gekozen voor de '*change*' die de voormalig militair Buhari propageerde met beloftes over de bestrijding van Boko Haram (zie 2.2.1) en aanpak van de corruptie. Dit zijn precies de onderwerpen waarop de PDP-regering geen resultaten wist te boeken. Daarnaast bestaat teleurstelling bij de gemiddelde Nigeriaan over de falende elektriciteitsvoorziening, de slechte infrastructuur en de achterblijvende ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Deze factoren verklaren volgens waarnemers de nederlaag van Jonathan en de PDP. De successen vanaf

⁹ Vertrouwelijke bron; INEC commences distribution of Permanent Voter Cards and continuous voter registration exercise, <http://eie.ng/inec2015/> (website geraadpleegd op 26 januari 2015).

¹⁰ Rapport International Crisis Group (ICG) (3 april 2014): *Curbing Violence in Nigeria (II) The Boko Haram Insurgency*; Oxford Analytica Daily Brief (19 december 2014): *Nigeria's opposition cohesion will shape polls chances*, <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB195563&StoryDate=20141219>; International Crisis Group (21 november 2014): *Nigeria's dangerous 2015 elections: Limiting the violence*, Africa report no 220; <http://www.cisigroup.org/en/regions/africa/west-africa/nigeria/220-nigeria-s-dangerous-2015-elections-limiting-the-violence.aspx>; Chatham House, the Royal Institute of International Affairs (26 maart 2015): *Nigeria's historical elections: uncertainties and anxieties of a vital process*; vertrouwelijke bron: de deelstaten Rivers en Oyo in het zuiden en zuidwesten waren het meest onrustig door verkiezingsgeweld. The News (28 maart 2015): *Photos: Bloody elections in Rivers*, <http://thenewsnigeria.com.ng/2015/03/photos-bloody-election-in-rivers/>; IBTimes (7 april 2015): *Nigeria elections 2015: 55 all Progressives Congress members allegedly killed in Rivers state political violence*, <http://www.ibtimes.com/nigeria-elections-2015-55-all-progressives-congress-members-allegedly-killed-rivers-1871872>; NationalMirroronline (9 april 2015): *Violence erupt in Rivers State*, <http://nationalmirroronline.net/new/lingering-political-violence-in-rivers-state/>; Newsexpress (16 april 2015): *Ladoja warned against fuelling violence in Oyo State*; Newswatch Times (28 januari 2015): *election States prone to violence*

¹¹ Africa Practice: *Nigeria election Watch update, November 2014: summary note*; de PDP won de gouverneursverkiezingen in de deelstaten Bayelsa, Ekiti, Kogi en Ondo, http://www.africappractice.com/wp-content/uploads/2014/11/africappractice-Nigeria-Election-Watch-November-2014_Summary-Note.pdf.

februari 2015 in de strijd tegen Boko Haram konden daar blijkbaar geen verandering in brengen.¹²

Nadat de INEC in de aanloop naar de verkiezingen veel fouten had gemaakt, zoals de verlate introductie van de kaartlezers, de slechte distributie van de pvc's en de vertraagde opening van veel stembureaus, heeft INEC de uitgestelde verkiezingen benut voor een verdere verspreiding van de pvc's en om de logistieke aspecten van de verkiezingen verder voor te bereiden. Per saldo heeft de INEC volgens verkiezingswaarnemers voldoende gepresteerd: Er zit een duidelijk stijgende lijn in de kwaliteit van de verkiezingen tussen 2003 en 2015. Hoewel de nieuwe technieken als biometrische gegevens op de pvc's en kaartlezers niet honderd procent functioneerden, is wel grotendeels een halt toegeroepen aan de praktijk van verkiezingsfraude, en zal het in 2019 wellicht mogelijk zijn elektronisch te stemmen.¹³

Uiteindelijk zijn deze verkiezingen in vergelijking met die van 2011 relatief vreedzaam en ordelijk verlopen. Er zijn minder (dodelijke) incidenten geweest dan destijds. Naast het eerdergenoemde Abuja-akkoord van januari 2015, is de belangrijkste verklaring hiervoor de snelle erkenning van zijn nederlaag door zittend president Jonathan. De president erkende zijn nederlaag al voordat de officiële uitslag bekend was gemaakt en riep reeds op 31 maart 2015 zijn aanhang op niet met geweld te reageren op zijn verkiezingsnederlaag („*nobody's ambition is worth the blood of any Nigerian*"). Het was de eerste keer sinds de onafhankelijkheid van Nigeria dat een zittend president vreedzaam de macht overdroeg aan een gekozen lid van de oppositie.¹⁴

In een artikel van de The New York Times van 14 april 2015 kondigde Buhari aan alles in het werk te zullen stellen om de uit Chibok ontvoerde schoolmeisjes terug te brengen. Voorts gaf hij aan Noordoost-Nigeria te zullen bevrijden van de terreur van Boko Haram door onder meer het leger te versterken. Vervolgens wees hij het gebrek aan onderwijs aan als één van de verklaringen voor de aantrekkingskracht die Boko Haram op jongeren uitoefent, en gaf hij aan in de strijd tegen de armoede in te zullen zetten op meer onderwijs voor jongeren (zie: 2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja).¹⁵

Volgens een onderzoek onder Nigerianen zijn de grootste problemen die de regering dient aan te pakken de werkloosheid (54%), de haperende elektriciteitsvoorzieningen (32%), de armoede (29%), de misdaad en onveiligheid (26%), en de corruptie (24%).¹⁶

¹² Persbericht Cleen Foundation (27 mei 2015): Afro Barometer: *Unemployment, electricity top list of Nigerian citizens' concerns*; Oxford Analytica daily brief (26 mei 2015): *New Nigeria government faces tough economic decisions*; vertrouwelijke bronnen.

¹³ Vertrouwelijke bron.

¹⁴ Oxford Analytica Daily Brief (17 april 2015): *Nigeria state polls raise hopes for governance reform*; <https://dailybrief.oxan.com/Analysis/DB199020>; Organisation for Economic Co-operation and Development: *Nigeria is the winner, West Africa, too!* (10 april 2015), <http://oecdinsights.org/2015/04/10/nigeria-is-the-winner-west-africa-too/>; Vertrouwelijke bron.

¹⁵ Persbericht The New York Times (15 april 2015): Buhari: *'We will stop Boko Haram'*, www.nytimes.com/2015/04/15/opinion/muhammadu-buhari-we-will-stop-boko-haram.html.

¹⁶ Persbericht Cleen Foundation (27 mei 2015): *Unemployment, electricity top list of Nigerian citizen's concerns*, <http://cleen.org/Unemployment.%20electricity%20top%20list%20of%20Nigerian%20citizens%E2%80%99%20concerns-27may15.pdf>.

Volgens analisten zal de nieuwe regering zich richten op het bestrijden van de corruptie, het schrappen van belastingvoordelen en het aanpakken van het zwartgeldcircuit teneinde de overheidsfinanciën zo snel mogelijk op orde te krijgen.¹⁷

In mei 2015 gingen de benzinegroothandelaren (*fuel wholesalers*) in staking en weigerden ze benzinevoorraden te leveren. Daardoor ontstonden er in het hele land grote brandstoftekorten wat leidde tot een elektriciteitscrisis en ontwrichting van het bedrijfsleven. Doel van de staking was om de demissionaire regering een toezegging af te dwingen dat de openstaande rekeningen door de volgende regering zouden worden voldaan. Voorts wilde men met de brandstofstakingen aantonen dat subsidiehervormingen niet in het algemeen belang zijn. Op 26 mei 2015 kwam er een voorlopig eind aan deze brandstofstaking van enkele weken. Vervolgens werd er in de maanden juni en juli 2015 wederom gestaakt. Volgens een bron is er nog geen definitieve oplossing gevonden en lijkt er draagvlak te zijn voor de afschaffing van het geldverslindende en fraudegevoelige subsidiesysteem.¹⁸

2.2 Veiligheidssituatie

In de verslagperiode verslechterde de veiligheidssituatie. Er deden zich in Nigeria met regelmaat gewelddadigheden voor, zowel politiek, crimineel, etnisch-religieus als terroristisch van aard, die een bedreiging vormden voor de veiligheid en stabiliteit in het land. In diverse steden kwam het gedurende de verslagperiode tot ernstige gewelddadigheden, waarbij honderden doden en gewonden vielen. In de *Global Peace Index 2015* scoort Nigeria laag op de ranglijst van veilige en vreedzame landen in de wereld (plaats 151 van de 162 genoteerde landen).¹⁹

2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja

In het noordoosten van Nigeria escaleerde de situatie dermate dat in mei 2013 tijdelijk de noodtoestand werd afgekondigd in Adamawa, Borno en Yobe. De Verenigde Naties (VN) rapporteerde in december 2013 dat er in de eerste periode van de noodtoestand in de betreffende deelstaten 1.200 mensen omkwamen. In heel 2012 waren dat er 800. Door de stijging van het aantal doden werd aan het nut en de doeltreffendheid van de noodtoestand getwijfeld. Tijdens de noodtoestand vond het tot dan toe meest krachtige militair offensief plaats om Boko Haram te verjagen en de op dat moment vier jaar durende opstand definitief te beëindigen. In eerste instantie leek de regering in zijn opzet te slagen doordat de militanten over de grens werden verdreven in de richting van Noord-Kameroen,

¹⁷ Oxford Analytica Daily Brief (26 mei 2015): *New Nigeria government faces tough economic decisions*, <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB199788>; idem: *Nigeria fuel strike was warning for shot to new leader* (27 mei 2015), <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=ES199822>.

¹⁸ Oxford Analytica daily brief (3 juni 2015): *Infrastructure woes to temper Nigeria telecoms growth*, <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB199995>; *Vertrouwelijke bron*; Oxford Analytica (27 mei 2015): *Nigeria fuel strike was a warning shot to new leader*, <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=ES199822>. De brandstofstaking eindigde op 26 mei 2015 nadat ernstige benzinetekorten in het hele land leidden tot een elektriciteitscrisis, ontwrichting van het bedrijfsleven en annulering van binnenlandse vluchten. Volgens de *Major Oil Marketers Association of Nigeria* heeft de vertrekkende minister van Economische Zaken toegezegd dat de nieuwe regering de openstaande kosten, ter hoogte van maximaal 1 miljard dollar aan de handelaren zal betalen. Dit bedrag is het verschil tussen de marktprijs en de gesubsidieerde prijs. De brandstofsubsidies werden door het vorig regime als een belangrijke verliespost beschouwd. Eerdere pogingen van de voormalige regering om de brandstofsubsidies af te schaffen in 2012 leidden tot felle demonstraties.

¹⁹ Vision of humanity, *Global Peace Index 2015* (www.visionofhumanity.org, geraadpleegd 30 september 2015).

maar in 2014 werd duidelijk dat het offensief zijn doel niet had bereikt en het geweld toenam (zie: 2.2.2 Boko Haram).²⁰

Nadat de gewelddadigheden van Boko Haram vanaf 2014 toenamen en zelfs dagelijks voorkwamen, voerden de burgerwachten hun activiteiten op om Boko Haram uit het oosten van Borno te verdrijven. Daarnaast verving President Jonathan op 16 januari 2014 enkele militaire leidinggevende kopstukken. (*Chief of Defence Staff and Service Chiefs*).²¹

In de periode voor 1 mei 2013 viel de inzet van de krijgsmacht in Borno onder een zogenaamde Joint Task Force (JTF)²², die rechtstreeks viel onder de *Chief of Defence Staff*. Vanaf 1 mei 2013 wijzigde dit en werd de landmacht verantwoordelijk. Er werd een nieuwe eenheid gecreëerd, de 7^e divisie genaamd en de operatie "*Zaman Lafia*" was geboren. De JTF hield op te bestaan.²³

Rond dezelfde tijd ontstonden burgerwachten (*vigilantes*) omdat leger en politie niet in staat bleken de veiligheid te garanderen.²⁴

Deze burgerwachten bleken lokaal succesvol tegen Boko Haram en werden vervolgens gedoogd en kregen zelfs bevoegdheden om vermeende leden van Boko Haram te arresteren en over te dragen aan de veiligheidsdiensten. In de volksmond werden de burgerwachten '*Civilian Joint Task Force*' gedoopt. Volgens de New York Times werd de zogenaamde *Civilian Joint Task Force* (C-JTF) formeel ingesteld met een hoofdkantoor in Maiduguri (hoofdstad van de deelstaat Borno).²⁵ Dit kon niet door andere bronnen worden bevestigd.²⁶

De noodtoestand in Adamawa, Borno en Yobe werd tot tweemaal verlengd. Desondanks bleek de regering niet in staat om de veiligheidssituatie onder controle te krijgen. Het verzoek van de president om een derde verlenging van de noodtoestand kreeg in november 2014 geen steun van het parlement. Er werd getwijfeld aan de doeltreffendheid van deze maatregel aangezien de veiligheidssituatie na achttien maanden noodtoestand eerder was verslechterd dan verbeterd. Daarmee kwam er een eind aan de noodtoestand wat de situatie op de grond echter niet veranderde.²⁷

Tijdens een aanval van Boko Haram op een federale school in Buni Yadi (Yobe) op 25 februari 2014, werden tientallen schooljongens gedood. Enkele scholen bleven

²⁰ Oxford Analytica daily brief (17 januari 2014): *Nigeria's evolving insurgency to test Jonathan's clout*.

²¹ President Jonathan installeerde op 24 april 2013 het *Committee on Dialogue and Peaceful Resolution of Security Challenges in the North*. Een dialoog of amnestie werd door de woordvoerder van Boko Haram verworpen. Daarop kondigde de president op 14 mei 2013 de noodtoestand af voor een half jaar; CNN international (27 februari 2014): *A year of attacks linked to Nigeria's Boko Haram*, <http://edition.cnn.com/2014/02/27/world/africa/nigeria-year-of-attacks/>; CNN library (19 november 2014): *Time line Boko Haram attacks*, <http://edition.cnn.com/2014/06/09/world/boko-haram-fast-facts/>; Rapport Amnesty International (maart 2014): *Nigeria: more than 1500 killed in armed conflict in north-eastern Nigeria in early 2014*; Rapport Amnesty International (juni 2015): *Stars on their shoulders. Blood on their hands. War crimes committed by the Nigerian military*, http://www.amnesty.org.uk/webfm_send/1465.

²² De Joint Task Force is samengesteld uit militairen van het leger, marine, luchtmacht en de mobiele politie, en werd opgericht in 2004 om de orde te herstellen in de Niger, Delta, http://www.eyesonnigeria.org/EON_Delta.html.

²³ Vertrouwelijke bron.

²⁴ Vertrouwelijke bron.

²⁵ New York Times Magazine (5 november 2014): *Inside the vigilante fight against Boko Haram*, http://www.nytimes.com/2014/11/09/magazine/inside-the-vigilante-fight-against-boko-haram.html?_r=0; Vertrouwelijke bron.

²⁶ Vertrouwelijke bron.

²⁷ Vertrouwelijke bron; Persbericht Premium Times (19 november 2014): *Nigerian Senate fails to extend emergency rule in northeast; summons military chiefs*; Persbericht: Amnesty International (31 maart 2014): *Nigeria: war crimes and crimes against humanity as violence escalates in north-east* Deutsche Welle Akademie: *Nigeria's state of emergency 'a failure'* (21 november 2014), <http://www.dw.com/en/nigerias-state-of-emergency-a-failure/a-18079380>. Voice of America: *Nigerian House fails to reauthorize of emergency* (21 november 2014), <http://www.voanews.com/articleprintview/2528839.html>.

wel open vanwege de examens die in de maanden april en mei worden afgenomen. Hiertoe behoorde de *Government Secondary School*²⁸ in Chibok waar veel kinderen uit de regio waren ondergebracht. Als gevolg van de onveiligheid sloot de federale overheid op 6 maart 2014 vijf federale scholen in de staten Adamawa, Borno en Yobe met de opdracht om de scholieren elders onder te brengen. Op 14 maart 2014 vielen gewapende strijders van Boko Haram een gevangenis in de hoofdstad van Borno aan, waarbij honderden gevangenen werden bevrijd. Het Nigeriaanse leger sloeg hard terug. Zeker 600 ontsnapte gevangenen werden, nadat ze weer waren opgepakt, zonder proces geëxecuteerd op verschillende plekken in Maiduguri. De meesten van hen waren ongewapend. Deze slachtpartij staat bekend als de *Giwa barracks killings* (zie: 3.4.13 Moord en buitengerechtigde executies).²⁹

Op 6 augustus 2014 veroverde Boko Haram Gwoza in de deelstaat Borno ten koste van vele honderden slachtoffers (ten minste zeshonderd burgers en enkele honderden militairen). In de maanden juli 2014 tot januari 2015 vielen diverse steden waaronder Gwoza, Baga, Doron Baga in handen van Boko Haram. Volgens Amnesty International had Boko Haram in geheel 2014 minstens 4.000 mensen vermoord.³⁰

Volgens analisten hadden de regeringstroepen aan alles gebrek: radio's, munitie, voertuigen, vliegtuigen en helikopters. Een adequate tactische training gericht op de tegenstander, die in losse onafhankelijk cellen opereert, ontbrak eveneens. Ook ontbrak het de veiligheidstroepen aan een functionerend personeelssysteem; er was geen zicht op de spreiding van de troepen, het systeem van salariering en de zorg voor achterblijvende families schoot tekort. De hardnekkige corruptie en een cultuur van risicomijding en zelfbehoud ondergroeven de effectiviteit van de troepen. In het middenkader heerste angst om fouten te maken. Dit kwam onder meer door krijgsraadzaken waarin commandanten wegens lafheid terecht stonden, terwijl ze volgens waarnemers niet over middelen beschikten om hun taak goed uit te voeren (zie: 3.4.15 Doodstraf).³¹

Een groeiend aantal critici beweerde dat de militaire respons op Boko Harams opstand de afgelopen vijf jaar ontoereikend was geweest. Onder hen bevindt zich de hoogste geestelijke leider, die het leger ervan beschuldigde Boko Haram te ontvluchten tijdens het aanhoudend geweld in het noordoosten.³²

Boko Haram bezette steeds meer gebieden in het noordoosten en op 24 augustus 2014 riep de leider van Boko Haram, Abubakar Shekau, het kalifaat uit in de stad Gwoza in Borno (zie: 2.2.2 Boko Haram).³³

Doordat de grootschalige ontvoering op 14 april 2014 van de schoolmeisjes in Chibok internationale aandacht kreeg (zie: 2.2.2.1 Ontvoeringen), ontstond ruimte

²⁸ Dit is de school waarvan er massaal meisjes werden ontvoerd in de nacht van 14 op 15 april 2014, zie 2.2.2.1 Ontvoeringen.

²⁹ Amnesty International (31 maart 2014): *War crimes and crimes against humanity as violence escalates in north-east*; Amnesty International Report 2014/2015 (25 februari 2015): *The state of the world's Human Rights*, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2015/en/>; Persbericht: NOS 31 maart 2014: Alarm Amnesty over geweld Nigeria, <http://nos.nl/artikel/630058-alarm-amnesty-over-geweld-nigeria.html>; persbericht BBC (31 maart 2014): *Boko Haram Giwa barracks attack: Nigerian army 'killed hundreds'*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-26819965>.

³⁰ Rapport Amnesty International (april 2015): AFR 44/1360/2015, www.amnesty.nl/sites/default/files/public/nigeria_full_report.pdf.

³¹ Vertrouwelijke bron.

³² BBC World (25 november 2014): *Nigeria's top muslim leader accuses the military of running away from Boko Haram*.

³³ <http://nos.nl/artikel/690687-boko-haram-kalifaat-in-stad-nigeria.html>, een kalifaat is een islamitische staat die geleid wordt door een kalief, die optreedt als opvolger van de profeet Mohammed.

voor internationale steun aan Nigeria in de strijd tegen Boko Haram. Enkele westerse landen (Frankrijk, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk) en Israël en China ondersteunden Nigeria middels de inzet van inlichtingen, trainingen en capaciteitsversterking van de Nigeriaanse krijgsmacht.³⁴

Boko Haram was lange tijd alleen actief in Nigeria, maar pleegde vanaf 2014 ook aanvallen in de naburige landen. Boko Haram koos voor een uitvalsbasis in Kameroen vanwege de bescherming die het grensgebergte (Mandarabergen) bood. In de loop van 2014 viel Boko Haram ook dorpen aan in Kameroen, Niger en Tsjaad (omgeving Lake Chad). Dit leidde ertoe dat een betere regionale samenwerking noodzakelijk werd. De regionale aanpak kwam in een stroomversnelling toen Boko Haram in januari 2015 een offensief inzette. De aanval op het grensstadje Bama op 3 januari 2015 werd cruciaal. Nigeria, Tsjaad en Niger gingen in de tegenaanval en vanaf 14 februari 2015 wist men in enkele weken het grootste gedeelte van de door Boko Haram bezette gebieden te heroveren zoals Buni Yadi, Marte, Gamboru Ngala, Dikwa, Bama, Madagali en Mubi. Baga was een maand eerder heroverd. In maart 2015 was Gwoza (de belangrijkste plaats van het zelfuitgeroepen kalifaat) nog steeds in handen van Boko Haram.³⁵

Nadat Buhari op 29 mei 2015 als president was ingezworen, heeft hij de regionale samenwerking -die tot dan toe stroef verliep- geïntensiveerd door in de eerste week van zijn ambtsperiode een bezoek te brengen aan Tsjaad en Niger. Op 11 juni 2015 is in Abuja de operationalisering van de *Multinational Joint Task Force* bekrachtigd door de staatshoofden van Nigeria, Tsjaad, Niger, Kameroen en Benin. Het hoofdkwartier komt in de Tsjadische hoofdstad N'Djamena onder leiding van een Nigeriaanse commandant. Het streven was om de *Multinational Joint Task Force* op 31 juli 2015 operationeel te laten zijn, maar deze datum is niet gehaald vanwege financieringsproblemen. Naar verwachting zal de hernieuwde *Joint Task Force* nog in 2015 operationeel zijn.³⁶

De oorspronkelijke *Multinational Joint Task Force* was ooit opgericht door Nigeria, Niger en Tsjaad om de reguliere criminaliteit te bestrijden maar leidde tot medio 2014 een sluimerend bestaan en functioneerde onvoldoende, onder andere door moeizame communicatie en onderling wantrouwen. Dit bleek onder meer uit de terugtrekking uit Baga voor 3 januari 2015 door de Tsjadische en Nigerese troepenmacht die deel uitmaakten van de *Multinational Joint Task Force*.³⁷ Hierna zag Boko Haram op 3 januari 2015 kans om met honderden zwaarbewapende strijders het dorp Baga en de militaire basis van de *Multinational Joint Task Force* aldaar in te nemen; het regeringsleger sloeg op de vlucht. Volgens Amnesty International is de aanval op Baga het ernstigste bloedbad in de terreurgeschiedenis van Boko Haram. Honderden burgers werden aangevallen en hun huizen werden in brand gestoken. Het merendeel van de inwoners sloeg op de vlucht waarbij een groot aantal mensen in het Tsjaadmeer verdronk. Baga is voor de deelstaat Borno van economisch belang vanwege de doorvoermarkt en de vissershaven aan het Tsjaadmeer. Maar Baga is ook van strategisch belang vanwege de grensovergang met Tsjaad en de ligging vlakbij de grens met zowel Niger als

³⁴ Vertrouwelijke bron.

³⁵ Vertrouwelijke bron; [the end of boko haram nsn special report.pdf](#).

³⁶ Vertrouwelijke bron.

³⁷ Kamerbrief d.d. 20 februari 2015 inzake Boko Haram; Premium Times (19 januari 2015): *Boko Haram: Nigeria downplays Chad's move to capture Baga*, <http://www.premiumtimesng.com/news/headlines/175232-boko-haram-nigeria-downplays-chads-move-capture-baga.html>.

Kameroen. In tegenstelling tot eerdere schattingen van diverse bronnen bedroeg het aantal slachtoffers niet 2.000 maar waarschijnlijk tussen de 500 en 600.³⁸

In januari 2015 blies de *African Union Peace and Security Council* het idee van de *Multinational Joint Task Force* nieuw leven in, nadat Boko Haram ook in de naburige landen aanslagen pleegde. Benin, Niger, Tsjaad en Kameroen committeerden zich om 8.700 manschappen aan de *Multinational Joint Task Force* te leveren voor operationele samenwerking langs de grens met Nigeria teneinde verdere regionale verspreiding van Boko Haram tegen te gaan. Het (herziene) doel van de *Multinational Joint Task Force* is gericht op het indammen van de activiteiten van Boko Haram en het zoveel mogelijk voorkomen van terreur.³⁹ In februari 2015 had Boko Haram een aanzienlijk deel van Borno in handen, alsook delen van de aangrenzende deelstaten Yobe en Adawama.⁴⁰ Pas na het uitstel van de verkiezingen die oorspronkelijk op 14 februari 2015 zouden plaatsvinden, slaagde Nigeria met behulp van de buurlanden erin het tij te keren, waarbij militairen uit Tsjaad en Niger een cruciale rol hebben gespeeld. Volgens persberichten zouden buitenlandse technische adviseurs en goed bewapende huurlingen betrokken zijn bij de strijd. Vanaf begin maart 2015 is duidelijk sprake van een kentering in de strijd tegen Boko Haram door een sterke opmars van het Nigeriaanse leger gesteund door militairen uit de buurlanden. De drie deelstaten Adamawa, Yobe en met name Borno waarvan aanzienlijke delen in handen van Boko Haram waren, werden in korte tijd heroverd. Volgens het regeringsleger zijn de strijders van Boko Haram ingesloten in het *Sambisa forest* in het noordoosten van Nigeria op de grens met Kameroen; Boko Haram ontkent dit.⁴¹

In de maanden april tot en met juli 2015 zijn bijna duizend vrouwen en kinderen bevrijd door het Nigeriaanse leger. Medio 2015 zijn veel gebieden die vanaf medio 2014 in handen waren van Boko Haram door de regeringstroepen heroverd. Boko Haram is medio 2015 enigszins verzwakt in vergelijking met een half jaar geleden,

³⁸ Volkskrant (10 januari 2015): Amnesty: mogelijk 2.000 doden bij bloedbad Boko Haram, <http://www.volkskrant.nl/buitenland/amnesty-mogelijk-2000-doden-bij-bloedbad-boko-haram~a3826720/> Vertrouwelijke bron.

³⁹ International Coalition for the Responsibility to Protect: *The Crisis in Nigeria*, <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/crises/crisis-in-nigeria>; Oxford Analytica daily brief (30 januari 2015): *Distrust of Nigeria will hamper anti-Boko Haram force*: Op 20 januari 2015 werd in Niamey (Niger) een concept-overeenkomst opgesteld ter oprichting van een *multinational force* bestaande uit militairen uit Nigeria, Niger, Benin, Tsjaad en Kameroen. Vertrouwelijke bron; USCIRF (1 mei 2015): *Annual Report 2015*, <http://www.refworld.org/docid/554b356115.htm>. The Sunday Mail (8 maart 2015): *AU approves anti-Boko Haram force*, <http://www.sundaymail.co.zw/?p=27530> IB Times: *US vs. Boko Haram In Nigeria: \$5B Donated To Multinational Joint Task Force Of African Countries* (15 juni 2015) <http://www.ibtimes.com/us-vs-boko-haram-nigeria-5b-donated-multinational-joint-task-force-african-countries-1968044>.

EastWest Institute: *A Regional Multinational Joint Task Force to Combat Boko Haram* (blog omstreeks 12 februari 2015), <http://pncp.net/news/regional-multinational-joint-task-force-combat-boko-haram>.

⁴⁰ Rapport Amnesty International (april 2015): AFR 44/1360/2015.

⁴¹ Nigeria Security Network special report (19 maart 2015): *The end of Boko Haram? Nigeria's rapid territorial gains and the role of foreign advisors*; The New York Times (12 maart 2015): *Mercenaries join Nigeria's military campaign against Boko Haram*, http://www.nytimes.com/2015/03/13/world/africa/nigerias-fight-against-boko-haram-gets-help-from-south-african-mercenaries.html?_r=0; Voice of America exclusive (4 februari 2015): *Nigeria brings S. African, Foreign mercenaries into Boko Haram fight*, <http://www.voanews.com/content/nigeria-foreign-mercenaries-boko-haram/2677676.html>. De Amerikaanse pers maakte melding van aanwezigheid van huurlingen uit Zuid Afrika, Oekraïne en Georgië maar dat werd stellig door de Nigeriaanse regering ontkend; Council Foreign Relations (24 maart 2015): *Nigeria retakes territory from Boko Haram*. Het regeringsleger heroverde de volgende steden: Buni Yadi, Marte, Gamboru Ngala, Dikwa, Bama, Madagali en Mubi; The New York Times (12 maart 2015): *Mercenaries join Nigeria's military campaign against Boko Haram*; Council on foreign relations (24 maart 2015): *Nigeria retakes territory from Boko Haram*; Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Group 22 (23 maart 2015): *Information Centre Asylum and Migration, briefing notes*, <http://www.refworld.org/cgiin/texis/vtx/rwmain?page=topic&docid=552f87fe4&skip=0&coi=NGA&toid=50ffbc582&toid=50ffbc58e&searchin=year&sort=date>; USCIRF (1 mei 2015): *Annual Report 2015*, <http://www.refworld.org/docid/554b356115.html>.

maar heeft nog voldoende capaciteit voor terrorisme en guerilla blijkens de aanhoudende aanslagen in het noordoosten van Nigeria en in de laatste maanden ondermeer ook in Kano, Jos, Kaduna en Zaria.⁴²

Een van de eerste daden van President Buhari was het verplaatsen van de operationele leiding over de strijd tegen Boko Haram van de hoofdstad Abuja naar Maiduguri, het epicentrum van de opstand. Vervolgens ontsloeg hij op 13 juli 2015 de complete legertop, de bevelhebbers van de landmacht, luchtmacht en marine. Het verslaan van Boko Haram zal volgens experts nog vele jaren duren.⁴³

Overigens beperkte het geweld in Noord-Nigeria zich niet tot de strijd met Boko Haram. Zo vonden in zowel Noord-Nigeria als de Middle Belt (zie daarvoor 2.2.3 Veiligheidssituatie in de Middle Belt) ook gevechten plaats waarbij Fulani herders betrokken waren. Zo vielen op 16 maart 2014 Fulani herders drie christelijke dorpen aan in Kano (Noord Nigeria) en vermoordden daarbij meer dan honderd personen.⁴⁴ In de pers en de sociale media circuleerden berichten en beelden over brandstichting en aanvallen door christenen op moslims met hakmessen of *machetes*.⁴⁵

2.2.2

Boko Haram

Boko Haram⁴⁶ is opgericht in 2002 en heeft de afgelopen jaren verschillende fases doorgemaakt. In de beginjaren was Boko Haram vooral bovengronds actief. In 2009 vond een omslag plaats nadat de toenmalige leider Mohammed Yusuf gedood werd toen hij – volgens de politie – wilde ontsnappen uit het politiebureau in Maiduguri. Onder de nieuwe leider Abubakar Shekau is Boko Haram steeds gewelddadiger geworden met terroristische aanslagen, ontvoeringen en wrede daden in de noordoostelijke deelstaten Borno, Yobe en Adamawa. Ook in andere delen van het land heeft Boko Haram terroristische aanslagen gepleegd die tot veel burgerslachtoffers hebben geleid.⁴⁷

Boko Haram is geen onderdeel van een internationale jihadistische beweging en blijft bovenal een nationaal georiënteerde organisatie, die in toenemende mate aanvallen uitvoert in Nigeria en buurlanden Niger en Kameroen. Boko Haram is een moeilijk te definiëren organisatie zonder vastomlijnde structuur, die verschillende groepen en cellen verenigt, variërend van jihadistische fanatici en criminelen tot

⁴² *The Guardian* (17 juni 2015): *Casualties reported as bombs found at abandoned Boko Haram Camp explode*, <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/17/boko-haram-homemade-bombs-nigeria-monguno-scores-dead>;

The Guardian (21 mei 2015): *How Nigeria turned a corner against Boko Haram*, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/21/nigeria-boko-haram-buhari>.

⁴³ Persbericht nrc handelsblad (14 juli 2015): Nigeria kan strijd tegen Boko Haram niet langer alleen af; Oxford Analytica (14 juli 2015): *Nigerian army shake-up reflects Buhari's bid for help*; Vertrouwelijke bron.

⁴⁴ International coalition for the responsibility to protect: *The crisis in Nigeria*, <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/crisies/crisis-in-nigeria>.

⁴⁵ Social Science Research Councils program on Religion and the Public Sphere (SSRC) (2 september 2014): *Faith in the nation: Nigerian publics and their religions*.

⁴⁶ De naam van de sekte luidt in het Arabisch voluit Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'awati wal-Jihad, oftewel "mensen die toegewijd zijn aan de verbreiding van het woord van de profeet en de jihad". In de volksmond ging de sekte Boko Haram heten, wat "westers onderwijs is verboden" betekent. Crisis Group Africa report no 216 (3 april 2014): *Curbing violence in Nigeria (II) The Boko Haram insurgency*. De thans door Boko Haram gebruikte Arabische naam verschilt overigens van die genoemd in het ambtsbericht van oktober 2012 (voetnoot 35).

⁴⁷ Nrc.nl (30 juli 2009): Leider fundamentalistische militie Nigeria gedood; Kamerbrief inzake Boko Haram d.d. 20 februari 2015; In juli 2009 was de beweging in noordoost-Nigeria betrokken bij hevige gevechten, waarbij circa 800 mensen, waaronder de toenmalig leider van Boko Haram, Mohammed Yusuf, om het leven kwamen. Yusuf is om het leven gekomen terwijl hij in handen was van de politie; dat verklaart de grote haat die Boko Haram heeft tegen politie en leger. Sinds eind 2010 is Boko Haram, onder de nieuwe leider, Abubakar Shekau, verder geradicaliseerd. Dit uitte zich in tientallen aanslagen per jaar op politici, militaire bases, politiebureaus, gematigde moslimleiders en burgers, waarbij vele honderden slachtoffers vielen.

gemakkelijk te manipuleren kansarme jongeren en gedwongen recruten. Deze onderdelen lijken relatief onafhankelijk van elkaar te opereren.⁴⁸

Boko Haram heeft naar eigen zeggen als doel het zuiveren van de islam en de invoering van de islamitische wetgeving (sharia)⁴⁹ in heel Nigeria. Een ieder die zich tegen een nauwe interpretatie van de islam keert (waaronder naast christenen ook gematigde moslims), alsmede overheids- en veiligheidsfunctionarissen, banken en gevangenissen zijn een voornaam doelwit voor Boko Haram. Met ontvoeringen en aanslagen zaait Boko Haram angst in Nigeria.⁵⁰

Gedurende de verslagperiode was een duidelijke trend van toenemend geweld door Boko Haram waarneembaar.⁵¹

Deze golf van aanvallen in 2013 leidde ertoe dat Boko Haram door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken op 13 november 2013 werd aangemerkt als *Foreign Terrorist Organisation*. In mei 2014 is Boko Haram op de EU-lijst van terroristische organisaties geplaatst. De aanvallen van Boko Haram namen in de eerste drie maanden van 2014 toe. Dagelijks vielen er doden door moorden, bomaanslagen en diefstallen. Scholen, huizen en kantoren werden vernietigd.⁵²

Naderhand werden de aanslagen omvangrijker en meer gestructureerd uitgevoerd en werden meer burgers, zowel christenen als moslims, hiervan het slachtoffer. Zo werden begin 2014 een vooraanstaand geestelijke (*Salafi cleric*) Sheikh Muhammad Awwal Albani en zijn gezin vermoord toen zij van de moskee in Zaria naar huis terugkeerden.

Boko Haram is meer dan ooit versnipperd in groepen die waarschijnlijk elk een eigen leider hebben en zich in de heuvels van Adamawa en Borno, en het grensgebied met Kameroen en Niger verschuilen. De huidige leider Shekau heeft waarschijnlijk geen dagelijkse controle over deze kleine groepen. Als effectief overheidsoptreden uitblijft, blijven grote delen van Nigeria gedestabiliseerd volgens een rapport van de International Crisis Group van april 2014.⁵³

Een bron maakt melding van de invloed van de terreurgroep Islamitische Staat (ISIS)⁵⁴ op de verdere radicalisering in Nigeria gezien de aantoonbare parallellen tussen ISIS en Boko Haram. Zo riep Boko Haram in de zomer van 2014 zijn eigen 'kalifaat' uit in de stad Gwoza door middel van videoboodschappen van Abubakar

⁴⁸ Kamerbrief inzake Boko Haram d.d. 20 februari 2015.

⁴⁹ Afhankelijk van de bron wordt dit begrip op verschillende wijzen gespeld; in dit Algemeen Ambtsbericht wordt de schrijfwijze 'sharia' gehanteerd.

⁵⁰ Kamerbrief inzake Boko Haram d.d. 20 februari 2015; Kamerstuk vergaderjaar 2012-2013, nr 2302, Aanhangsel van de Handelingen.

⁵¹ Voor een uitgebreid overzicht van de aanvallen van Boko Haram vanaf medio oktober 2012 tot eind 2013 wordt verwezen naar het overzicht gepubliceerd door Integrated Regional Information Networks (IRIN) 22 februari 2013: *Timeline of Boko Haram and related violence in Nigeria*, <http://www.irinnews.org/websiteerror.htm?aspxerrorpath=/report.aspx>; en Punch online (17 oktober 2014): *Timeline of Boko Haram activities*, <http://www.punchng.com/news/timeline-on-boko-haram-activities/>

⁵² <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/11/217509.htm> (13 november 2013); The Longwar journal (13 november 2013): *US adds Boko Haram, Ansaru to list of foreign terrorist groups*, http://www.longwarjournal.org/archives/2013/11/us_adds_boko_haram_t_1.php; Oxford Analytica (17 januari 2014): *Nigeria's evolving Insurgency tot test Jonathan's clout*. CNN (27 februari 2014) *A year of attacks linked to Nigeria's Boko Haram*, <http://edition.cnn.com/2014/02/27/world/africa/nigeria-year-of-attacks/>; Kamerstuk vergaderjaar 2014-2015, nr 27925, brief van de minister van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 20 februari 2015.

⁵³ Crisis Group Africa report no 216 (3 april 2014): *Curbing violence in Nigeria (II) The Boko Haram insurgency*; Oxford analytica daily brief (17 juni 2015): *Prospects for Africa in the third quarter-Analysis Nigeria*.

⁵⁴ ISIS staat voor Islamitische Staat, een kalifaat onder leiding van een kalief als opvolger van de profeet Mohamed.

Shekau, deze sprak daarbij ook bewondering uit voor het werk van ISIS, en verder was de ISIS-vlag te zien in de video.⁵⁵

Op 7 maart 2015 heeft Abubakar Shekau trouw gezworen aan de leider van Islamitische Staat Abu Bakr al-Baghdadi. De gelofte van trouw is geaccepteerd door Abu Bakr al-Baghdadi, waardoor er een verbond tussen Boko Haram en ISIS bestaat. Niettemin zijn er weinig concrete aanwijzingen dat er daadwerkelijk operationeel contact is tussen Boko Haram en ISIS.⁵⁶

Gedurende de verslagperiode circuleerden verscheidene keren nieuwsberichten dat de leider van Boko Haram dood zou zijn, maar deze berichten werden telkens 'weerlegd' door de verschijning van een op Abubakar Shekau gelijkend persoon op videofilms die op internet waren geplaatst.⁵⁷

Het brute geweld en de gewelddadige tactieken van Boko Haram hebben tot gevolg dat Boko Haram de steun verloor die het aanvankelijk – als bovengrondse organisatie – van een deel van de bevolking genoot.⁵⁸

In de verslagperiode werden door tussenpersonen diverse pogingen ondernomen om te komen tot gesprekken tussen de Nigeriaanse regering en Boko Haram. Hoewel er volgens bronnen mogelijk gesprekken – via tussenpersonen – hebben plaatsgevonden, hebben deze niets concreets opgeleverd.⁵⁹

Regionaal gezien loopt Tsjaad voorop in de militaire inspanningen, reden waarom N'Djamena doelwit geworden is van Boko Haram.⁶⁰

2.2.2.1 Ontvoeringen

Boko Haram heeft naast jongens voor gedwongen recrutering, vaak jonge vrouwen ontvoerd, maar niet eerder zoveel tegelijkertijd als in de nacht van 14 op 15 april 2014 toen ongeveer 270 meisjes door Boko Haram werden ontvoerd vanaf een schoolterrein in Chibok (christelijke enclave in de deelstaat Borno). Dit incident veroorzaakte niet alleen in Nigeria verontwaardiging en woede, maar ook in het buitenland. Via verschillende kanalen werd opgeroepen tot de vrijlating van de meisjes. Verscheidene keren werd over de vrijlating van de ontvoerde meisjes

⁵⁵ NOS (25 augustus 2014) *Boko Haram: kalifaat in stad Nigeria*, <http://nos.nl/artikel/690687-boko-haram-kalifaat-in-stad-nigeria.html>; Vertrouwelijke bron.

⁵⁶ Aljazeera (8 maart 2015): *Boko Haram pledges allegiance to ISIL, reports say*, <http://www.aljazeera.com/news/2015/03/nigeria-boko-haram-pledges-allegiance-isil-150307201614660.html>; Telegraaf (7 maart 2015) *Boko Haram zweert trouw aan IS*; america.aljazeera (13 maart 2015): *ISIL accepts Boko haram pledge of allegiance*, <http://america.aljazeera.com/articles/2015/3/13/isil-accepts-boko-haram-pledge-of-allegiance.html>

⁵⁷ BBC news Africa (19 augustus 2013): *Abubakar Shekau of Nigeria's Boko Haram 'may be dead'*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-23761048>; BBC news Africa (2 oktober 2014): *Boko Haram video shows Abubakar Shekau alive*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-29461095>; The Washington Post (2 oktober 2014): *'Dead' Boko Haram leader tells Nigeria: 'I'm still alive'*, <http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2014/10/02/dead-boko-haram-leader-tells-nigeria-im-still-alive/http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2014/10/02/dead-boko-haram-leader-tells-nigeria-im-still-alive/>

⁵⁸ Oxford Analytica daily brief (23 april 2015): *Regional armies deal blow to Nigeria militants*; Oxford Analytica daily brief (9 juli 2014): *Vigilante role set to rise militants*.

⁵⁹ Reuters (3 november 2014): *Chad's Deby plays for high stakes in Boko Haram's talks*, <http://www.reuters.com/article/2014/11/03/us-nigeria-violence-chad-insight-idUSKBN0IN1MG20141103>; Al Jazeera (22 juni 2014): *mama Boko Haram grasps for peace in Nigeria; A lawyer close to the armed group tries to negotiate for peace, and the return of hundreds of abducted girls*, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/06/boko-haram-grasps-peace-nigeria-2014615113232422214.html>.

⁶⁰ Persbericht nrc handelsblad (14 juli 2015): *Nigeria kan strijd tegen Boko Haram niet langer alleen af*; Oxford Analytica (14 juli 2015): *Nigerian army shake-up reflects Buhari's bid for help*.

bericht, maar eind januari 2015 werden de meisjes nog steeds op een onbekende plek gevangen gehouden. Overigens hadden enkele meisjes daags na de ontvoering weten te ontkomen.⁶¹

Tijdens een herdenkingsbijeenkomst op 14 april 2015 verklaarde de toen net gekozen president Buhari dat hij geen toezeggingen kon doen dat de ontvoerde meisjes teruggevonden zullen worden, maar dat hij alles in het werk zou stellen om de meisjes terug te vinden.⁶²

In de nacht van 3 op 4 augustus 2015 ontvoerde Boko Haram circa honderd mensen uit het dorp Tchakarmari in Kameroen en doodde daarnaast acht mensen .

2.2.2.2 Aanslagen

Zowel in 2012 en in 2013 pleegde Boko Haram op diverse plaatsen aanslagen.⁶³

In het voorjaar van 2014 vonden in Abuja 3 bomaanslagen plaats. Eerst werd op 14 april 2014 tijdens de drukke ochtendspits een bomaanslag gepleegd op Nyanya busstation. Daarbij kwamen 71 mensen om en raakten 124 mensen gewond. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de aanslag door niemand was opgeëist, wees president Jonathan na een bezoek aan de plek van de ramp direct Boko Haram als schuldige aan. Die had eerder gedreigd met aanslagen op de hoofdstad. Daarna vond op 2 mei 2014 op hetzelfde busstation wederom een aanslag plaats waarbij 19 mensen omkwamen en minstens 60 mensen gewond raakten. Vervolgens werd op 25 juni 2014 in het populaire winkelcentrum *Banex plaza* een bomaanslag gepleegd waarbij minstens 21 mensen gedood werden en minstens 52 mensen gewond raakten.⁶⁴

Op 28 november 2014 werden tijdens het vrijdaggebed bomaanslagen gepleegd in een van de grootste moskeeën in Kano, vlakbij het paleis van de emir van Kano gelegen.⁶⁵

Ook in buurland Kameroen werd eind december 2014 aangevallen door Boko Haram. Vijf dorpen waaronder Amchide en de nabijgelegen militaire basis Achigachia werden door Boko Haram veroverd. Daarop voerde Kameroen luchtaanvallen uit en

⁶¹ <http://www.amnesty.nl/nieuwsportaal/pers/nigerian-authorities-failed-act-warnings-about-boko-haram-raid-school>; RD (16 december 2014): Schoolmeisjes uit Chibok al 246 dagen verdwenen, http://www.refdag.nl/nieuws/buitenland/schoolmeisjes_uit_chibok_al_246_dagen_verdwenen_1_877741; SDOK (21 oktober 2014): Vrijlating Nigeriaanse schoolmeisjes?, <http://www.sdok.nl/nieuws/vrijlating-nigeriaanse-schoolmeisjes>; NOS (17 oktober 2014): Nigeriaanse meisjes komen vrij, <http://nos.nl/artikel/711047-nigeriaanse-meisjes-komen-vrij.html>; NOS (14 november 2014): Boko Haram neemt Nigeriaanse stad in, <http://nos.nl/artikel/2003853-boko-haram-neemt-nigeriaanse-stad-in.html>; Persbericht BBC world Africa (14 oktober 2014): *Chibok abductions: Will Nigerian schoolgirls ever be freed?*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-29612345>

Persbericht BBC Africa (15 april 2014): *Mass abduction at Nigeria School*; NOS (15 april 2014): 200 meisjes ontvoerd in Nigeria; <https://www.facebook.com/bringbackourgirls> ; www.cnn.com/2014/10/20/world/.../nigeria-abducted-girls/.

⁶² Persbericht Al Jazeera (14 april 2015): *Nigeria president-elect: 'I cannot promise' to find Chibok girls*; <http://america.aljazeera.com/articles/2015/4/14/nigeria-president-elect-cant-promise-to-find-chibok-girls.html>

⁶³ Voor een uitgebreid overzicht van de aanvallen van Boko Haram vanaf medio oktober 2012 tot eind 2013 wordt verwezen naar het overzicht gepubliceerd onder voetnoot 51.

⁶⁴ Vertrouwelijke bron; Amnesty International (31 maart 2014): *Nigeria: war crimes and crimes against humanity as violence escalates in north-east*; Persbericht BBC news Africa (14 april 2014): *Nigeria Violence More than 70 killed in Abuja bus blast*; NOS (14 april 2014): Bloedbad bij zware aanslag Abuja; BBC news (2 mei 2014): Abuja blast: car bomb attack rocks Nigerian capital, <http://www.bbc.com/news/world-africa-27249097>; BBC Africa: Nigeria, Abuja bomb blast in Wuse district kills 21, <http://www.bbc.com/news/world-africa-28019433>

⁶⁵ Persbericht: BBC world (28 november 2014): *Nigeria unrest, Kano mosque explosions kills many*.

heroverde zijn militaire basis. De media meldde dat er minstens 41 militanten en een soldaat waren gesneuveld.⁶⁶

Volgens onderzoekers van King's College, en de BBC vielen er alleen al in november 2014 meer dan 780 doden als gevolg van 27 aanslagen door Boko Haram, merendeels burgers. Nigeria was daarmee in deze maand na Irak het land waar de meeste slachtoffers vielen als gevolg van jihadistisch geweld.⁶⁷

Een aanhoudende trend die vanaf oktober 2014 zichtbaar is, is het inzetten van jonge vrouwen en meisjes voor zelfmoordaanslagen. Het is niet zeker of de meisjes hierbij zichzelf doden of dat dit door derden op afstand gebeurt. Volgens cijfers van Unicef zijn in 2014 in totaal 26 zelfmoordaanslagen geregistreerd.⁶⁸

In 2015 is het aantal zelfmoordaanslagen tot de maand mei al opgelopen tot 27, waarvan ten minste driekwart is gepleegd door vrouwen en kinderen.⁶⁹ In de tweede week van januari 2015 pleegden op twee achtereenvolgende dagen jonge meisjes van nog geen tien jaar oud zelfmoordaanslagen op drukke markten in respectievelijk Potiskum (deelstaat Yobe) en Maiduguri. Op 10 januari 2015 bliezen twee andere meisjes zichzelf op in Potiskum waarbij vijf mensen omkwamen.

In Maiduguri werd op 11 januari 2015 ook een zelfmoordaanslag gepleegd waarbij naar schatting twintig doden vielen.⁷⁰

In Potiskum zijn vaker aanvallen gepleegd door Boko Haram. Zo werden op 10 november 2014 bij een bomaanslag tijdens een schoolbijeenkomst 48 studenten gedood. Op 11 januari 2015 bliezen twee mannen zich op bij een politiebureau.⁷¹

Kort voor en na de inauguratie van president Buhari vonden in deelstaten Kano, Kaduna en diverse plaatsen in deelstaat Borno (Maiduguri, Tashan Alade, Mule, Marte, Damaturu) enkele aanslagen plaats waarbij enige tientallen mensen werden gedood. In Jos werd een aanval op een politiebureau afgeslagen.⁷²

⁶⁶ CNN (27 februari 2014): *A year of attacks linked to Nigeria's Boko Haram*, <http://edition.cnn.com/2014/02/27/world/africa/nigeria-year-of-attacks/>; Persbericht BBC news Africa (29 december 2014): *Boko Haram unrest Cameroon air strikes on Nigerian militants* <http://www.bbc.com/news/world-africa-30623199>.

⁶⁷ BBC report (11 december 2014): *Jihadism: tracking a month of deadly attacks*.

⁶⁸ Persbericht Unicef (26 mei 2015): *Northeast Nigeria: Alarming spike in suicide attacks involving woman and girls*, http://www.unicef.org/infobycountry/media_82047.html?p=printme; Vertrouwelijke bron.

⁶⁹ Persbericht Unicef (26 mei 2015): *Northeast Nigeria: Alarming spike in suicide attacks involving woman and girls*, http://www.unicef.org/infobycountry/media_82047.html?p=printme.

⁷⁰ NOS (11 januari 2015): <http://nos.nl/artikel/2012805-kinderen-plegen-weer-zelfmoordaanslag-in-nigeria.html> Volkskrant (11 januari 2015): <http://www.volkskrant.nl/buitenland/weer-zelfmoordaanslag-kinderen-in-nigeria-vijf-doden~a3827481/>.

⁷¹ NOS (11 januari 2015): <http://nos.nl/artikel/2012805-kinderen-plegen-weer-zelfmoordaanslag-in-nigeria.html> ; (11 januari 2015): <http://www.volkskrant.nl/buitenland/weer-zelfmoordaanslag-kinderen-in-nigeria-vijf-doden~a3827481/>.

⁷² The Guardian world news (17 juni 2015): *Casualties reported as bombs found at abandoned Boko Haram camp explode*, <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/17/boko-haram-homemade-bombs-nigeria-monguno-scores-dead>;

The Guardian world news (15 juni 2015): *Two suicide bombings in Chad target police in capital*,

<http://www.theguardian.com/world/2015/jun/15/two-suicide-bombings-chad-target-police-ndjamena>

The Guardian world news (2 juni 2015): *Boko Haram bombs Maiduguri in north-east Nigeria, killing 20 people*,

<http://www.theguardian.com/world/2015/jun/02/boko-haram-bombs-maiduguri-nigeria>;

The Guardian world news (30 mei 2015): *At least 30 killed in Nigerian city after day of violence*,

<http://www.theguardian.com/world/2015/may/30/at-least-30-killed-in-nigerian-city-after-day-of-violence>;

Ook in buurlanden Tsjaad, Kameroen en Niger vielen doden en gewonden door zelfmoordaanslagen. Zo waren er op 15 juni 2015 twee zelfmoordaanslagen bij een politiebureau in N'Djaména. Hoewel deze zelfmoordaanslagen niet zijn opgeëist, wijst veel naar Boko Haram. Op 11 juli 2015 blies een man in burka zichzelf op, op een markt in N'Djaména waarbij 15 mensen omkwamen.

De leider van Boko Haram, Abubakar Shekau heeft diverse malen gedreigd dat Tsjaad en andere coalitiepartners van de *Multi National Joint Task Force* zullen worden aangevallen.⁷³

Nadat Niger een aanval van Boko Haram had afgeslagen waarbij meer dan honderd Boko Haram leden werden gedood, vond in februari 2015 de eerste aanslag door Boko Haram op Nigers grondgebied plaats. Op 17 juni 2015 pleegde Boko Haram weer aanslagen in Niger. Minstens 38 mensen kwamen om toen Boko Haram op 17 juni 2015 de dorpen Lamina en Ungumano aanviel. Daarbij werden ook verscheidene huizen in deze dorpen platgebrand. Ook in buurland Kameroen vielen door aanslagen in de stad Maroua op 22 en 25 juli 2015 veel doden en gewonden.⁷⁴ Voorts pleegde Boko Haram op 3 september 2015 twee aanslagen waarbij 34 mensen werden gedood en meer dan honderd mensen gewond raakten. Eerst brachten de strijders een explosief tot ontploffing op een markt te Kerawa en vervolgens vielen ze een ziekenhuis aan.⁷⁵

Op 24 september 2015 viel Boko Haram een dorp in Niger (Komadougou Yobé) aan waarbij 22 huizen en graanmolen in brand werden gestoken. Daarbij kwamen vijftien mensen om en raakten vier mensen gewond.⁷⁶

Ook tijdens de ramadan van 2015 werden er bijna dagelijks aanslagen gepleegd op verscheidene plaatsen in het noordoosten van Nigeria.⁷⁷

The Guardian world news (30 mei 2015): *Nigerian troops repel Boko Haram attack on Maiduguri*, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/30/nigerian-troops-repel-boko-haram-attack-on-maiduguri>;

The Guardian world news (21 mei 2015): *How Nigeria turned a corner against Boko Haram*, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/21/nigeria-boko-haram-buhari>;

The Guardian world news (16 mei 2015): *Nigerian child suicide bomber kills several at crowded bus station*, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/16/nigerian-child-suicide-bomber-kills-several-at-crowded-bus-station>;

The Guardian world news (2 mei 2015): *Nigerian army frees hundreds more women and girls from Boko Haram*, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/02/nigerian-women-girls-boko-haram-rebel>;

Modern Ghana News (2 mei 2015): *Nigeria frees 234 more women, children from Boko Haram stronghold*, <https://www.modernghana.com/news/614949/1/nigeria-frees-234-more-women-children-from-boko-ha.html>;

The Guardian world news (30 april 2015): *Nigerian soldiers rescue 150 more women and girls from Boko Haram*, <http://www.theguardian.com/world/2015/apr/30/nigerian-soldiers-rescue-150-more-women-and-girls-from-boko-haram>;

Thisdaylive (14 februari 2015) *Police repel Boko Haram attack in Kano*, <http://www.thisdaylive.com/articles/police-repel-boko-haram-attack-in-kano/201792/>.

⁷³ The Guardian world news (15 juni 2015): *Two suicide bombings in Chad target police in capital*, <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/15/two-suicide-bombings-chad-target-police-ndjamena>

⁷⁴ BBC (18 juni 2015): *Boko Haram crisis: Attack in Niger kills dozens*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-33186154>; Volkskrant (22 juli 2015): *Dertien doden bij zelfmoordaanslagen Kameroen*, <http://www.volkskrant.nl/buitenland/dertien-doden-bij-zelfmoordaanslagen-kameroen~a4105945/>;

HLN.Be (26 juli 2015): *Zeker 19 doden bij nieuwe zelfmoordaanslag in Kameroen*, <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2404256/2015/07/26/Zeker-19-doden-bij-nieuwe-zelfmoordaanslag-in-Kameroen.dhtml>

⁷⁵ NU.nl (3 september 2015): *Boko Haram richt bloedbad aan in Kameroen*.

⁷⁶ AD (26 september 2015): *Vijftien burgers gedood bij aanval Boko haram in Niger*, <http://www.ad.nl/ad/nl/1013/Buitenland/article/detail/4150481/2015/09/26/Vijftien-burgers-gedood-bij-aanval-van-Boko-Haram-in-Niger.dhtml>

⁷⁷ <http://ipobgovernment.org/ipob1/check-out-how-406-nigerians-were-killed-by-boko-haram-in-37-days-of-apc-gov/>; persbericht ABC (4 juli 2015): *Boko Haram: Female suicide bombers kill scores in attack on Zabarmari village in Nigeria*;

Op 29 en 30 augustus 2015 vermoordden de strijders van Boko Haram –volgens dorpelingen- 68 mensen bij een aanval op het dorp Baanu in de regio Borno.⁷⁸

In Maiduguri kwamen door op 20 september 2015 door bomexplosies in drie verschillende wijken minstens 54 mensen om en raakten vijftig mensen gewond.⁷⁹

Op 2 oktober 2015 vonden er 's avonds op twee plekken in Abuja bomaanslagen plaats, namelijk in Kuje (west Abuja) en in Nyanya (oost Abuja) waarbij minstens achttien personen gedood werden en 41 personen gewond raakten.⁸⁰

Op 7 oktober 2015 vonden er twee zelfmoordaanslagen plaats waarbij minstens achttien mensen gedood werden. Twee vrouwen bliezen zichzelf op tijdens het ochtendgebed in een moskee in Damaturu. Voorts bliezen twee mannen zichzelf op in een nederzetting van islamitische Fulani herders, waarbij tien mensen omkwamen. Eerder op de dag viel Boko Haram een militair kamp in Yobe aan, maar de militairen sloegen terug en doodden daarbij minstens honderd Boko Haram strijders.⁸¹

2.2.3

Veiligheidssituatie in de Middle Belt

De *Middle Belt*⁸² beslaat het grensgebied tussen het overwegend islamitische noorden en het overwegend christelijke zuiden; in dit gebied bestaan al decennialang economische en politieke tegenstellingen tussen herders en boeren. Gevechten in de *Middle Belt* worden in de pers en in alledaagse gesprekken aangeduid in termen als strijd tussen christenen en moslims. De oorzaak van de tegenstellingen c.q. conflicten is volgens meerdere bronnen echter vooral economisch, namelijk de strijd om land tussen herders en boeren en politiek van aard, namelijk door de verleende privileges aan de inheemse bevolkingsgroepen.⁸³

⁷⁸ Nieuwsbericht Nu.nl/ANP (31 augustus 2015): Boko Haram doodt tientallen mensen in Noordoost-Nigeria.

⁷⁹ HLN.be (21 september 2015): Zeker 54 doden bij aanslagen in Nigeriaanse stad, <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2462896/2015/09/21/Zeker-54-doden-bij-aanslagen-in-Nigeriaanse-stad.dhtml>; Zeenews India (22 september 2015): *At least 54 people killed in bomb blasts in Nigeria's Maiduguri*.

⁸⁰ Vanguard (5 oktober 2015): *Boko Haram claims Abuja bombings*.

⁸¹ Aljazeera (7 oktober 2015): *Triple suicide attacks hit northeastern Nigeria*, <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/triple-suicide-attacks-hit-northeastern-nigeria-151007160908156.html>

⁸² Naast de zes bestuurlijke geopolitieke zones (zie 2.1.2) wordt het gebied gelegen tussen het noorden en het zuiden van Nigeria aangeduid als de *Middle Belt*. Er bestaat geen eenduidigheid over de deelstaten die tot de *Middle Belt* gerekend worden. Afhankelijk van de bron variëren de deelstaten die daartoe worden gerekend. In dit ambtsbericht wordt uitgegaan van de indeling zoals hierna wordt vermeld. *Middle Belt*: een geopolitieke term voor zes staten in Centraal Nigeria te weten Bauchi, Benue, Kaduna, Nassarawa, Plateau en Taraba. Dit gebied heeft de grootste verscheidenheid aan etnische groepen en is historisch gezien ook het meest gewelddadige gebied.

Social Science Research Councils Program on Religion and the Public Sphere (SSRC) (2 september 2014): *Faith in the nation: Nigerian publics and their religions*; United States of Peace special report: *Rethinking Nigeria's Indigene-Settler conflicts*, www.usip.org.

⁸³ In de koloniale periode exploiteerden de Britten tinmijnen in Plateau waarvoor ze arbeiders uit andere delen van Nigeria haalden. Deze arbeiders, beschouwd als kolonisten, waren moslims afkomstig van de grootste stam uit het noorden (*Fulani*) en andere kleinere stammen. Met de groei van de stad Jos vestigden zich ook groepen die gemengd religieus waren, namelijk *Yoruba* en *Igbo* (christelijk). Volgens het Nigeriaans formele (lees federale) recht en gewoonterecht hebben kolonisten minder rechten en privileges dan inheemse bevolkingsgroepen wiens voorouders afkomstig zijn uit het gebied in Nigeria waar zij wonen (ancestral roots). Het inheems zijn (*indigeneity*) is juridisch federaal bepaald. De toegang tot overheidsbestuur en diensten is op federaal niveau gewaarborgd voor alle etnische groepen die volgens het recht als inheemse groepen worden gekwalificeerd. Kolonisten (*settlers*) genieten voordelen in de federale staat waar zij als inheemse groepen worden aangemerkt en niet in de staat waar zij kolonist verblijven. Het is moeilijk om van de status 'kolonist' of 'niet-inheems' af te komen. Volgens moslims in Jos faciliteert het lokale bestuur de christenen in dit proces, maar niet de moslims. In de deelstaat Plateau hebben 'kolonisten' die al vele generaties daar wonen nog steeds niet de status van inheemse groepen verkregen. Ondanks dat ze als tweederangsburgers worden beschouwd in hun 'nieuwe' verblijfplaats is bij de Fulani en andere kolonisten veel meer ondernemingszin en economische vooruitgang te zien dan bij de inheemse bevolking;

In de grondwet is vrijheid van godsdienst opgenomen. Daarnaast is ook wettelijk bepaald welke personen in bepaalde regio's als inheemse bevolking en als kolonisten worden aangemerkt.⁸⁴

Volgens beleid langs etnische lijnen (*politics of ethnicity*) dat veelal uit de koloniale tijd dateert, worden in Plateau en overige staten in de *Middle Belt* in het algemeen etnische groepen die landbouw beoefenen tot de inheemse bevolking gerekend. De lokale machthebbers kunnen naast de status van inheemse bevolkingsgroep ook voordelen op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid en eigendom toekennen.⁸⁵ *Fulani* en *Hausa* bevolkingsgroepen, die moslim zijn, worden in de *Middle Belt* echter van deze voordelen uitgesloten door ze als kolonisten aan te merken ondanks dat sommigen van hen drie generaties geleden naar de regio kwamen.

In 2014 laaide de strijd tussen de 'inheemse bevolkingsgroepen' en de rondtrekkende herders in de *Middle Belt* weer op. Op 16 maart 2014 kwamen minstens honderd mensen om nadat zwaar bewapende mannen drie dorpen in Kaduna (Ugwar Sankwai, Ungwan Gata en Chenshyi) aanvielen. Volgens de dorpsbewoners waren de aanvallers Fulani herders.⁸⁶

In de periode 25 april 2015 tot 11 mei 2015 vielen Fulani herders acht christelijke dorpen aan in de deelstaat Plateau, waarbij Fulani herders huizen en de kerk in brand staken en dorpelingen neerschoten. Zeventig christenen waaronder een pastoor kwamen daarbij om. Ook in deelstaat Benue vielen de Fulani herders een overwegend christelijk dorp aan waarbij 82 doden vielen. De politie schreef dit bloedbad toe aan de langdurig geschil over begrazing en veediefstal tussen Fulani en de Egba bevolkingsgroep.⁸⁷

In de *Middle Belt* is het communautair geweld hardnekkig. De redenen zijn ondermeer gelegen in land- en eigendoms kwesties, wraak en politiek. Voorts is het oprukken van de woestijn in de Sahel (waartoe ook Noord Nigeria behoort) een belangrijke oorzaak van geweld door Fulani herders. De verwoestijning leidt tot verschuiving van migratiepatronen naar het zuiden wat tot conflicten leidt.⁸⁸

Volgens enkele bronnen is het niet mogelijk om van de lokale of hogere autoriteiten bescherming te krijgen tegen het etnische dan wel religieuze geweld in de verschillende deelstaten. Zo werden de inheemse bevolkingsgroepen ondanks hun privileges niet beschermd.⁸⁹

International coalition for the responsibility to protect: Nigeria; USCIRF Annual Report 2015- Tier 1 CPCs recommended by USCIRF: *Nigeria*; Human Rights Watch; *World report 2013*; <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/07/why-a-terrifying-religious-conflict-is-raging-in-nigeria/277690/>.

⁸⁴ HRW world report 2014: *Nigeria*, <http://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/nigeria>; USCIRF Annual Report 2015- Tier 1 CPCs recommended by USCIRF: *Nigeria*; International coalition for the responsibility to protect: *The crisis in Nigeria*, <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/crises/crisis-in-nigeria>.

⁸⁵ World Watch Research (20 maart 2015): *Migration and violent conflict in divided societies- Non Boko Haram violence against Christians in the Middle Belt region of Nigeria*; Refworld, USCIRF annual report 2015- Tier 1 CPCs recommended by USCIRF (1 mei 2015): *Nigeria*.

⁸⁶ BBC (16 maart 2014): *Nigeria attacks: 100 killed in attacks on villages in Kaduna*.

⁸⁷ World Watch Monitor (13 juli 2015) *Are Nigeria's 'Middle Belt' Christians victims of ethnic cleansing?*.

⁸⁸ Vertrouwelijke bron.

⁸⁹ Vertrouwelijke bron; Refworld, USCIRF annual report 2015- Tier 1 CPCs recommended by USCIRF: *Nigeria* (1 mei 2015).

Door de federale wetten is er een sterk gecentraliseerd rechtssysteem ontstaan dat effectief en tijdig politieoptreden tegen sektarisch geweld moeilijk maakt en rechtsvervolgning belemmert.⁹⁰

Een bron meldt dat slachtoffers van etnisch en religieus geweld die zich elders willen vestigen dit via de rechter dienen te regelen maar tijdens het onderzoek voor dit ambtsbericht kwamen geen concrete voorbeelden naar voren.

2.2.4 Veiligheidssituatie in het zuiden / Nigerdelta

De Nigerdelta werd in de verslagperiode geregeld geteisterd door oploeiend geweld. Oorzaken van de onvrede waren armoede, milieuvervuiling, corruptie, illegale aftapping van oliepijpleidingen en mismanagement door lokale bestuurders.⁹¹

Een belangrijk punt van zorg was en bleef het gebrek aan toekomstperspectief voor grote groepen jongeren in de Nigerdelta. Sinds het midden van de jaren negentig voerden militante groepen strijd tegen de Nigeriaanse staat en tegen oliemaatschappijen in het gebied. Inzet was de controle over olie-inkomsten en een eerlijker verdeling van overheidsmiddelen en grond. Om hun doel te bereiken ontvoerden militante groepen buitenlanders en (familieleden van) welgestelde Nigerianen en bliezen oliepijpleidingen op.⁹²

De frequente ontvoeringen hebben er toe geleid dat in de deelstaten met het hoogste aantal ontvoeringen (Anambra, Imo, Abia, Enugu en Ebonyi)⁹³ in de verslagperiode maatregelen door de gouverneurs werden toegepast die succesvol bleken. De maatregelen bestonden onder meer uit het intrekken van de vergunningen (*certificates of occupancy*) en het slopen van bouwwerken die voor ontvoeringen gebruikt zijn. Daarnaast zijn in Abia speciale telefoonlijnen voor het publiek opengesteld waar men telefonisch tips en informatie kan doorspelen. Voorts is in Anambra een *task force* onder de naam *Operation Kpochapu* opgericht bestaande uit manschappen van diverse gewapende machten en de politie. In opdracht van de gouverneur van Anambra zijn verscheidene bezittingen verbeurd verklaard en in mei 2014 zijn gebouwen die gebruikt werden of eigendom waren van de ontvoerders gesloopt. In Imo heeft het gratis onderwijsprogramma geleid tot een daling van het aantal ontvoeringen en prostitutie. In Enugu hebben proactieve maatregelen van de politie zoals het verzamelen van inlichtingen en veelvuldige aanwezigheid op brandhaarden (*flashing points*) geleid tot een beduidende daling van het aantal ontvoeringen.⁹⁴

2.2.4.1 Amnestieregeling

De toenmalige president Yar'Adua kondigde in juni 2009 amnestie af voor strijders in de Nigerdelta die bereid waren de wapens neer te leggen en de strijd te staken.

⁹⁰ Refworld, USCIRF annual report 2015- Tier 1 CPCs recommended by USCIRF: Nigeria (1 mei 2015)

⁹¹ The Guardian (16 april 2013): *Niger Delta militants threaten retaliation over Islamist attacks*; Bloomberg (27 januari 2014): *Nigeria's MEND rebels threaten future attack on oil industry*.

⁹² NOS: Nederlanders ontvoerd in Nigeria (5 mei 2014); Reuters: *kidnappers in Nigeria's Delta release three Dutch nationals* (10 mei 2014); University of Calabar, Nigeria: *The Niger Delta crisis in Nigeria: Pre and Post Amnesty situation*.

⁹³ De deelstaten die voorafgaand aan de verslagperiode geteisterd werden door ontvoering zijn in aflopende volgorde: Anambra (273 personen), Imo (265 personen), Abia (215 personen), Enugu (95 personen) en Ebonyi (90 personen).

⁹⁴ VanGuard (28 juli 2015): *Combating the scourge of kidnapping*, <http://www.vanguardngr.com/2015/07/combating-the-scurge-of-kidnapping/>.

In ruil daarvoor zouden ze niet worden vervolgd en begeleid worden bij het zoeken naar werk met behulp van onderwijs en rehabilitatieprogramma's. Hoewel velen ingingen op het aanbod kwam er van de beloftes van de regering voor het creëren van werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden niet veel terecht.⁹⁵

Toch was de regeling aantrekkelijk door de financiële vergoedingen aan de ex-rebellen. Het ging om bedragen van 65.000 naira (circa € 294)⁹⁶ per maand tot vele duizenden euro's voor de hoogste leiders. Ook jongeren die niets van doen hadden met de rebellen maakten daarom gebruik van de amnestieregeling. Dat kon omdat er geen enkele controle op de namenlijsten van ex-rebellen bestond. Sommige ex-rebellen konden dankzij de vergoeding een pilotenopleiding in Zuid-Afrika volgen.⁹⁷

Sommige rebellen konden er geen gebruik van maken omdat ze geen Engels beheersten en geen opleiding konden volgen. Voor enkelen was de regeling juist heel aantrekkelijk. Diegenen die in Nigeria en in het buitenland een opleiding hadden afgerond, hebben over het algemeen geen werk gevonden. Bedrijven waren huiverig hen in dienst te nemen. Degenen die niet deelnamen aan de amnestieregeling, hebben hun wapens ook niet ingeleverd. Ook hadden weer nieuwe strijders zich bij de militante groepen aangesloten. Overal in de Nigerdelta hadden de nieuwe strijders kampen opgericht. Ze leefden van criminaliteit zoals ontvoeringen voor losgeld, illegale aftapping van oliepijpleidingen, gewapende overvallen en misdrijven. De kampen trokken ook gewone criminelen aan en vanuit de kampen werden vaak autodiefstallen gepleegd.⁹⁸

De amnestieregeling is geen succes gebleken omdat er van de beloftes van de regering niet veel terecht kwam en loopt in beginsel in de zomer van 2015 af. Recente informatie presenteert de maand december 2015 als einddatum van deze regeling.⁹⁹

2.2.5

Positie moslims en christenen

In het overgrote deel van Nigeria leven moslims en christenen doorgaans vreedzaam naast elkaar, waarbij religie een hele centrale plaats inneemt in de samenleving. De positie van moslims en christenen verschilt per regio. Daarbij speelt ook een rol of men wordt aangemerkt als inheemse bevolkingsgroep of als kolonist wat tot verschil in rechten leidt. Dit onderscheid komt vaak overeen met de religieuze verschillen.¹⁰⁰

In het noordoosten van Nigeria is de islam de meest voorkomende religie, maar er zijn ook christen-enclaves in dit deel van het land. Hoewel alle Nigeriaanse burgers

⁹⁵ NRC Handelsblad (6 augustus 2009): *Regering Nigeria biedt rebellen amnestie*; RTL Nieuws (23 augustus 2009): *Rebellen Nigeria leveren wapens in*; AI, *Amnesty International Report 2011* (13 mei 2011): *Nigeria*; HRW (januari 2012): *World Report 2012: Nigeria*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report* (3 februari 2014): *Nigeria*; IRIN (27 september 2012): *Nigeria: Anger over amnesty programma*; UK Home Office, *Operational Guidance Note: Nigeria* (4 oktober 2012).

⁹⁶ De Nigeriaanse munteenheid is de *Nigerian naira* (internationale monetaire afkorting NGN); begin oktober 2015 was 1 € = circa 221 naira, www.coinmill.com/the_currency_converter geraadpleegd op 2 oktober 2015.

⁹⁷ Vertrouwelijke bron.

⁹⁸ Guardian News website (30 november 2014): *Dr. Sofiri Peterside: Remnants of Niger Delta militants are among those causing trouble*, <http://nrguardiannews.com/sunday-magazine/newsfeature/188453-peterside-remnants-of-niger-delta-militants-are-among-those-causing-trouble>; Vertrouwelijke bron.

⁹⁹ Zeenews (29 september 2015) *Nigeria warned about fresh violence in oil rich south*, http://zeenews.india.com/news/world/nigeria-warned-about-fresh-violence-in-oil-rich-south_1803891.html#Oxford Analytica Daily Brief (26 mei 2015): *New Nigeria government faces tough economic decisions*; <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB199788>.

¹⁰⁰ Kamerbrief inzake Boko Haram d.d. 20 februari 2015.

in het noordoosten van het land lijden onder het geweld van Boko Haram, worden de christengemeenschappen, nog harder getroffen dan de moslims: hun kerken worden vernietigd, en een weigering zich tot de islam te bekeren bekopen zij doorgaans met de dood.¹⁰¹

Naar verluidt zijn er in enkele (overwegend islamitische) staten meldingen van discriminatie van christenen door lokale overheden. Zo worden hun aanvragen voor de bouw van of het verrichten van achterstallig onderhoud aan kerken afgewezen. Ook zijn er meldingen van discriminatie bij toegang tot onderwijs, werkgelegenheid en vertegenwoordiging in overheidslichamen (zie : 3.4.4 vrijheid van godsdienst).¹⁰²

Het was niet na te gaan welke verdergaande gevolgen het uitroepen van een islamitisch kalifaat in de stad Gwoza (deelstaat Borno) heeft gehad voor de bewoners, in het bijzonder de christenen; Gwoza was na medio 2015 niet meer in handen van Boko Haram. Niet alleen christenen behoren tot het doelwit van Boko Haram, maar ook veel moslims worden aangevallen. (zie: 2.2.2 Boko Haram).¹⁰³

In de zuidelijke (overwegend christelijke) staten namen in 2014 meldingen van discriminatie tegen moslims toe. Honderden moslims afkomstig uit het noorden werden gearresteerd omdat ze verdacht werden leden van Boko Haram te zijn; de meesten werden later weer vrijgelaten. Voorts vereisten lokale autoriteiten in het zuidoosten dat moslims afkomstig uit het noorden zich lieten registreren bij de (lokale) overheid. Het verbod op het dragen van een *nijab* op alle scholen in deelstaat Ogun werd door een hogere rechter in Lagos bekrachtigd.¹⁰⁴

2.2.6

Militante groepen

Volgens een bron is er na de vorige verslagperiode geen opleving van militante groeperingen zoals de *Movement for the Emancipation of the Delta* (MEND) en de *Movement for the Actualization of the Sovereign State of Biafra* (MASSOB). MEND was aanvankelijk een netwerk van rebellen die van wapens werden voorzien door hun vermeende leider Henry Okah; eerst vanuit Angola en later vanuit Zuid-Afrika. Tompolo is de andere sleutelfiguur van MEND; hij had de groep goed georganiseerd en had contactpersonen in de regering. Na de amnestieregeling en de veroordeling van Henry Okah op 26 maart 2013 in Zuid-Afrika tot 24 jaar gevangenisstraf ging MEND ter ziele.¹⁰⁵

¹⁰¹ Kamerbrief inzake Boko Haram d.d. 20 februari 2015.

¹⁰² United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) annual report 2015 (1 mei 2015): *Tier 1 CPCs recommended: Nigeria*; Chatham House Research Paper (juli 2014): *Who speaks for the North? Politics and Influence in Northern Nigeria*; Open doors: *Persecution in Nigeria*, <http://www.opendoorsuk.org/persecution/worldwatch/nigeria.php> (geraadpleegd op 11 mei 2015); Vertrouwelijke bron.

¹⁰³ De twaalf staten waar de shar'ia is ingevoerd zijn: Bauchi, Borno, Gombe, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Sokoto, Yobe en Zamfara; Elsevier.nl (26 juli 2013): Leed van christenen in moslimlanden mag niet worden verwaarloosd; Vertrouwelijke bron; CNN International Edition (30 november 2014): *Boko Haram steps up attacks aim at Islamic 'establishment' in Nigeria*; Open doors: *Nigeria*, <https://www.opendoors.nl/vervolgdechristenen/ranglijst-christenvervolgning/landenoverzicht/nigeria/>; Persberichten naar aanleiding van het bezoek van SGP lid Van der Staaij aan Nigeria 5 t/m 12 januari 2015; Kamerstuk vergaderjaar 2012-2013, nr 2302, Aangangsels van de Handelingen.

¹⁰⁴ United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) annual report 2015 (1 mei 2015): *Tier 1 CPCs recommended: Nigeria*.

¹⁰⁵ BBC news Africa: *Henry Okah (26 maart 2013): Nigerian oil militant jailed for 24 years*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-21937985>; Vertrouwelijke bron.

Met het oog op de verkiezingen in februari 2015 riep Tompolo de voormalige MEND-commandanten bijeen om hun steun aan één van de presidentskandidaten te bespreken.¹⁰⁶

Voor zover kon worden nagegaan bestaat MASSOB nog, maar waren er in de verslagperiode geen relevante nieuwe ontwikkelingen.¹⁰⁷

2.2.7

Ansaru

Jama'atu Ansarul Muslimina fi Biladis Sudan (Vanguard for the Protection of Muslims in Black Africa), bekend als Ansaru, is een splintergroepering van Boko Haram. Ansaru is merendeels actief in het noordoosten rond Bauchi. Evenals Boko Haram is de organisatie op 13 november 2013 door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken aangemerkt als *Foreign Terrorist Organisation*. De aanvallen van Ansaru zijn in tegenstelling tot Boko Haram gericht op het Nigeriaanse leger en westerse doelen. In november 2012 viel Ansaru een politiebureau in Abuja aan waarbij ze Nigeriaanse politieagenten doodden en hun kompanen uit de gevangenis bevrijdden. Vervolgens vielen ze in januari 2013 in Lokoja (deelstaat Kogi) Nigeriaanse veiligheidsdiensten aan nadat Ansaru leden in een hinderlaag waren gelopen van Nigeriaanse vredeshandhavers (*peacekeepers*). Ansaru heeft ook verschillende buitenlanders die in Nigeria wonen en werken ontvoerd. Sinds 2013 zijn voor zover bekend geen activiteiten door Ansaru ontplooid.¹⁰⁸

2.2.8

Burgerwachten

In de verslagperiode waren burgerwachten, de zogeheten *Civilian Joint Task Force* steeds actief in het noordoosten van Nigeria (zie: 2.2.2 Veiligheidssituatie in noord- en noordoosten Nigeria).

Formeel kunnen mensen een klacht indienen bij het hoofd van de politie over mishandeling door de burgerwachten. Maar in de praktijk worden klachten gebagatelliseerd door opmerkingen als 'de burgerwachten willen behulpzaam zijn'. In sommige gevallen zou de politie volgens een bron wel effectief optreden tegen excessief geweld van burgerwachten, maar tijdens het onderzoek voor dit ambtsbericht kwamen geen concrete voorbeelden naar voren.¹⁰⁹

Volgens een ngo waren er burgerwachten die door drugsmisbruik ontspoord en onhandelbaar waren geworden en problemen veroorzaakten. Ze intimideerden en treiterden personen in de dorpen die ze ooit moesten beschermen. Zowel moslim- als christelijke gemeenschappen hadden daarmee te maken. Ngo's zoals *Search for common ground*, *Community action for popular participation* en *Women without*

¹⁰⁶ Vertrouwelijke bron; Vanguard (13 januari 2015): *Tompolo, ex-MEND commanders hold secret meetings in Asaba*, <http://www.vanguardngr.com/2015/01/tompolo-ex-mend-commanders-hold-secret-meeting-asaba/>.

¹⁰⁷ Vertrouwelijke bron.

¹⁰⁸ Vertrouwelijke bron; www.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/11/217509.htm; Refworld: *Country Reports on Terrorism 2013- Foreign Terrorist Organizations*; ANP (18 februari 2013): *radicale moslims verantwoordelijk voor ontvoering Nigeria*; KANO (ANP): De radicale islamitische groep Ansaru heeft maandag de verantwoordelijkheid opgeëist voor de ontvoering van zeven buitenlanders in het noorden van Nigeria. Gewapende mannen ontvoerden vier Libanezen, een Brit, een Italiaan en een Griek, nadat ze het terrein van het Libanese bouwbedrijf Setraco in de deelstaat Bauchi hadden bestormd. Ze schoten een Nigeriaanse bewaker dood.

¹⁰⁹ Vertrouwelijke bron; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014), US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; In de Nigerdelta gaf de ngo *Search for Common ground* een training aan politie, militairen en burgerwachten waarbij ze bijgebracht werden dat ze bij een arrestatie geen bevoegdheid hebben om burgers te mishandelen.

wars waren actief om deze ontspoorde jonge mannen te re-integreren in de gemeenschap.¹¹⁰

Dorpsgenoten van de burgerwachten vreesden dat naarmate de macht van de burgerwachten toenam, ook het risico toenam dat de burgerwachten hun macht niet zozeer gebruikten om Boko Haram te bestrijden maar om hun persoonlijke vijanden te intimideren. Volgens Amnesty International opereerden de meeste burgerwachten in de loop van de tijd steeds gewelddadiger en raakten zij ook betrokken bij schending van de mensenrechten al dan niet in gezamenlijke acties met de militairen.¹¹¹

2.3 Documenten

2.3.1 Identiteitskaart

Sinds het vorig ambtsbericht hebben zich geen wijzigingen voorgedaan met betrekking tot de afgifteautoriteiten en procedures voor identiteits- en reisdocumenten en geboorte- en huwelijksaktes. Men is over de gehele linie wel alerter op mogelijke fraude.¹¹²

Sinds 2003 is het voor Nigeriaanse burgers mogelijk een nationale identiteitskaart te verkrijgen. Nigeria kende aanvankelijk geen algemene identificatieplicht, maar sinds 2007 wordt gewerkt aan de invoering van een verplichte identiteitskaart. De *National Identity Management Commission* (NIMC), een overheidsagentschap, is hiervoor verantwoordelijk. Alleen de NIMC heeft toegang tot de centrale database. De overheid voerde campagne voor een nieuwe identiteitskaart met biometrische gegevens voor alle Nigerianen. In 2013 waren in Abuja meerdere centra opgezet waar Nigerianen hun persoons- en biometrische gegevens konden laten afnemen. Het is niet bekend hoe de registratie in de andere staten verliep en of de verschillende centra contact met elkaar hadden. In principe dient iedereen vanaf 18 jaar te beschikken over een identiteitskaart, maar in de praktijk was dit niet altijd het geval. Vooral Nigerianen die in afgelegen gebieden wonen en nimmer geïnformeerd waren over de nieuwe identiteitskaart waren niet op de hoogte van deze verplichting. In de steden was men over het algemeen wel op de hoogte van de nieuwe identiteitskaart. Thans wordt de Nigeriaanse bevolking via de radio en het nieuws geïnformeerd over het belang van registratie voor de nieuwe identiteitskaart. De identificatieplicht wordt niet strikt gehandhaafd; doorgaans ontstaan er geen problemen wanneer iemand geen identiteitskaart kan tonen. De nieuwe identiteitskaart alsook het huidige paspoort (zie hieronder) bevatten biometrische gegevens en een uniek nummer. Bij aanvraag van de documenten zijn een pasfoto en vingerafdrukken van duim en wijsvinger vereist. Er bestaat een centrale database met vingerafdrukken, die door de *Nigerian Immigration Service* (NIS) wordt beheerd om dubbele registratie te voorkomen. Als bewijs dat men een identiteitskaart of

¹¹⁰ Vertrouwelijke bron; Volgens een vertrouwelijke bron wordt sinds 2005 gewerkt aan bewustwording van trauma's in de gemeenschap. De behaalde resultaten gingen verloren nadat er in 2008, 2010 en 2011 weer conflicten waren in Jos. Thans werken de voornoemde ngo's aan vredesopbouw en veiligheid om problemen te lijf te gaan; ook is er een *taskforce* opgezet om daar follow-up aan te geven. Om veediefstal tegen te gaan wordt samen met de lokale overheid gewerkt aan registratie op de veemarkt. Zo worden de dieren geregistreerd om veediefstal te bemoeilijken. NY Times magazine (5 november 2014): *Inside the vigilante fight against Boko Haram*, http://www.nytimes.com/2014/11/09/magazine/inside-the-vigilante-fight-against-boko-haram.html?_r=0.

¹¹¹ NY Times magazine (5 november 2014): *Inside the vigilante fight against Boko Haram*, http://www.nytimes.com/2014/11/09/magazine/inside-the-vigilante-fight-against-boko-haram.html?_r=0.

¹¹² Vertrouwelijke bron.

paspoort heeft aangevraagd ontvangen de Nigerianen een controlestrook. Een identiteitskaart dient in persoon te worden aangevraagd en afgehaald op vertoon van de controlestrook.¹¹³

De procedure voor het aanvragen van een identiteitskaart verloopt nog chaotisch en stroef en was ook in deze verslagperiode niet goed geregeld; een bron meldde dat de registratie nog niet digitaal maar handmatig wordt verwerkt.¹¹⁴ Er kunnen daardoor problemen ontstaan als men later wil achterhalen waar en hoe men geregistreerd staat. Naar verluidt heeft niet iedereen tijd en gelegenheid om zich te laten registreren. Volgens een bron worden er voorlopig geen nieuwe identiteitskaarten uitgegeven. De oude identiteitsbewijzen blijven geldig, zolang de procedure van de nieuwe kaart nog niet op orde is. Het is niet bekend op welke termijn dit zal gebeuren. In Nigeria kan ook een rijbewijs als identiteitsbewijs worden gebruikt.¹¹⁵

Een identiteitsbewijs (identiteitskaart en/of rijbewijs) moet worden aangevraagd in de gemeente waar betrokkene is ingeschreven. Het is niet duidelijk welke documenten overhandigd dienen te worden voor de aanvraag ervan. Sommige bronnen vermelden dat er geen documenten overhandigd hoeven te worden, maar dat er alleen een interview plaatsvindt; andere bronnen geven aan dat, naast een interview, een geboortebewijs en een certificaat of *state of origin* moet worden overhandigd.¹¹⁶ Het is niet bekend of zich in de verslagperiode op dit punt nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan.

2.3.2

Geboorte- en huwelijksakte

In 1992 is de *National Population Commission* (NPC) opgericht, deze is verantwoordelijk voor de registratie van geboorte in Nigeria. Volgens de grondwet is alleen de NPC bevoegd om geboorteaktes af te geven. Afschriften van geboorte- en overlijdensaktes worden afgegeven door de lokale NPC kantoren, onder vermelding van NPC op de afschriften. Deze afschriften worden altijd naar het hoofdkantoor in de betreffende deelstaat verzonden. Kinderen moeten binnen zestig dagen na de geboorte worden aangegeven. Tegenwoordig heeft de NPC overal in het land kantoren waar men de geboorte van een kind kan aangeven.¹¹⁷

Volgens UNICEF werd lange tijd slechts een klein deel (ongeveer dertig procent) van de geboortes daadwerkelijk aangegeven ofschoon aangifte van een geboorte verplicht was. Dit lage percentage kan worden toegeschreven aan onder meer een gebrek aan kennis bij de bevolking over de huidige wetgeving, en het feit dat men het belang van een geboorteaangifte niet beseft.¹¹⁸

Onlangs heeft de NPC in samenwerking met UNICEF in Nigeria een *rapid sms system*

¹¹³ Vertrouwelijke bron; IRBC, *Nigeria: The number of National Identity Cards (NIC) issued to date and their usage* (11 februari 2011), NIMC News, *NIMC Collaborates with JTB on Taxpayer Registration System* (1 januari 2012) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹¹⁴ Vertrouwelijke bron.

¹¹⁵ IRBC, *Nigeria: The number of National Identity Cards (NIC) issued to date and their usage* (11 februari 2011), AllAfrica.com, *Nigeria: Unified Identity Card Project and Nation's Image* (21 oktober 2011) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (6 januari 2012).

¹¹⁶ IRBC, *Nigeria: the issuance of national identity cards after 2003* (5 augustus 2008), F.Okeke, *Nigeria: 14 Million national ID cards have inaccurate data* (6 januari 2009), IRBC, *Nigeria: The number of National Identity Cards (NIC) issued to date and their usage* (11 februari 2011) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (6 januari 2012).

¹¹⁷ Vertrouwelijke bron.

¹¹⁸ Vertrouwelijke bron.

opgezet; dit kan worden gezien als een *instant registration*. Dit sms systeem heeft UNICEF ook gelanceerd in Senegal, Uganda en Kenia.¹¹⁹

Door de *instant registration* worden thans meer geboortes binnen zestig dagen aangegeven. Hoeveel procent van het totale aantal geboortes nu geregistreerd wordt is niet bekend. Het aantal geboortes dat werd verwacht en het aantal dat daadwerkelijk is geboren kan nu beter dan voorheen vergeleken worden met het aantal geboorteaangiftes. Door dit nieuwe instrument worden resultaten van een goede gezondheidszorg zichtbaar. Zo kan men via een link met het gezondheidssysteem zien of het aantal kinderen dat een poliovaccinatie heeft ontvangen strookt met het aantal geboorteaangiftes.¹²⁰

Voor zover bekend is het niet mogelijk uittreksels uit het geboorteregister op een Nigeriaanse ambassade in het buitenland aan te vragen. Wel kan een (ongedocumenteerde) Nigeriaan in het buitenland één van de ouders in Nigeria machtigen om een kopie uit het geboorteregister of een beëdigde verklaring van de lokale autoriteit op te vragen. Als de ouders niet meer leven, kan de aanvrager een volwassen familielid (broer of oom), vriend of bekende machtigen. Met het bereiken van het achttiende levensjaar wordt men in Nigeria als meerderjarig (*full age*) beschouwd.¹²¹

Voor het verkrijgen van een uittreksel uit het geboorteregister dient men een bewijs van geboorteregistratie te hebben. Zonder een kopie van een oude geboorteregistratie is het erg moeilijk om een uittreksel te verkrijgen. Voor het verkrijgen van een kopie uit het geboorteregister geldt hetzelfde.¹²²

Naar verluidt is de meest voorkomende vorm van documentfraude te vinden bij huwelijksaktes uit Edo (deelstaat Benue). Aldaar werden, volgens een vertrouwelijke bron, in het kantoor van de *National Population Commission* op frauduleuze wijze huwelijksaktes afgegeven aan personen die niet afkomstig waren uit Nigeria.¹²³

¹¹⁹ The independent: 220 million children who don't exist: a birth certificate is a passport to a better life- so why can't we all have one (28 juli 2013), <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/220-million-children-who-dont-exist-a-birth-certificate-is-a-passport-to-a-better-life-so-why-cant-we-all-have-one-8735046.html>; Kinderen zonder geboortebewijs beginnen vaak met een enorme economische achterstand. Ze hebben moeilijk toegang tot medische zorg, scholing of zelfs de meest essentiële vaccinaties. Bovendien zijn kinderen zonder geboortebewijs de facto stateloos, waardoor ze niet de rechten genieten die andere inwoners wel hebben. Onder druk van de UN Millenium Development Goals, die ondermeer als doelstelling hebben om voor 2015 wereldwijde armoede te verminderen en de leefomstandigheden te verbeteren, kwamen experts tot de conclusie dat het moment was aangebroken om de rechten van de niet geregistreerde kinderen te herstellen. Zeventien landen in Latijns Amerika en het Caraïbisch gebied hebben 2014 uitgeroepen tot jaar van de geboorteregistratie. In Afrika nam het probleem niet af ondanks de noodzaak. Ondanks de Nationale plannen voor geboorteregistratie in 24 landen in West- en Centraal Afrika, werden meer dan 60% van de kinderen in Sub Sahara Afrika niet geregistreerd.

¹²⁰ The independent: 220 million children who don't exist: a birth certificate is a passport to a better life- so why can't we all have one (28 juli 2013), <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/220-million-children-who-dont-exist-a-birth-certificate-is-a-passport-to-a-better-life-so-why-cant-we-all-have-one-8735046.html>; <http://rapidsmsnigeria.org/br>; IRBC, Nigeria: Requirements and procedures an adult must fulfill to obtain a birth certificate, including for those who apply from within the country and abroad (8 november 2013); http://www.unicef.org/nigeria/2013-PL7-Nigeria_CPD-final_approved-English.pdf; <http://www.refworld.org/docid/52a82aca4.html>, geraadpleegd op 28 november 2014; refworld UK Border Agency, Country of Origin Information Report Nigeria (3 februari 2014).

¹²¹ IRBC, Nigeria: Requirements and procedures an adult must fulfill to obtain a birth certificate, including for those who apply from within the country and from abroad (8 november 2013), UK Border Agency, Country of Origin Information Report Nigeria (3 februari 2014) en Constitution of the Federal Republic of Nigeria, Chapter III Citizenship, Section 29, Article 4a (www.nigeria-law.org, geraadpleegd 26 november 2014).

¹²² Vertrouwelijke bronnen; volgens vertrouwelijke bronnen schijnt Lagos de best bijgehouden geboorteregisters te hebben in Nigeria. In de praktijk is gebleken dat de Nederlandse ambassade nog steeds geboortebewijzen uit de jaren '50 en '60 overgelegd krijgt. Nederlanders die indertijd in Nigeria geboren waren (als kinderen van SHELL werknemers) en voor hun huwelijk een geboorteakte nodig hebben, vragen via de ambassade om een recente kopie van de geboorteakte. Met behulp van een advocaat kon met een oude kopie van de geboorteregistratie alsnog een uittreksel uit het geboorteregister in Lagos worden verkregen. Voor het verkrijgen van een kopie uit het geboorteregister geldt hetzelfde.

¹²³ Vertrouwelijke bronnen.

Ook bij geboorteaktes komt documentfraude voor. Het ontbreken van een geboorteakte kwam in het verleden veelvuldig voor in Nigeria door analfabetisme en doordat het belang van een geboorteakte niet werd onderkend. Een verlate aangifte van geboorte komt voor als ouders, bij inschrijving van hun kinderen op school, gevraagd worden naar de geboorteakte. Volwassenen die om welke reden dan ook alsnog een geboorteakte willen, dienen deze via de rechter aan te vragen. In bijzijn van familieleden (ouders, ooms of tantes) die op de hoogte waren van de omstandigheden rond de geboorte, dient voor de rechter te worden verklaard wanneer iemand geboren is en waarom er destijds geen aangifte is gedaan van de geboorte. Op zulke momenten bestaat er kans op fraude; mensen krijgen een eerdere of latere geboortedatum. Met de rechterlijke verklaring dient men vervolgens naar de *National Population Commission* te gaan.¹²⁴

De *National Population Commission* heeft geen algemene maatregelen genomen om fraude te voorkomen. Doordat ambtenaren zich niet hoeven te verantwoorden bestaat ruimte voor corruptie.¹²⁵

2.3.3 *Paspoort*

Sinds juli 2007 moeten alle paspoortaanvragen elektronisch worden ingediend en ingevuld op de website van de *Nigerian Immigration Service* (NIS). Dit standaardpaspoort met een groene omslag is vijf jaar geldig met de mogelijkheid tot een eenmalige verlenging van nog eens vijf jaar. Alle Nigeriaanse paspoorten zijn onder het woord 'authority' voorzien van een code die de plaats aangeeft waar het paspoort is afgegeven (plaats van afgifte). De NIS beschikt over een database met vingerafdrukken en pasfoto's van alle eigenaren van Nigeriaanse e-paspoorten. Voor het aanvragen van een paspoort dienen de volgende stukken overgelegd te worden: een geboorteakte of een bewijs van geboorte, een identiteitskaart of een verklaring van een lokale overheid, bij gehuwden een bewijs dat men gehuwd is en pasfoto's. Een paspoort dient evenals een identiteitskaart in persoon te worden aangevraagd en afgehaald. Het is niet mogelijk een gemachtigde derde een paspoort te laten aanvragen en/of afhalen omdat er vingerafdrukken nodig zijn.¹²⁶

Een paspoort kan ook vanuit het buitenland worden aangevraagd. Dit dient persoonlijk te gebeuren bij de Nigeriaanse ambassade (na elektronische aanvraag). Dit geldt ook voor ongedocumenteerde Nigerianen. Op de website van de ambassade staat een overzicht van de procedures voor onder meer het aanvragen van een paspoort en het vernieuwen ervan, en van de benodigde bescheiden.¹²⁷ Sinds de invoering van het huidige paspoort kunnen kinderen (vanaf de babyleeftijd) niet meer in het paspoort van (één van) de ouders worden bijgeschreven. Zij moeten over een eigen reisdocument beschikken. Bij aanvraag van het

¹²⁴ Vertrouwelijke bronnen.

¹²⁵ Vertrouwelijke bronnen.

Bij de legalisatie van stukken vraagt de NL ambassade om een geboorteakte; personen geboren in de laatste twintig jaren hebben geen rechtvaardiging voor het niet hebben van een geboorteakte. De NL ambassade accepteert wel dat personen geboren vóór 1979 een verklaring van de rechter overleggen. Mensen die geboren zijn na 1979 dienen in het bezit te zijn van een geboorteakte. In 1982 werd aangifte van een geboorte wettelijk verplicht.

¹²⁶ Vertrouwelijke bronnen.

UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹²⁷ Vertrouwelijke bron.

Zie de website van de Nigeriaanse ambassade in Den Haag (www.nigerianembassy.nl) en die van de *Nigerian Immigration Service* (www.immigration.gov.ng).

reisdocument dient voor de minderjarige een ouder of voogd op te treden en moet een geboorteakte van het desbetreffende kind worden overgelegd. Het aangevraagde paspoort kan worden afgehaald bij de betrokken ambassade.¹²⁸ Het is niet bekend of deze procedure is veranderd in de verslagperiode.

¹²⁸ Vertrouwelijke bronnen.
UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (6 januari 2012).

3 Mensenrechten

De mensenrechtensituatie in Nigeria is onverminderd zorgelijk. Gedurende de verslagperiode vonden er bijna dagelijks geweldsuitbarstingen plaats, waarbij vele doden en gewonden vielen. De spanningen tussen etnische en religieuze groepen zijn gebleven. Veiligheidsdiensten, politie- en legereenheden werden door mensenrechtenorganisaties verantwoordelijk gesteld voor ernstige mensenrechtenschendingen, inclusief buitengerechtelijke executies, marteling en andere vormen van mishandeling, maar niet vervolgd en veroordeeld.¹²⁹

3.1 Internationale verdragen en protocollen

Nigeria is partij bij de volgende VN-verdragen op het terrein van de mensenrechten¹³⁰, te weten:

- het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (toetreding op 16 oktober 1967);
- het Verdrag betreffende de Status van vluchtelingen (toetreding op 23 oktober 1967); het bijbehorende Protocol betreffende de status van vluchtelingen (toetreding op 2 mei 1968);
- het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (geratificeerd 13 juni 1985), alsmede het optionele protocol betreffende alle in het verdrag genoemde vormen van discriminatie (geratificeerd op 22 november 2004);
- het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het kind (geratificeerd op 19 april 1991), alsmede het optionele protocol betreffende kinderen in gewapende conflicten (getekend 8 september 2000 en geratificeerd op 25 september 2012) en het optionele protocol betreffende kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie (geratificeerd op 27 oktober 2010);
- het Internationaal Verdrag inzake burger- en politieke rechten (toetreding op 29 oktober 1993), maar niet bij het facultatieve Protocol behorend bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (1^e Protocol) het tweede facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, gericht op afschaffing van doodstraf;
- het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (toetreding op 29 oktober 1993), maar niet bij het bijbehorende Facultatief Protocol;
- het Verdrag van de Verenigde Naties tegen Grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (geratificeerd op 28 juni 2001), alsmede het bijbehorende aanvullende protocol inzake voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwen- en kinderhandel (geratificeerd op 28 juni 2001) en het bijbehorende aanvullende protocol tegen mensensmokkel over land, zee en door de lucht (geratificeerd op 27 september 2001) (de zogenaamde Palermo-protocollen);

¹²⁹ Persbericht: Amnesty International: *Nigeria: war crimes and crimes against humanity as violence escalates in north-east* (31 maart 2014); Amnesty International March 2014: *Nigeria: more than 1.500 killed in armed conflict in north-eastern Nigeria in early 2014*. US State Department: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

¹³⁰ Verdragenbank, <https://verdragenbank.overheid.nl>, geraadpleegd op 29 april 2015.

- het Internationaal Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (geratificeerd op 28 juni 2001), alsmede het bijbehorende facultatieve protocol (geratificeerd op 27 juli 2009);
- het Statuut van Rome inzake de oprichting van het Internationaal Strafhof (*International Criminal Court, ICC*) (geratificeerd op 27 september 2001);
- het Internationaal Verdrag betreffende het Verbod en onmiddellijke actie voor uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid (geratificeerd op 2 oktober 2002);
- het Verdrag van de Verenigde Naties tegen Corruptie (geratificeerd op 14 december 2004);
- het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning (toetreding op 27 juli 2009);
- het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden (toetreding op 27 juli 2009);
- het Internationaal Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, alsmede het bijbehorende optionele protocol (beide geratificeerd 24 september 2010).

In veel gevallen is er sprake van een achterstand in de rapportageverplichtingen ten behoeve van de organen van toezicht.¹³¹

Voorts is Nigeria partij bij:

- het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren (geratificeerd 22 juni 1983), alsmede de bijbehorende protocollen betreffende de oprichting van een Afrikaans Hof (geratificeerd 20 mei 2004) en Vrouwenrechten (geratificeerd 16 december 2004);
- het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (geratificeerd 23 juli 2001).¹³²

3.2 Nationale wetgeving

De Nigeriaanse grondwet voorziet in de bescherming van de meeste fundamentele rechten en vrijheden. Zo zijn in hoofdstuk vier van de grondwet waarborgen voor de belangrijkste mensenrechten en democratische rechten opgenomen.¹³³ In de praktijk bestaat er echter een grote discrepantie tussen de regelgeving en de naleving ervan (zie: 3.4 Naleving en schendingen).¹³⁴

3.2.1 Nationaliteitswetgeving

Verlies van de Nigeriaanse nationaliteit vindt plaats door er vrijwillig afstand van te doen (artikel 29 van de grondwet) of doordat deze door de Staat ontnomen wordt

¹³¹ De organen van toezicht zijn: *Human Rights Committee (HRC)*, *Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR)*, *Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)*, *Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW)*, *Committee on the Rights of the Child (CRC)*, *Committee on Migrant Workers (CMW)*, *Committee on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)*, *Committee against Torture (CAT)*, *Subcommittee on Prevention of Torture (SPT)* en *Committee on Enforced Disappearance (CED)* (www.ohchr.org, 30 april 2014).

¹³² www.africa-union.org/documents/treaties (website geraadpleegd op 30 april 2014).

¹³³ *Constitution of the Federal Republic of Nigeria, Chapter IV Fundamental Rights, Sections 33 - 44* (www.nigeria-law.org, (website geraadpleegd op 30 april 2014).

¹³⁴ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (14 juni 2014), US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria* en AI, *Amnesty International Annual Report 2012 - Nigeria* (24 mei 2012).

(artikel 30 van de grondwet).¹³⁵

Artikel 29 van de grondwet regelt het vrijwillig afstand doen van het staatsburgerschap.

- Iedere meerderjarige burger van Nigeria die afstand wil doen van zijn Nigeriaanse staatsburgerschap, dient op de voorgeschreven wijze een verklaring af te leggen;
- De president stelt vast dat de verklaring genoemd in het eerste lid geregistreerd is. Sinds het moment van registratie van de verklaring verliest betrokkene het Nigeriaans staatsburgerschap.
- De president kan de registratie van de verklaring als genoemd in het eerste lid aanhouden, indien
  - a) de verklaring is afgelegd tijdens een oorlog waarbij Nigeria betrokken is;
  - b) de verklaring in strijd is met de openbare orde.
- Voor de toepassing van lid 1 van dit artikel wordt
  - a) onder meerderjarigheid verstaan de leeftijd van achttien jaar en ouder;
  - b) elke gehuwde vrouw geacht meerderjarig te zijn.

Artikel 30 van de grondwet regelt het verlies van het staatsburgerschap door ontneming daarvan door de president.

- De president kan een persoon, niet zijnde een Nigeriaans onderdaan door geboorte of registratie, zijn staatsburgerschap ontnemen indien hij zich ervan overtuigd heeft dat een dergelijke persoon, binnen een termijn van zeven jaar nadat hij genaturaliseerd is, is veroordeeld tot een gevangenisstraf van minstens drie jaar.
- De president zal een persoon, niet zijnde een Nigeriaans onderdaan door geboorte, zijn staatsburgerschap ontnemen als hem genoegzaam is gebleken uit de verslagen van een proces bij een rechtbank of een andere tribunaal of na voldoende onderzoek, in overeenstemming met door hem opgestelde regelgeving, dat
  - (a) de persoon door woorden en daden heeft aangetoond dat hij niet loyaal is jegens de Federale Republiek Nigeria; of
  - (b) de persoon, tijdens een oorlog waarbij Nigeria betrokken was, onrechtmatig handel heeft gedreven met de vijand of direct of indirect betrokken is geweest bij zaken die volgens het oordeel van de president op een zodanige wijze zijn uitgevoerd dat de vijand van Nigeria in die oorlog wordt geassisteerd; of onrechtmatig gecommuniceerd heeft met deze vijand ten koste van of met de bedoeling schade te berokkenen aan de Nigeriaanse belangen.

Er zijn geen wettelijke bepalingen die verkrijging van de Nigeriaanse nationaliteit regelen na verlies daarvan. In artikelen 25 tot en met 27 van de grondwet is geregeld hoe men de Nigeriaanse nationaliteit verkrijgt. De Nigeriaanse nationaliteit kan worden verkregen door geboorte (artikel 27), door registratie (artikel 28) of door naturalisatie (artikel 29). De tekst van deze wetsartikelen is opgenomen in het algemeen ambtsbericht Nigeria van oktober 2012.

¹³⁵ *Constitution of the Federal Republic of Nigeria, Chapter III Citizenship, Sections 233 - 44* (www.nigeria-law.org, website geraadpleegd op 2 oktober 2015).

3.3 Toezicht en rechtsbescherming

Toezicht op naleving door de overheid van de mensenrechten geschiedt in Nigeria door de *National Human Rights Commission*, door internationale en lokale onafhankelijk ngo's. Daarnaast bestaat binnen het Huis van Afgevaardigden een speciaal *Committee on Human Rights*, dat zich met mensenrechtenvraagstukken bezighoudt. Ad hoc zijn de Mensenrechtenraad en het Internationaal Strafhof betrokken.¹³⁶

3.3.1 *National Human Rights Commission*

De *National Human Rights Commission* (NHRC) is de enige gouvernementele mensenrechtenorganisatie in Nigeria. Naar eigen zeggen is de commissie onafhankelijk. Niettemin is de commissie in het verleden door de regering beïnvloed. Volgens een betrouwbare bron is de toegenomen onafhankelijkheid de laatste jaren duidelijk gebleken doordat de commissie onderzoek heeft gedaan naar enkele gevoelige mensenrechtzaken, zoals de *Baga killings* en *Giwa Barrack killings*.¹³⁷ De commissie registreert mensenrechtenschendingen, klachten van maatschappelijke organisaties en individuele klachten. Daarnaast adviseert en traint zij de autoriteiten, waaronder politie, gevangenispersoneel en militairen op het gebied van mensenrechten. Voorts ziet de commissie toe op naleving van de mensenrechtenverdragen, rapporteert zij daarover en doet zij aanbevelingen aan de verschillende overheidsdiensten. In dit kader werkt de commissie aan strategieën die de onveiligheid in het land moeten verminderen. Tevens ziet de commissie toe op verbetering van het vredesopbouwproces in dorpsgemeenschappen – voornamelijk in het noordoosten en het uiterste zuiden- waar veel conflicten en gewelduitbarstingen plaatsvinden.

Via een *monitoringmatrix* (soort checklist) houdt de commissie bij of de regering aan haar verplichtingen op het terrein van mensenrechten voldoet, vooral in het oosten van het land. De commissie ontvangt periodiek een terugkoppeling van de regering over de ervaringen in het veld.¹³⁸

Militairen worden getraind om met crisissituaties om te gaan. Behalve met de militaire autoriteiten wordt ook samengewerkt met de UNDP. De NHRC werkt momenteel aan de vergroting van de eigen zichtbaarheid, door '*field officers*' buiten het hoofdkantoor aan te stellen. Zo zijn er momenteel 24 staatskantoren in de zes geopolitieke zones van Nigeria. Het streven is om in elke deelstaat een staatskantoor te vestigen; dat betekent nog twaalf staatskantoren te gaan. Door financieringsproblemen is er vertraging ontstaan.¹³⁹

¹³⁶ Tijdens de 23^e speciale sessie van de Mensenrechtenraad (op 1 april 2015) is de volgende resolutie aangenomen: '*Atrocities committed by the terrorist group Boko Haram and its effects on human rights in the affected States*'. Daarin heeft the office of the UNHCHR de opdracht gekregen om de mensenrechtenschendingen door Boko Haram te rapporteren en documenteren. Naar aanleiding van de grootschalige mensenrechtenschendingen in met name het noordoosten van Nigeria doet het Internationaal Strafhof een voorbereidend onderzoek naar oorlogsmisdaden, <http://icc-cpi.int/iccdocs/otp/OTP-Pre-Exam-2014.pdf>.

¹³⁷ Volgens rapport van AI zouden op 17 april 2013 minstens 185 personen buitengerechtelijk zijn gedood door het leger, rapport Amnesty international (juni 2015): *stars on their shoulders. Blood on their hands*, https://www.amnesty.nl/sites/default/files/public/report_nigeria.pdf; De NHRC kreeg geen toegang tot de detentiefaciliteiten in het kader van een onderzoek naar aanleiding van berichten dat er in het eerste half jaar van 2013 meer dan 950 mensen zijn overleden die in hechtenis waren gehouden door de *Joint Task Force*, Amnesty International (16 oktober 2013) *Nigeria, Authorities must investigate deaths of Boko Haram suspects in military custody*.

¹³⁸ <http://www.nigeriarights.gov.ng/>; <http://www.nigeriarights.gov.ng/activities-of-the-commission>; Amnesty International report: '*Welcome to hell fire*' torture and other ill-treatment in Nigeria; Vertrouwelijke bron.

¹³⁹ <http://www.nigeriarights.gov.ng/blog/2013/04/nhrc-trains-police-personnel>; <http://www.nigeriarights.gov.ng/blog/2013/12/nhrc-training-of-police-officers-on-human-rights-standards-and-practice>; Vertrouwelijke bron.

In vergelijking met de Nigeraanse ombudsman die alleen klachten over bestuurlijke zaken in behandeling neemt, behandelt de NHRC klachten over mensenrechten. In tegenstelling tot de ombudsman die een bindend advies geeft, geeft de NHRC een aanbeveling aan individuen en overheidsinstanties. Ook na afloop bestaat er *follow-up* en blijft de NHRC de zaak volgen (zie: 3.4.10 Mishandeling en foltering).¹⁴⁰ Een paar ngo's waren positief over het werk van de NHRC.¹⁴¹

3.3.2 *Niet gouvernementele organisaties*

In Nigeria zijn veel lokale en internationale niet-gouvernementele mensenrechtenorganisaties (ngo's) werkzaam. Eén van de grootste lokale ngo's is de *Transition Monitoring Group (TMG)*, een overkoepelende organisatie van 170 mensenrechten- en maatschappelijke organisaties. De ngo's houden zich bezig met uiteenlopende onderwerpen waaronder vrijheid van meningsuiting, willekeurige arrestatie en detentie, buitengerechtelijke en standrechtelijke executies, gebruik van geweld door politie en veiligheidsdiensten, milieuverontreiniging en vrouwenrechten.¹⁴²

Zowel lokale als internationale mensenrechtenorganisaties werkten in de verslagperiode doorgaans zonder overheidsbeperkingen en konden hun bevindingen op het gebied van mensenrechtenonderzoeken publiceren. De ngo's werkten in het algemeen zonder veel beperkingen met de overheid, die openstond voor hun mening. Capaciteitsgebrek en gebrek aan wil zorgden er niettemin voor dat het dikwijls ontbrak aan de uitvoering van de aanbevelingen van ngo's.¹⁴³

3.3.3 *Aangifte*

Van een misdrijf kan persoonlijk op het politiebureau aangifte worden gedaan. Naar verluidt vindt aangifte mondeling plaats en niet schriftelijk of elektronisch. In sommige gevallen kan men zich laten vertegenwoordigen bij het politiebureau. Men ontvangt doorgaans geen schriftelijke bevestiging van de aangifte; formeel kan wel op verzoek van het slachtoffer een schriftelijke bevestiging tegen betaling worden verstrekt.¹⁴⁴

Formeel is de politie verplicht om alle aangiftes in behandeling te nemen. In de regel verloopt de afhandeling van misdrijven traag. Verschillende bronnen meldden dat arrestanten vaak langer dan de wettelijke termijn in hechtenis worden gehouden. (zie: 3.4.8 Arrestatie en detentie).¹⁴⁵

Over de voortgang van een zaak kan in principe navraag worden gedaan bij de *human rights desks* op de politiebureaus. Bij navraag worden vaak als redenen van vertraging opgegeven een gebrek aan transportmiddelen, budget, communicatie en menskracht. Maar de allerbelangrijkste reden is het ontbreken van een centrale databank met vingerafdrukken. Hierdoor kunnen geen verbanden worden gelegd tussen verscheidene misdrijven. Mede daardoor neemt onderzoek veel tijd in beslag en zitten gedetineerden vrij lang in hechtenis. (zie: 3.4.8 Arrestatie en detentie).¹⁴⁶

¹⁴⁰ <http://www.nigeriarights.gov.ng/>; Vertrouwelijke bron.

¹⁴¹ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴² Transition monitoring group Nigeria, <https://tmgnigeria.wordpress.com>, geraadpleegd 31 december 2014; US State Department: *Country reports on Human Rights Practices for 2013: Nigeria*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹⁴³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴⁵ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁴⁶ Vertrouwelijke bronnen.

De politie verstrekt doorgaans op verzoek van het slachtoffer een *update* over de voortgang van een zaak. Soms klagen burgers over het niet verstrekken van de gevraagde informatie door de politie. Voor klachten over de politie kan men zich afhankelijk van de aard wenden tot de *human rights desks* of het openbare klachtenbureau op de politiebureaus, het openbare klachtenbureau op de politiebureaus, pro- deo advocaten, NHRC of ngo's, ook kan men de hotline van een politiebureau bellen. Indien de politie in gebreke blijft, kan een klacht worden gestuurd aan:

- de hogere superieuren;
- de verantwoordelijke inspectiedienst; en
- de politiecommissaris.

Een bron meldde dat aangiftes tegen maatschappelijk belangrijke of invloedrijke of welgestelde personen en politici niet voortvarend worden behandeld. Dit werkt straffeloosheid in de hand en leidt ertoe dat burgers het doen van aangifte achterwege laten.¹⁴⁷

Volgens een paar bronnen klaagde een vrouw die tijdens haar hechtenis in maart 2013 in Abraka (deelstaat Delta) met vier mannen in een politiecel zat en door hen verkracht werd, de politie aan wegens nalatigheid en gebrek aan bescherming. Voorts beweerde zij door een rechercheur onder druk te zijn gezet om de zaak stil te houden. In de lokale pers was geen informatie te vinden over de afloop van deze zaak.¹⁴⁸

De burgers worden zich tegenwoordig meer bewust van hun rechten en doen hun beklag via sociale media. Sociale media (facebook en twitter) spelen een grote rol aangezien de gewone media deze klachten oppikken wat de politie in verlegenheid kan brengen (zie: 3.4.2 Internet en mobiele telefonie)¹⁴⁹.

Niet alleen de klachten maar ook de prestaties van de politie worden besproken tijdens het periodieke *police partner forum*, waaraan deelnemen: de orde van advocaten, ngo's, de NHRC en de plaatsvervangend Inspecteur van politie.¹⁵⁰

3.4 Naleving en schendingen

Hieronder volgt een uiteenzetting van de bescherming en naleving dan wel schending in Nigeria van een aantal klassieke grondrechten.

3.4.1 *Vrijheid van meningsuiting*

De vrijheid van meningsuiting en persvrijheid is vastgelegd in de Nigeriaanse grondwet.¹⁵¹ In de praktijk werd dit recht door de overheid ingeperkt met als

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron: een aangifte tegen een gouverneur wegens fraude leidde niet tot strafvervolgning; de gouverneur kreeg een positie in het Senaat.

¹⁴⁸ Nigeria News: *Middle age woman raped by four men while in police custody* (15 maart 2013), <http://news2.onlinenigeria.com/latest-addition/260884-middle-age-woman-raped-by-four-men-while-in-police-custody.html>; US Department of State, 2013 Human Rights Report: Nigeria.

¹⁴⁹ Vertrouwelijke bron.

¹⁵⁰ Vertrouwelijke bron.

¹⁵¹ *Constitution of the Federal Republic of Nigeria, Chapter IV Fundamental Rights, article 39 Right to freedom of expression and the press*, website geraadpleegd op 2 oktober 2015; http://www.nigeria-law.org/ConstitutionOfTheFederalRepublicOfNigeria.htm#Chapter_4; Academic Journals paper: *the Nigerian journalists' knowledge, perception and use of the freedom of information (FOI) law in journalism practices* (januari 2014), http://www.academicjournals.org/article/article1392978764_Dunu%20and%20Uqbo.pdf.

argument dat de nationale veiligheid en de openbare orde in het geding waren. Journalisten konden over het algemeen in vrijheid hun werk doen, zolang ze geen kritiek uitten op de regering. Deden ze dat toch dan kwam het voor dat de overheid niet alleen juridische instrumenten inzette zoals arrestatie, maar ook brute middelen zoals intimidatie en mishandeling om de vrijheid van meningsuiting in te perken.¹⁵² Zo werden op 6 februari 2013 drie journalisten die verslag deden van wanbeheer door de federale overheid bij het wetenschappelijk technisch instituut gearresteerd.¹⁵³

Gevoelige en gevaarlijke onderwerpen voor de media zijn corruptie op hoog niveau, de strijd van de regering tegen Boko Haram en politieke activiteiten van de overheid. Op 8 april 2013 werden twee journalisten gearresteerd vanwege een krantenartikel dat meldde dat in opdracht van de president politieke activiteiten van zijn tegenstanders werden verstoord.¹⁵⁴

Ook werd er met harde hand opgetreden tegen een radiostation dat kritiek leverde op de overheid. Een ander radiostation werd gesloten na kritiek op een officiële polio vaccinatie campagne.¹⁵⁵

In 2013 vonden diverse ernstige misdrijven plaats tegen journalisten. In januari 2013 werd de uitgever Ikechukwu Udenbu, de redacteur van Anambra News, een maandelijkse krant in het zuidoosten van de staat Anambra, in Onitsha neergeschoten. In september 2013 werd A'isha Ushman, journalist van een tijdschrift, levenloos en ernstig verminkt gevonden in Zaria.¹⁵⁶ Voorts werd in maart 2013 een televisiejournalist ontvoerd en na betaling van losgeld weer vrijgelaten. Het is onbekend wie achter de ontvoering zat.¹⁵⁷

In 2014 ondervonden journalisten belemmeringen in hun werk door zowel Boko Haram als door de overheid. Journalisten werden bedreigd en aangevallen door Boko Haram als er negatief over hun aanslagen geschreven werd. Ook werden ze aangevallen als de aanslagen door Boko Haram niet op de voorpagina werd genoemd. Enkele journalisten pasten routinematig zelfcensuur toe en veel journalisten namen ontslag uit angst gedood te worden gedood. Ook ondervonden

¹⁵² Islamic Human Right Commission (9 januari 2013): *Action Alert: Nigeria- Demand end to harassment of Al-Mizan newspaper staff*, <http://www.ihrc.org.uk/activities/alerts/10381-action-alert-nigeria--demand-end-to-harassment-of-al-mizan-newspaper-staff>; US State department: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

¹⁵³ Committee to protect journalists (11 februari 2013) : *Three journalists briefly detained in Nigeria*, <http://cpi.org/x/52d4>; Het betroffen Patrick Odey (Daily Trust), Aniefok Macauley (Dailey Independent) en Aniefok Udonquak (BusinessDay).

¹⁵⁴ Committee to protect journalists (10 april 2013): *Nigeria police harass Leadership staff over memo*; Tony A Reporters without borders (5 september 2013): *Nigerian journalist arrested prior to publication of book*, https://www.ifex.org/nigeria/2013/09/05/publisher_detained; Mokeodo en Chibuzor Ukaibe, journalisten voor Leadership Newspaper, werden gearresteerd op grond van laster. De aangifte werd later ingetrokken; US State department: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

¹⁵⁵ Committee to Protect Journalists, *Attacks on the press in 2013: Nigeria, Government cracks down on information critical of the government*; Independent (2 mei 2013): *Nigeria joins journalist danger list on World Press Freedom day*, <http://www.independent.co.uk/news/world/africa/nigeria-joins-journalist-danger-list-on-world-press-freedom-day-8601601.html>; <https://www.cpi.org/2014/02/attacks-on-the-press-in-2013-nigeria.php>; <http://www.indexoncensorship.org/2014/06/nigeria-targeting-journalists-boko-haram> (3 juni 2014); <https://cpi.org/2013/07/government-official-publicly-whips-nigerian-journalists> (3 juli 2013).

¹⁵⁶ Freedom House: *Nigeria, Freedom of the press 2014*, <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/nigeria>; All Africa (16 september 2013): *Nigeria, Amnesty International condemns killing of female journalist in Zaria*; Op 11 september 2013 werd A'isha Usman, werkzaam voor een Hausa tijdschrift 'Mahangar Arewa' dood gevonden langs de Kwangila snelweg in Zaria (Kaduna); The Afrika Market (14 maart 2015): *Freedom of expression and media*, <https://theafrikamarket.com/2015/03/14/nigeria-human-rights-record-limits-us-military-aid-nigeria-droits-limites-record-u-s-aide-militaire/>.

¹⁵⁷ Nairaland.com (22 maart 2013): *NTA reporter Olubunmi Oke Kidnapped in Ondo*, <http://www.nairaland.com/1233622/nta-reporter-olubunmi-oke-kidnapped>; In maart 2013 werd Olubunmi Oke, journalist voor een Nigeriaanse TV-station ontvoerd. Na drie dagen werd ze vrijgelaten na betaling van losgeld.

journalisten tijdens hun werk/tijdens het uitoefenen van hun functie veel hinder van de overheid.¹⁵⁸ In 2015 werden in één week vier journalisten mishandeld. Dat gebeurde in de week waarin de *Committee to Protect Journalists* een open brief richtte aan president Buhari met het verzoek om maatregelen te nemen die de persvrijheid waarborgen zoals president Buhari tijdens zijn verkiezingscampagne had beloofd. Allereerst vluchtte Joseph Hir, journalist van de *Daily Newspaper* op 29 mei 2015 noodgedwongen uit Nassarawa nadat hij aangevallen werd door aanhangers van de herkozen gouverneur van Nassarawa. Vervolgens werd Amarudeen Ogundele, correspondent van het dagblad *Punch* op 3 juni 2015 in elkaar geslagen en werd zijn kleding verscheurd door een groep aanhangers van de (PDP) gouverneur van Ekiti. Daarna werd op 1 juni 2015 Muhammad Atta Kafin Dangi, afdelingshoofd bij *Radio Nigeria*, door de politie mishandeld tijdens zijn verslag van een protest van motorrijders in Gwagwalada, een buitenwijk van Abuja. Ondanks dat hij zijn perskaart had laten zien aan de politie beweerde deze dat Muhammad Atta Kafin Gangi geen toestemming had om het werk te doen. Ten slotte werd Victor Akinkuolie, correspondent van *The Hope newspaper* op 2 juni 2015 zwaar mishandeld door de politie in Ondo. Als reden werd opgegeven zijn onthullingen over door de politie uitgeoefende intimidatie in het verleden.¹⁵⁹

Journalisten pasten zelfcensuur toe. Lokale ngo's meldden dat redacteuren en eigenaars van kranten werden geïntimideerd door de veiligheidsdienst om berichtgeving over moorden en schendingen van mensenrechten te censureren.¹⁶⁰

President Jonathan bekrachtigde op 28 mei 2011 de *Freedom of Information Act*. Deze wet geeft journalisten en burgers meer toegang tot overheidsinformatie en informatie van het Nigeriaanse parlement. De *Freedom of Information Act* is inmiddels ingevoerd. Uit een onderzoek is gebleken dat de wet niet optimaal benut wordt door journalisten; hoewel journalisten op de hoogte zijn van de wet, maakt een groot deel (85%) geen gebruik van de mogelijkheden die deze wet hen biedt.

¹⁵⁸ Committee to protect journalists (30 mei 2014): journalists targeted by both sides in Nigeria's war on terror, <https://cpi.org/blog/2014/05/journalists-targeted-by-both-sides-in-nigerias-war.php>; Committee to protect journalists (22 augustus 2014): soldiers harass Nigerians daily over report on military, <https://cpi.org/2014/08/soldiers-harass-nigerian-daily-over-report-on-mili.php#more>; International press Institute (28 juli 2015): *Nigerian media seek to cope with Boko Haram threat*, <http://www.freemedia.at/newssview/article/feature-nigerian-media-seeks-to-cope-with-boko-haram-threat.html>.

¹⁵⁹ Committee to Protect Journalists: *At least four journalists attacked in Nigeria in one week* (5 juni 2014), <https://www.cpi.org/2015/06/at-least-four-journalists-attacked-in-nigeria-in-o.php>; Committee to protect journalists (5 juni 2014): *At least four journalists attacked in Nigeria in one week*, <https://www.cpi.org/2015/06/at-least-four-journalists-attacked-in-nigeria-in-o.php>.

¹⁶⁰ US State department: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; Committee to Protect Journalists (CPJ) 2015:

- *Journalists assaulted, chased covering protest in Nigeria* (16 april 2015);
- *In election year, Nigeria's press feeling the pressure* (24 maart 2015);
- *Nigerian journalist threatened, rebuffed by police* (20 maart 2015);
- *Nigeria police detain, charge journalists for reporting on oil tycoon* (11 maart 2015);
- CPJ 2014: *Soldiers harass Nigerian daily over report on military* (22 augustus 2014);
- *Nigerian publisher charged with defamation* (18 juli 2014);
- *Nigerian editor missing since Tuesday* (3 juli 2014);
- *Nigeria targets independent newspapers* (12 juni 2014);
- *Nigerian military seizes leading newspapers* (6 juni 2014);
- *Journalists targeted by both sides in Nigeria's war on terror* (30 mei 2014);
- *Attacks on critical Nigerian website highlight vulnerability* (11 maart 2014);
- *Nigerian journalists barred, threatened for covering trial* (20 november 2013);
- *Nigeria attacks news websites for their news coverage* (2 oktober 2013);
- *Government official publicly whips Nigerian journalist* (31 juli 2013);
- *Nigeria re-files charges against Leadership journalists* (27 juni 2013);
- *Nigeria impunity ranking: The facts don't lie* (3 mei 2013);
- *Getting away with murder CPJ's 2013 impunity index spotlights countries where journalists are slain and the killers go free* (2 mei 2013);
- *Nigerian journalists could face life in jail o forgery charges* (19 april 2013); *Nigerian journalists could face life in jail of forgery charges* (19 april 2013);
- *Nigeria police harass Leadership staff over memo* (10 april 2013).

Volgens het onderzoek hebben veel journalisten zich de werkwijze van onderzoeksjournalistiek nog niet helemaal eigen gemaakt en hanteren ze nog steeds hun oude werkwijze die gebaseerd is op speculaties.¹⁶¹

Op de 2015 *World Press Freedom Index* staat Nigeria op de 111^e plaats van de genoemde 180 landen, een plaats hoger dan in 2014 en vier plaatsen hoger dan in 2013 (115^e).¹⁶²

Deze stijging dankt Nigeria aan de ondertekening en invoering van de *Freedom of Information Act*, die het recht van journalisten op toegang tot informatie juridisch heeft verankerd.¹⁶³

3.4.2 *Internet en mobiele telefonie*

In de verslagperiode werden vanuit de overheid geen formele beperkingen opgelegd aan het gebruik van internet; er zijn geen meldingen dat de overheid de inhoud van online e-mail verkeer of internet zou blokkeren of filteren. In het algemeen konden zowel individuen als groepen vrijelijk hun mening uiten via sociale media zoals *facebook*, *twitter* en *youtube*.¹⁶⁴

Wel werden gsm diensten van mei tot december 2013 stilgelegd in drie noordelijke staten. Dit gebeurde na aankondiging van de noodtoestand in het gebied als onderdeel van een militaire strategie tegen Boko Haram.¹⁶⁵

Daarnaast hadden waarnemers het vermoeden dat de regering¹⁶⁶ de informatie op sociale media manipuleerde, gelet op het stijgende aantal twitteraars dat actief was in het neersabelen van kritiek op de overheid. Ook de bekende *online* nieuwsbron de *Premium Times* ondervond hinder doordat in november 2013 herhaaldelijk verwijzingen naar hun *facebook* pagina werden geblokkeerd. Voorts meldde de *Premium Times* dat in januari 2014 een grote *Distributed Denial of Service* (DDoS) aanval op hun site werd gepleegd.¹⁶⁷

De inhoud van sociale media op internet werd gemonitord; twee personen werden gearresteerd vanwege de kritiek die ze hadden geplaatst op *social media platforms*.¹⁶⁸

¹⁶¹ Freedominfo.org: *Nigeria a case of progressive implementation* (13 november 2014), <http://www.freedominfo.org/2014/11/nigeria-case-progressive-implementation/>; Department of Mass communication, Nnamdi Azikiwe University, Akwa Nigeria: The Nigerian journalists' knowledge, perception and use of the freedom of information (FOI) law in journalism practices (11 jan 2014), http://www.academicjournals.org/article/article1392978764_Dunu%20and%20Ugbo.pdf; <http://www.freedominfo.org/2014/11/nigeria-case-progressive-implementation/>.

¹⁶² *World Press Freedom Index 2015*, <http://en.rsf.org/>, (geraadpleegd op 22 september 2015).

¹⁶³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014), Nigeria is na Liberia het tweede West-Afrikaanse land die het recht op toegang tot informatie uitvoerig heeft geregeld.

¹⁶⁴ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014); US State Department: *Country reports on Human Rights practices 2013*; Freedom House: *Freedom on the net*, Nigeria mei 2013-mei 2014.

¹⁶⁵ Freedom House: *Nigeria, freedom on the net* (mei 2013-mei 2014), <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>.

¹⁶⁶ Dat gebeurde via trollen die voor de regering werken. Een trol in een internetomgeving is een persoon die op fora, websites of chatkanalen berichten plaatst met het doel voorspelbare emotionele reacties (bijvoorbeeld woede, irritatie, verdriet, of scheldpartijen) van andere mensen uit te lokken, opzettelijk verkeerde informatie te geven of zichzelf expres anders voor te doen.

¹⁶⁷ Freedom House: *Nigeria, freedom on the net* (mei 2013-mei 2014), <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>.

¹⁶⁸ Freedom House: *Nigeria, freedom on the net* (mei 2013-mei 2014), <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>; een persoon werd in oktober 2013 gearresteerd wegens kritiek op de gouverneur van Bayelsa op zijn *facebook* pagina; Een andere persoon werd in maart 2014 gearresteerd voor het *live tweeten* van een incident tussen Boko Haram strijders en de Nigeriaanse veiligheidsdienst.

Voorts kondigde de toezichthouder in oktober 2013 een nieuwe richtlijn af, die eigenaars van internetcafés verplicht hun klanten en abonnees te registreren.¹⁶⁹

Sociale media (z.g. 'online citizen activism') spelen een steeds belangrijkere rol in het publiek debat en het aan de kaak stellen van overheidsschandalen. Zo leidde commotie in de sociale media over het zogenaamde 'Oduah schandaal' tot het ontslag en de vervolging van de ex-minister van Luchtvaart, Stella Oduah.¹⁷⁰ Ook het - volgens de burgers - schandalig gedrag van de gouverneur van Edo was een veelbesproken onderwerp op sociale media. Het leidde ertoe dat de gouverneur in het openbaar zijn excuses aanbood aan het 'slachtoffer' en deze een forse schadevergoeding toekende.¹⁷¹ Maar in 2014 was het belangrijkste onderwerp op sociale media de ontvoering van circa 270 schoolmeisjes uit een internaat in Chibok door Boko Haram. Door sociale media bleef deze kwestie op de agenda en werd de Nigeriaanse regering onder druk gezet om de meisjes te vinden (zie: 2.2.2 Boko Haram en 3.4.10 Mishandeling en foltering).

De ICT-sector maakte een flinke groei door; het aantal *internet service providers* (ISP) dat een vergunning kreeg, steeg van achttien (in 2000) naar 156 (in 2013). Voor zover bekend zijn de internet *providers* in private handen. Tussen 2009 en 2013 groeide het aantal internetgebruikers met meer dan 200%. In 2014 gebruikten volgens diverse bronnen circa 37% van de bevolking internet. Volgens de *Nigeria Communications Commission* (NCC) kregen de mobiele telefoonaanbieders 11,5 miljoen nieuwe abonnees in 2014 waardoor Nigeria wereldwijd de snelst groeiende markt werd.¹⁷² In september 2013 hadden de vier private telefoonaanbieders al meer dan 118 miljoen abonnees. In de praktijk hebben veel Nigerianen twee of drie telefoons met dito telefoonaanbieders om zo verzekerd te zijn van bereik.¹⁷³

3.4.3 Vrijheid van vereniging en vergadering

De Nigeriaanse grondwet voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering. Gedurende de verslagperiode verbood de regering incidenteel bijeenkomsten die wegens hun politieke, etnische of religieuze context zouden kunnen leiden tot onrust. In gebieden met communaal geweld stonden de politie en

¹⁶⁹ Freedom House: *Nigeria, freedom on the net* (mei 2013-mei 2014), <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>.

¹⁷⁰ Freedom House: *Nigeria, freedom on the net* Nigeria, mei 2013-mei 2014: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>; *Oduah gate*: Op 28 oktober 2013 publiceerde *Punch newspaper* een artikel waarin kritiek werd geuit op de president die geen actie ondernam tegen een wijdverbreide oproep om ontslag van de minister van luchtvaart Stella Oduah, die met overheidsgeld een gepantserde auto had aangeschaft voor persoonlijk gebruik. Op *social media* ontstond een landelijke verontwaardiging waardoor 'Oduah gate' populair werd. Dit speelde een belangrijke rol in haar ontslag; BBC news: *Nigeria president Goodluck Jonathan sacks ministers* (12 februari 2014); Later bleek dat het om twee gepantserde BMW's ging ten bedrage van US\$ 1.6 miljoen en dat Stella Oduah ten onrechte een universiteitsgraad had opgevoerd, Sahara reporters (12 februari 2014) : *Nigeria's Aviation Minister, Stella Oduah, sacked*, <http://saharareporters.com/2014/02/12/nigeria%E2%80%99s-aviation-minister-stella-oduah-sacked>.

¹⁷¹ Adams Oshiomole, de gouverneur van deelstaat Edo, beledigde een straatventer die tevens weduwe was. Dit wakkerde een campagne voor menselijke waardigheid aan op sociale media. Het leidde ertoe dat de gouverneur formeel zijn excuses aanbood, de weduwe uitnodigde op zijn kantoor, haar een baan aanbood en een gift van 2 miljoen Naira aan haar familie deed.

¹⁷² Oxford Analytica Daily Brief (3 juni 2015) *Infrastructure woes to temper Nigeria telecoms growth*: <http://www.oxan.com/display.aspx?ItemID=DB199995>; Persbericht: *Nigeria now ahead of UK in internet access* (24 maart 2014), <http://www.thisdaylive.com/articles/nigeria-now-ahead-of-uk-in-internet-access/174390/>; <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>; <http://www.internetworldstats.com/africa.htm#ng>.

¹⁷³ Freedom House: *Nigeria, Freedom on the net may 2013- may 2014*, <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2014/nigeria>; de vier private mobiele telefoonproviders zijn: MTN, Globacom, Airtel en Etisalat.

veiligheidsdiensten openbare bijeenkomsten op een *case-by-case* basis toe. In veel deelstaten waren religieuze bijeenkomsten in de buitenlucht verboden, uit angst voor interreligieuze spanningen. Gedurende de verslagperiode kwam het voor dat veiligheidstroepen demonstranten met geweld uiteenjoegen en arresteerden, met doden en gewonden als gevolg.¹⁷⁴

Op 8 februari 2013 verdreven de leden van de *Joint Task Force Restore Order* (JTF-RO) een groep van ongeveer honderd vrouwen die protesteerden tegen de verdwijningen en langdurige detentie van mannelijke leden van hun gezin in Maiduguri. JTF-RO leden losten schoten in de lucht om de menigte uiteen te drijven.¹⁷⁵

Op 25 februari 2013 protesteerden studenten tegen het gebrek aan water en elektriciteit in de *Nassarawa State University* te Keffi. Door de veiligheidstroepen werd geschoten waarbij twee studenten werden gedood en zeven studenten ernstig gewond raakten. Zeventien studenten werden gearresteerd. Politie noch leger namen verantwoordelijkheid voor de schietpartij en niemand werd aangeklaagd.¹⁷⁶

Naar verluidt wordt de vrijheid om te demonstreren niet altijd door de overheid gerespecteerd. In de zaak waarvoor zowel nationaal als internationaal aandacht werd gevraagd en gedemonstreerd, namelijk de massale ontvoering van ongeveer 270 meisjes uit Chibok in april 2014¹⁷⁷, zijn tijdens de demonstraties arrestaties verricht. Eén van de vrouwen die de '*bring back our girls*' campagne organiseerde werd gearresteerd.¹⁷⁸

3.4.3.1 Geheime genootschappen

De grondwet verbiedt vorming en lidmaatschap van en deelname aan een geheim genootschap.¹⁷⁹ Ondanks het wettelijk verbod bestaan er in Nigeria nog steeds geheime genootschappen en studentengenootschappen (*cults*). Toewijding aan een cult is ook verboden volgens de *Student Union Activities (Control and Regulation) Act* uit 1989 en kan met detentie of een boete worden bestraft. In 2001 nam het parlement de *Secret Cult and Secret Society Prohibition Bill* aan, die deelname aan een activiteit van een geheim genootschap verbiedt. Daarop staat een boete van maximaal 50.000 naira (circa € 227) en/of een gevangenisstraf van maximaal vijf jaar. Gedurende de verslagperiode waren geen veroordelingen op grond van deze wet bekend. In 2004 werd de *Secret Cult and Similiar Activities Prohibition Law* aangenomen. Daarbij werden ongeveer honderd geheime genootschappen verboden, variërend van criminele bendes, spirituele en politieke groeperingen die op macht uit waren, bendes die waterwegen en waterdoorgangen beheerden tot degenen die betrokken waren bij illegale aftapping van oliepijpleidingen.¹⁸⁰

¹⁷⁴ US State Department: Nigeria 2013 Human Rights report; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹⁷⁵ US State Department: *Nigeria 2013 Human Rights report*; De JTFO-RO werd in augustus 2013 ontbonden en vervangen door de 7e Divisie van het Nigeriaanse leger als het overkoepelende commando voor veiligheidsoperaties in het noordoosten, maar de commandanten en onderdelen daarvan bleven ongewijzigd. In de pers en andere rapporten bleef men de 7^e Divisie aanduiden als JTF of JTF-RO.

¹⁷⁶ US State Department: *Nigeria 2013 Human Rights report*.

¹⁷⁷ '*Bring back our girls*' campagne was naar aanleiding van de ontvoering van ongeveer 270 schoolmeisjes uit een internaat in Chibok (deelstaat Borno) in de nacht van 14 op 15 april 2014. De ontvoering wekte (inter)nationaal massale verontwaardiging en via *social media* werd opgeroepen tot vrijlating van de meisjes.

¹⁷⁸ Vertrouwelijke bronnen.

¹⁷⁹ Artikel 38, lid 4, van de grondwet in Nigeria.

¹⁸⁰ Nigerian Tribune(28 juli 2010): *About cultism in Nigerian schools*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014), blz 66 vermeldt de lijst met de namen van de verboden *cults*.

In de verslagperiode arresteerde de politie in verschillende deelstaten leden van geheime genootschappen.¹⁸¹

3.4.3.2 *Ogboni genootschap*

Een geheim genootschap is meestal regionaal georiënteerd gekoppeld aan een bepaalde etnische groep. Het bekendste genootschap is dat van de Yoruba, het Ogboni genootschap. Eén bron maakt melding van bedreigingen tegen een voormalig lid van het Ogboni-genootschap die het lidmaatschap had opgezegd. Er zijn geen andere bronnen aangetroffen die bovenstaande informatie bevestigen of ontkennen.¹⁸²

Voor zover kan worden nagegaan zijn er geen andere relevante nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van het Ogboni genootschap, vandaar dat wordt verwezen naar het vorig ambtsbericht Nigeria van oktober 2012.¹⁸³

3.4.3.3 *Cults*

De term *cult* wordt gehanteerd ter aanduiding van een groep waarvan de leden of de activiteiten met een waas van geheimzinnigheid omgeven zijn. In de Nigeriaanse media worden als *cults* aangemerkt: de religieus getinte groepen die *juju*-praktijken beoefenen, het Ogboni-genootschap, de burgerwachten langs etnische lijnen en de studentengenootschappen. *Cults* komen doorgaans in het zuiden voor en aanzienlijk minder in het noorden. Volgens een rapport komen geheime broederschappen in alle lagen van de samenleving voor.¹⁸⁴

Confraternities en *cults* zijn beiden van oorsprong broederschappen op universiteiten en hogescholen, maar hun werkterrein verschilt.

De leden van confraternities (studentengenootschappen) komen samen op universiteits- en hogeschoolterreinen en hun gelieerde *cults* opereren in de nabijheid van een universiteit of een hogeschool. Er zijn gescheiden mannen- en vrouwen-*cults*. De mannen-*cults* zijn in de meerderheid. In de afgelopen decennia hadden ze zich ontwikkeld tot gewapende groepen die vaak betrokken zijn bij criminele activiteiten. In de jaren zeventig werden de studentengenootschappen gewelddadig en waren zij alom gevreesd.¹⁸⁵

Voor zover kon worden nagegaan is er geen andere informatie bekend over personen die zich hebben onttrokken aan een cult of een geheim genootschap, noch

¹⁸¹ Persberichten (18 mei 2015): Premium Times: *Police move 11 cult suspects from Edo to Abuja*, <http://www.premiumtimesng.com/regional/south-south-regional/183241-police-move-11-cult-suspects-from-edo-to-abuja.html>; Daily post (14 mei 2015): *Four govt officials, other arrested for cult activities in Edo*, <http://dailypost.ng/2015/05/14/four-govt-officials-others-arrested-for-cult-activities-in-edo/>; Nigeriaeye (3 mei 2015): *Police arrest cultists, suspected robbers in Ogun*, <http://www.nigeriaeye.com/2015/05/police-arrest-cultists-suspected.html>; NigeriaNewsDay (25 maart 2015): *Rivers police parades dozens of cultists, robbery gang*, <http://www.nigerianewsday.com/menu-sp-1122714369/news-a-commentary/security-a-police-reform/8089-rivers-police-parades-dozens-of-cultists-robbery-gang>; TheNewsOrg (22 september 2014): *Nigerian police arrest cultists from Funnab, Mapoly*, <http://thenewsnigeria.com.ng/2014/09/22/nigerian-police-arrest-cultists-from-funnab-mapoly/>; Information Nigeria (7 juli 2014): *Imo police arrest 25 undergraduates cult students, parades them*, <http://www.informationng.com/2014/07/photos-imo-police-arrests-25-undergraduate-cult-students-parades-them.html>.

¹⁸² The sun (29 maart 2014): *Ogboni want my son's head*, <http://sunnewsonline.com/new/?p=57913>

¹⁸³ IRBC, Nigeria: *Ogboni middenveld, waaronder de geschiedenis, de structuur, rituelen en ceremonies en lidmaatschap en de gevolgen van weigering tot deelneming*, http://www.ecoi.net/local_link/233225/341912_en.html (website geraadpeegd op 20 januari 2015); UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014).

¹⁸⁴ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014), https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/310451/Nigeria_COI_report_2013.pdf.

¹⁸⁵ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014).

over personen die bescherming zoeken tegen mensenrechtenschendingen door *cults* en geheime genootschappen.

3.4.4 *Vrijheid van godsdienst*

Nigeria is een seculiere staat, al neemt godsdienst een centrale plek in binnen de samenleving. De grondwet verbiedt een staatsgodsdienst, maar voorziet in de vrijheid van godsdienst, met inbegrip van de vrijheid om te veranderen van religie of geloofsovertuiging. Ook voorziet de grondwet in de vrijheid van het manifesteren en het propageren van de godsdienst door middel van erediensten, en in de vrije keuze van religieus onderwijs. De federale regering eerbiedigt de godsdienstvrijheid over het algemeen, maar het komt voor dat deze vrijheid wordt beperkt in verband met de openbare veiligheid. Hoewel vrijheid van godsdienst door de wet wordt gerespecteerd, speelt religie vooral in het centrale deel van Nigeria (*Middle Belt*) en in Noord-Nigeria een steeds grotere rol bij sommige conflicten. Toegang tot bepaalde zaken, waaronder werkgelegenheid en bouwvergunningen, wordt in de praktijk soms geregeld langs religieuze lijnen.¹⁸⁶

3.4.5 *Bewegingsvrijheid*

De grondwet voorziet in bewegingsvrijheid voor alle burgers in het land, waaronder reizen naar het buitenland, emigratie en repatriëring. Van overheidswege werden soms beperkingen aan de bewegingsvrijheid gesteld door het instellen van de avondklok in gebieden met terreuraanslagen of etnisch-religieuze geweldsuitbarstingen.¹⁸⁷

In de nasleep van Boko Haram's aanslagen werd van overheidswege verscheidene malen de avondklok ingesteld of de bewegingsvrijheid anderszins beperkt in Bauchi, Borno, Kano, Kaduna, Kogi, Plateau, Adamawa en Yobe.¹⁸⁸

President Jonathan kondigde op 14 mei 2013 de noodtoestand af in de deelstaten Borno, Yobe en Adamawa die in november 2014 afliep na tweemaal te zijn verlengd (zie: 2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja). Zo werden in de getroffen gebieden beperkingen opgelegd aan de bewegingsvrijheid. Ondanks een opdracht van de politieleiding aan de agenten om alle (illegale) wegversperringen en controleposten te verwijderen, bleven deze staan en kwam het regelmatig voor dat reizigers daar werden afgeperst. Veiligheidsfunctionarissen bleven bij controleposten en wegversperringen buitensporig geweld gebruiken tegen burgers.¹⁸⁹

Er zijn geen wettelijke gronden voor gedwongen ballingschap en er waren ook geen voorbeelden van burgers die volgens een formeel juridische procedure tot ballingschap gedwongen werden. Enkele burgers kozen om politieke redenen zelf voor ballingschap.¹⁹⁰

¹⁸⁶ United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) annual report 2015- Tier 1 CPCs recommende by USCIRF(1 mei 2015): Nigeria; Social Science and Research Center (SSRC) *Faith in the nation* (2 september 2014): *Nigerian publics and their religions*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (herzien 3 februari 2014), US Department of State: *2013 Report on International Religious Freedom – Nigeria*.

¹⁸⁷ Article 41 of the Constitution of the Federal Republic in Nigeria 1999 (website geraadpleegd op 28 mei 2015); US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

¹⁸⁸ US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

¹⁸⁹ *Nieuwsbericht* Leadership (6 december 2014): *Checkpoints, what commuters, motorists go through on Northern Highways*, <http://leadership.ng/news/393371/checkpoints-commuters-motorists-go-northern-highways>; US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

¹⁹⁰ US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

3.4.6 *Rechtsgang*

Het Nigeriaanse wetgevingssysteem kent drie parallel aan elkaar bestaande systemen: het formele rechtssysteem, het gewoonterecht en het islamitisch recht (*sharia*). Het islamitisch recht is naast het formele rechtssysteem en het gewoonterecht ingevoerd in twaalf deelstaten en geldt in beginsel niet voor christenen. De federale politie is gehouden tot het overbrengen van verdachten naar de plaats waar het delict gepleegd is (zie: 3.4.7 Sharia).¹⁹¹

Hoewel de constitutie en wet- en regelgeving voorzien in een onafhankelijke rechtspraak, proberen politici geregeld de rechtspraak te beïnvloeden, vooral op deelstaat- en lokaal niveau. Een tekort aan werknemers en materiaal, corruptie en inefficiëntie zorgen ervoor dat de rechtspraak niet goed functioneert. Rechters komen geregeld niet opdagen bij processen omdat zij bezig zijn met ander werk of bedreigingen hebben ontvangen. Medewerkers van rechtbanken kunnen hun werk vaak niet goed uitoefenen door gebrek aan de juiste kennis, materialen, training en motivatie voor hun werk. De salarissen zijn laag, waardoor zij ook gevoelig zijn voor corruptie.¹⁹²

3.4.7 *Sharia*

In de periode van 1999 tot 2001 is het sharia-strafrecht ingevoerd in twaalf noordelijke deelstaten. De wetgeving, opsporing en vervolging onder de sharia gelden alleen in de deelstaten Bauchi, Borno, Gombe, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Niger, Sokoto, Yobe en Zamfara.¹⁹³

Het sharia-strafrecht (op de koran gebaseerde rechtspraak) is formeel enkel van toepassing op moslims in deze deelstaten. De jurisdictie kan worden uitgebreid naar niet-moslims, maar alleen op vrijwillige basis. In de pers werd melding gemaakt van de bestraffing van homoseksuelen met zweepslagen. Verder zijn er in de verslagperiode geen concrete zaken bekend.¹⁹⁴

Hoewel de grondwet een staatsgodsdienst verbiedt, heeft de sharia in het noorden grote invloed op het dagelijkse leven van zowel moslims als niet-moslims: in de meeste deelstaten zijn er gescheiden scholen voor jongens en meisjes (in Bauchi, Kebbi, Sokoto en Zamfara is het wettelijk verplicht), een gescheiden gezondheidszorgsysteem en gescheiden openbaar vervoer voor mannen en vrouwen. In de deelstaat Kano geldt een alcoholverbod, ook voor niet-moslims. In Kano, Kebbi, Sokoto en Zamfara zijn alle studentes verplicht een hoofddoek te dragen, ook niet-moslima's).¹⁹⁵

¹⁹¹ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014), US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*, US Department of State, *2013 Report on International Religious Freedom – Nigeria*.

¹⁹² UK Border Agency, *Country of Origin Information Report: Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights*.

¹⁹³ In de noordelijke deelstaten waar de sharia van kracht is, is bekering tot het christendom niet schriftelijk vastgelegd als misdrijf waar de doodstraf op staat. Sommige leiders van de moslimgemeenschappen zijn echter van mening dat de doodstraf wel opgelegd zou moeten worden, omdat de sharia bekering tot het christendom verbiedt en er de doodstraf aan verbindt.

¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron: In Kaduna, Katsina en Kano werden in het kader van shari'ia strafrecht doodvonnis en lijfstraffen opgelegd. Vertrouwelijke bron: vooral in Kaduna worden sharia-straffen opgelegd. Amnesty International: Interview met Hauwa Ibrahim: 'Sharia-rechters hebben geen juridische achtergrond' (april 2003), het betreft een sporadisch geval van een gescheiden vrouw die wegens een buitenechtelijke zwangerschap door een sharia-rechtbank in het noorden van Nigeria ter dood is veroordeeld op verdenking van overspel; De Telegraaf: Nigeriaanse homo's bestraft met zweepslagen (7 maart 2014), http://www.telegraaf.nl/buitenland/22360645/Zweepslagen_voor_homo_s_.html.

¹⁹⁵ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (14 juni 2014), US Department of State, *2013 Report on International Religious Freedom – Nigeria* (28 juli 2014), Freedom House (31 augustus 2012):

In Kano bestaat censuur op films: er mogen bijvoorbeeld geen muziek en dans in voorkomen. Uitgaansgelegenheden worden door *Hisbah*-leden¹⁹⁶ gecontroleerd op de verkoop van alcohol. Verder is het voor vrouwen verboden op een motortaxi plaats te nemen, maar in de praktijk gebeurt dit nog wel. Zij kunnen reizen in een van de vele riksja's die in Kano rijden, die vooral voor vrouwen zijn bedoeld.¹⁹⁷ In de praktijk blijkt het sharia-rechtssysteem redelijk effectief te werken volgens waarnemers. Naast de sharia-strafwetten blijft in het noorden het reguliere strafrecht onverminderd van kracht. Het in Noord-Nigeria geldende reguliere strafrecht geldt voor iedereen, moslims en niet-moslims. Een moslim kan dus in het noorden ook altijd onder het reguliere strafrecht worden berecht. Doorgaans gebeurt dit niet, want als moslims aangeven dat zij niet onder de sharia willen worden berecht, worden zij aangeduid als ongelovig. Moslims willen niet als zodanig worden beschouwd. Indien men beroep wil aantekenen tegen een veroordeling tot vermindering of ter doodveroordeling, moet dat op grond van het sharia-strafrecht binnen dertig dagen.¹⁹⁸

In 2003 stelde de federale overheid een groep van juridische wetenschappers samen om een uniforme sharia-strafwet samen te stellen, die de verschillende sharia-wetten in de deelstaten moest vervangen. Tot op heden is dit niet gebeurd en gebruiken alle deelstaten nog hun eigen sharia-strafwetten. Voor (hoger)beroep in sharia-strafzaken bestaat er nog geen sharia *Court of Appeal* en *Final Court of Appeal*, wat volgens de grondwet wel de bedoeling is. Wel kan men in het reguliere strafrecht in (hoger) beroep tegen een sharia-vonnis in strafzaken. Het hoogste beroepsorgaan voor de sharia is de *Supreme Court*, waar reguliere rechters werken die geen formele training in het sharia-strafrecht hebben gehad. In civiele zaken kunnen moslims beroep aantekenen bij de *Sharia Court of Appeal* in Abuja.¹⁹⁹

Men kan zich in theorie aan het sharia-recht onttrekken door zich elders in Nigeria te vestigen. Als betrokkene alsnog wordt opgepakt, kan hij of zij worden overgedragen aan de deelstaat waar het delict is gepleegd, om daar te worden berecht.²⁰⁰ Het sharia-recht wordt vooral gebruikt voor familierechtelijke aangelegenheden, zoals huwelijken, onroerendgoed zaken en erfenissen. In deze zaken handelt het sharia-recht sneller dan de reguliere rechtbanken. Vrouwen hebben over het algemeen een zwakke positie bij sharia-rechtszaken, omdat aan hun getuigenis minder waarde wordt toegekend dan aan die van de man.²⁰¹

Freedom in the World 2012 – Nigeria; Freedom House, *Countries at the Crossroads 2012 – Nigeria* (20 september 2012).

¹⁹⁶ De *Hisbah* is een islamitische ordedienst, die toeziet op de naleving van islamitische voorschriften uit de sharia. De federale politie bemoeit zich niet met de religieuze aspecten van de sharia. De *Hisbah* heeft geen aanhoudings- en opsporingsbevoegdheid, maar kan wel informatie doorspelen aan de politie. In de praktijk fungeert de *Hisbah* vooral als verkeersregelaar en ordebewaker op lokale markten.

¹⁹⁷ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (14 juni 2014); US Department of State: *2013 Report on International Religious Freedom – Nigeria*; HRW (januari 2012): *World Report 2012: Nigeria*.

¹⁹⁸ HRW, *World Report 2012: Nigeria* (januari 2012), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

¹⁹⁹ *Constitution of the Federal Republic of Nigeria 1999, sections 260-264: Sharia Court of Appeal of the Federal Capital territory, Abuja*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014) en US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

²⁰⁰ Dit kan alleen wanneer het een delict betreft dat strafbaar is volgens de *Penal Code*. Hiervan zijn geen voorbeelden bekend.

²⁰¹ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (14 juni 2014), US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*; US Department of State, *2013 Report on International Religious Freedom – Nigeria*.

Voor zover kan worden nagegaan heeft de *Supreme Court* nog geen uitspraak gedaan over het vraagstuk in hoeverre de sharia in strijd is met de grondwet.²⁰²

3.4.8 Arrestatie, voorarrest en detentie

De grondwet verbiedt willekeurige arrestatie en detentie. Ook stelt de grondwet dat verdachten recht hebben op een openbaar proces binnen een redelijke periode na arrestatie en op juridische bijstand naar eigen keuze.²⁰³

Voorts zijn de arrestatieprocedure en de termijnen van voorarrest wettelijk vastgelegd, maar in de praktijk worden deze procedures veelvuldig geschonden. Volgens mensenrechtenorganisaties wachtte zeventig procent van de personen in voorarrest op hun proces, waarbij sommigen meer dan tien jaar wachten voordat hun zaak voor de rechter komt.²⁰⁴

De NHRC en de rechterlijke macht waren het er over eens dat voorkomen moet worden dat mensen onnodig of te lang in voorarrest gehouden worden. Zoals beschreven in paragraaf 3.3.3 doen zich volgens andere bronnen echter nog wel de nodige problemen voor met langdurig voorarrest. Het tekort aan rechters, forse achterstanden, corruptie en politieke beïnvloeding belemmeren de rechtsgang. De voorarrest- en detentieomstandigheden waren in de verslagperiode licht verbeterd volgens de NHRC. Volgens deze bron werden mensen op de politiebureaus niet meer in voorarrest gehouden als het niet noodzakelijk was, maar dit gold niet voor misdrijven waarop de doodstraf staat.²⁰⁵

De meeste verdachten kunnen de 'informele' kosten van een rechtszaak, zoals transportkosten en steekpenningen, niet betalen, waardoor hun periode van voorarrest langer duurt.²⁰⁶

Naar verluidt stond de politie open voor training op het gebied van mensenrechten door de NHRC en worden de (internationale) mensenrechtenstandaarden soms wel gerespecteerd.²⁰⁷ Ook de rechterlijke macht werkte er aan om de afhandeling van de rechtszaken te versnellen.²⁰⁸

Volgens de lokale pers viel de politie willekeurig burgers lastig om hen geld afhandig te maken. Hoewel de wet verbiedt om bewijsmateriaal en bekentenissen te gebruiken die zijn verkregen door mishandeling, maakte de politie vaak gebruik van deze methode om een bekentenis af te dwingen die leidde tot veroordeling.²⁰⁹

²⁰² Vertrouwelijke bronnen.

²⁰³ Artikel 35 grondwet van Nigeria, <http://www.nigeria-law.org/ConstitutionOfTheFederalRepublicOfNigeria.htm>, geraadpleegd op 7 juli 2015; Er zijn ook organisaties die pro deo advocaten leveren zoals Legal defence and assistance project (LEDAP), <http://ledapnigeria.org/>.

²⁰⁴ US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

²⁰⁵ Vertrouwelijke bron.

²⁰⁶ US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*; UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014), AI, *Amnesty International Report 2012 – Nigeria* (24 mei 2012), UK Home Office, *Operational Guidance Note: Nigeria* (4 oktober 2012).

²⁰⁷ Mensenrechtenstandaarden zoals neergelegd in de VN verdragen waar Nigeria partij is (zie: 3.1. Internationale verdragen en protocollen); UK Border Agency, *Country of Origin Information Nigeria, chapter Police 8.03 -8.06* (3 februari 2014); Bloomberg, *Nigeria Police adopt Code of Conduct to Tackle Abuses* (11 januari 2013), <http://www.businessweek.com/news/2013-01-11/nigeria-police-adopt-code-of-conduct-to-tackle-abuses>.

²⁰⁸ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (14 juni 2014); US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*; Vertrouwelijke bron.

²⁰⁹ Rapport Amnesty International (mei 2014): *Stop torture- Country briefing Nigeria*, http://www.amnesty.ca/sites/default/files/country_briefing_torture_nigeria.pdf; BBC news (8 augustus 2013): *Nigeria police officer sacked over you tube video: a Nigerian policeman has been sacked after being caught on film apparently trying to extort \$150 (£100) from a motorist accused of a traffic offence*; International Journal of Humanitas and Social Science (vol.3 no 17 september 2013): *A study of police drivers behaviours along Highway in Southern Nigeria*; BBC News (18 september 2014): *Nigeria uses torture officers to extract confessions*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-29254500>; US Department of State: *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

Ook het leger maakt zich schuldig aan willekeurige arrestatie en detentie ondanks het wettelijk verbod. Amnesty International bericht in een rapport over massale willekeurige arrestaties en onrechtmatige detentie van mannen, vrouwen, jongens en meisjes. (zie 3.4.10 Mishandeling en foltering en 3.4.13 Moord en buitengerechtelijke executies).²¹⁰

Overigens wordt in een rapport van het Internationaal Staffhof melding gemaakt van een grote discrepantie tussen het aantal arrestanten gerelateerd aan Boko Haram en het aantal rechtsvervolgingen van Boko Haram verdachten gedurende december 2010 en december 2013.²¹¹

3.4.9 *Penitentiar systeem*

Voor zover kon worden nagegaan zijn er geen relevante nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de positie van de gedetineerden en de omstandigheden in de Nigeriaanse detentiecentra, vandaar dat wordt verwezen naar het vorig ambtsbericht Nigeria van oktober 2012.

3.4.10 *Mishandeling en foltering*

De grondwet en andere wetgeving verbieden wrede en onterende behandeling en straffen²¹², maar het leger, politie de veiligheidsdiensten inclusief leden van de *Joint Task Forces* leefden dit verbod lang niet altijd na. In de verslagperiode maakten zij zich schuldig aan mishandeling van demonstranten, criminele verdachten, opstandelingen, arrestanten en (veroordeelde) gevangenen.²¹³

In de verslagperiode beschuldigden lokale ngo's, internationale mensenrechtengroeperingen en bestuurders in de door Boko Haram geterroriseerde gebieden in het noorden het leger, politie en de veiligheidsdiensten van onrechtmatige arrestaties en mishandeling (opsluiting, marteling en andere vernederende of onmenselijke daden). Het leger, de *Joint Task Force Restore Order*, politie en andere veiligheidsdiensten gebruikten buitensporig geweld tijdens invallen bij de opstandelingen en criminele verdachten in het noorden en ook tijdens arrestaties bij (il)legale controleposten en wegversperringen.²¹⁴

²¹⁰ Rapport Amnesty International (juni 2015): *stars on their shoulders, blood on their hands. War crimes committed by the Nigerian military*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/stars-on-their-shoulders-blood-on-their-hands-war-crimes-committed-by-the-nigerian-military>;

International Criminal Court (2 december 2014): *Report on preliminary examination activities 2014*, <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/otp-pre-exam-2014.pdf>.

²¹¹ International Criminal Court (2 december 2014): *Report on preliminary examination activities 2014*, <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/otp-pre-exam-2014.pdf>.

²¹² Artikel 34 grondwet van Nigeria verbiedt foltering, <http://www.nigeria-law.org/ConstitutionOfTheFederalRepublicOfNigeria.htm>, geraadpleegd op 7 juli 2015; Nigeria is partij bij het Internationaal Verdrag tegen foltering en andere wrede, onterende behandeling of bestraffing en het Internationaal Verdrag inzake burger- en politieke rechten (zie paragraaf 3.1 Internationale verdragen en protocollen).

²¹³ Rapport Amnesty International (september 2014): *Welcome to hell fire, torture and other ill-treatment in Nigeria*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/welcome-to-hell-fire-torture-and-other-ill-treatment-in-nigeria>; Rapport Amnesty International (juni 2015): *stars on their shoulders. blood on their hands. war crimes committed by the Nigerian military*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/stars-on-their-shoulders-blood-on-their-hands-war-crimes-committed-by-the-nigerian-military>; Warscapes (27 juni 2014): *Shadow Justice in Nigeria*, <http://www.warscapes.com/opinion/shadow-justice-nigeria>; Terrorism Research & Analysis Consortium (TRAC): *Joint Task Force (JTF) Nigeria*, <http://www.trackingterrorism.org/group/joint-task-force-itf-nigeria>; US Department of State, 2013 Human Rights Report: Nigeria.

²¹⁴ Rapport Amnesty International (juni 2015): *stars on their shoulders. blood on their hands. war crimes committed by the Nigerian military*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/stars-on-their-shoulders-blood-on-their-hands-war-crimes-committed-by-the-nigerian-military>; Rapport Amnesty International (september 2014): *Welcome to hell fire, torture and other ill-treatment in Nigeria*; US Department of State, 2013 Human Rights Report: Nigeria.

Er is ook informatie dat de politie met arrestanten paradeerde op openbare plekken, waarbij deze belachelijk werden gemaakt. De politie verdedigt deze (*parading*) praktijken met het argument dat openbare vernedering tot minder misdaad leidt.²¹⁵

Nigeria kent een cultuur van geweld. Geweld wordt zo structureel en in alle lagen van de informele en formele samenleving gebruikt, dat het eerder norm is dan uitzondering. Zowel nationale als internationale ngo's zetten zich door middel van aanklachten en rapportages voortdurend in voor verbetering van de situatie in het optreden van politie, leger en veiligheidsdiensten.²¹⁶

In tegenstelling tot het maatschappelijk middenveld meent de NHRC dat er door bewustwording sprake was van een afname van mishandeling en foltering door de politie. Mensen waren minder angstig dan voorheen en spraken zich meer uit. Bij militairen was de bewustwording nog pril; er is een *Memorandum of understanding* afgesloten om officieren door middel van trainingen in mensenrechten standaard bewust te maken van mensenrechten. Bij de veiligheidsdiensten die reeds meewerkten met de NHRC was de bewustwording toegenomen. Echter, uit de rapporten van Amnesty International blijkt het tegendeel.²¹⁷

In theorie kunnen ook milities en burgerwachten gearresteerd worden door de politie indien ze zich schuldig maken aan schending van mensenrechten, zoals marteling, ernstige mishandeling en verkrachting. Door de NHRC zijn aanbevelingen aan de politie gedaan welke maatregelen in dat geval genomen dienen te worden. Het is niet bekend in hoeverre deze worden opgevolgd. In de praktijk nam het aantal gevallen van schendingen van mensenrechten door milities en burgerwachten toe vanwege de verspreiding en wildgroei van wapens onder de milities en burgerwachten alsmede vanwege de straffeloosheid.²¹⁸

Het merendeel van de geraadpleegde bronnen geeft aan dat politie, veiligheidsdiensten, burgerwachten en opstandelingen niet ter verantwoording worden geroepen (zie: 3.4.13 Moord en buitengerechtelijke executies). Ook het leger is niet ter verantwoording geroepen na de *Giwa barracks killings* waarbij op 14 maart 2014 zeshonderd ontsnapte gevangenen buitengerechtelijk geëxecuteerd zijn (zie: 2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja. De massale executies door het leger in de strijd tegen Boko Haram worden bevestigd in een

²¹⁵ Belfast Telegraph.co.uk (28 mei 2015) *Police shame dress code offenders*, <http://www.belfasttelegraph.co.uk/news/world-news/police-shame-dress-code-offenders-29688138.html>; Daily Post (6 april 2015): *Owo Banks robbery: Ondo police parades three more suspects*, <http://dailypost.ng/2015/04/06/owo-banks-robbery-ondo-police-parades-three-more-suspects/>; US Department of State, 2013 Human Rights Report: Nigeria

²¹⁶ Rapport Amnesty International (september 2014): *Welcome to hell fire, torture and other ill-treatment in Nigeria*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/welcome-to-hell-fire-torture-and-other-ill-treatment-in-nigeria>; Rapport Amnesty International (juni 2015): *stars on their shoulders. blood on their hands. war crimes committed by the Nigerian military*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/stars-on-their-shoulders-blood-on-their-hands-war-crimes-committed-by-the-nigerian-military>; <http://lawversalert.wordpress.com/2014/02/11/avocats-sans-Frontieres-france-renews-efforts-to-curb-torture-practices-in-nigeria/>; Amnesty International Report 2014/2015 (25 februari 2015): *The state of the world's Human Rights*, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2015/en/>; UK Border Agency, Country of Origin Information Report (3 februari 2014): Nigeria.

²¹⁷ Rapport Amnesty International (september 2014): *Welcome to hell fire, torture and other ill-treatment in Nigeria* <http://www.amnestyusa.org/research/reports/welcome-to-hell-fire-torture-and-other-ill-treatment-in-nigeria>; Rapport Amnesty International (juni 2015): *stars on their shoulders. blood on their hands. war crimes committed by the Nigerian military*, <http://www.amnestyusa.org/research/reports/stars-on-their-shoulders-blood-on-their-hands-war-crimes-committed-by-the-nigerian-military>; Vertrouwelijke bron.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron.

rapport van Amnesty International.²¹⁹

Volgens één bron worden daders van foltering en mishandeling, ook als zij overheidsfunctionarissen waren, over het algemeen wel degelijk vervolgd en bestraft.²²⁰

Het komt voor dat hoge functionarissen die betrokken zijn bij buitengerechtelijke moorden worden vervolgd. Als voorbeeld worden de *Aluu killings* in Rivers State genoemd, waarbij op 4 oktober 2012 vier onschuldige universiteitsstudenten werden gedood. Het strafproces is overigens nog niet afgerond.²²¹

3.4.11 *Verdwijningen en ontvoeringen*

Gedurende de verslagperiode vonden er honderden ontvoeringen plaats door criminele militante groeperingen waaronder Boko Haram die hierin grossierde.

Ansaru ontvoerde zeven buitenlanders in 2013 (zie ook: 2.2.7 Ansaru). In de Niger Delta werden op 4 mei 2014 drie Nederlanders ontvoerd.²²²

De ontvoering die (inter)nationaal het meeste stof heeft doen opwaaien was de massale ontvoering van circa 270 schoolmeisjes uit Chibok (een christelijke enclave in de deelstaat Borno) door Boko Haram op 15 april 2014. De regering kreeg veel binnenlandse en buitenlandse kritiek op de langzame reactie op de ontvoering; de mensen vonden dat de regering te weinig deed om de zaak op te lossen. Verschillende landen boden hun hulp aan bij de zoektocht naar de verdwenen meisjes. Overigens wisten 53 van de meisjes te ontkomen; de rest van de schoolmeisjes wordt nog gevangen gehouden. Op 6 mei 2014 werden wederom acht meisjes opnieuw ontvoerd door Boko Haram (zie: 2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja).²²³

De berichten over bevrijding van grote groepen vrouwen en meisjes die niet uit Chibok afkomstig bleken te zijn, maakt duidelijk dat het aantal onvoerde vrouwen en meisjes door Boko Haram veel hoger is, zoals Amnesty International ook benadrukt.²²⁴

3.4.12 *Piraterij*

Volgens het jaarrapport van het Internationale Maritieme Bureau (IMB), vertoonde het aantal incidenten in de Nigeriaanse kustwateren van de Golf van Guinee van 2010 tot 2013 een stijgende lijn, maar in 2014 was er een daling te bespeuren in vergelijking met 2013, namelijk achttien procent. Van de achttien overvallen in 2014 waren veertien overvallen op tankers en schepen gerelateerd aan de olie-

²¹⁹ Amnesty International Report 2014/2015 (25 februari 2015): The state of the world's Human Rights, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2015/en/>.

²²⁰ Vertrouwelijke bron.

²²¹ Amnesty International Report 2014/2015 (25 februari 2015): *The state of the world's Human Rights*, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2015/en/>; VanGuard (15 oktober 2012): *Aluu killings: Omukiri monarch, 20 other suspects arrested*, <http://www.vanguardngr.com/2012/10/aluu-killings-omukiri-monarch-20-other-suspects-arrested/>; CNN (16 oktober 2012): *did misunderstanding lead to horrific mob killings?*, <http://edition.cnn.com/2012/11/26/world/africa/nigeria-mob-justice-duthiers/>.

²²² NOS (5 mei 2014): Nederlanders ontvoerd in Nigeria, <http://nos.nl/artikel/644037-nederlanders-ontvoerd-in-nigeria.html>; NRC (5 mei 2014): Drie Nederlanders ontvoerd door militanten in Nigeria, <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/05/05/drie-nederlanders-ontvoerd-in-nigeria/>.

²²³ BBC news Africa (6 mei 2014): *More girls abducted by suspected Boko Haram militants*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-27298614>; Nu.nl (6 mei 2014): *opnieuw meisjes ontvoerd in Nigeria*, <http://www.nu.nl/algemeen/3768704/opnieuw-meisjes-ontvoerd-in-nigeria.html>; Katholiek nieuwsblad (3 mei 2014): *Internationale woede over ontvoerde meisjes in Nigeria*, <http://www.katholieknieuwsblad.nl/nieuws/item/5611-internationale-woede-over-ontvoerde-nigeriaanse-meisjes-uit-chibok>; NOS (april 2014): 200 meisjes ontvoerd in Nigeria, <http://nos.nl/artikel/636202-200-meisjes-ontvoerd-in-nigeria.html>.

²²⁴ Rapport AI (13 april 2015): *'Our job is to shoot, slaughter and kill': Boko Haram's reign of terror in north east Nigeria*; <https://www.amnesty.org/en/documents/afr44/1360/2015/en/>; persberichten NOS (28 april 2015) Bijna 300 Nigeriaanse meisjes en vrouwen bevrijd; (30 april 2015) opnieuw grote groep meisjes in Nigeria bevrijd; (2 mei 2015) Leger Nigeria bevrijdt weer groep vrouwen en meisjes.

industrie.²²⁵

De landen rondom de Golf van Guinee maakten in juni 2013, tijdens een succesvolle regionale bijeenkomst in Yaoundé (Kameroen), afspraken om regionaal samen te werken en een regionale maritieme strategie te ontwikkelen. Ook de EU stelde in december 2013 een strategie op om de problemen in de Golf van Guinee aan te pakken. Het IMB heeft een *maritime security hotline* die 24 uur per dag bereikbaar is voor meldingen van piraterij, terrorisme en andere illegale activiteiten.²²⁶

Volgens de pers neemt piraterij in de Golf van Guinee de laatste tijd weer toe. Zo werd op 3 februari 2015 een Griekse tanker voor de Nigeriaanse kust gekaapt. De kapitein werd gedood en drie bemanningsleden werden gegijzeld. Een groot deel van de bemanning wist te ontkomen.²²⁷

3.4.13

Moord en buitengerechtelijke executies

Buitengerechtelijke executies vinden plaats in Nigeria. Meldingen van politiek gemotiveerde executies van overheidswege zijn echter niet bekend. Wel maakten politie, leger en veiligheidsdiensten (waaronder de *Joint Task Force*) gebruik van excessief geweld bij arrestaties en bij het tegengaan van burgerlijke onrust, vandalisme en interetnisch geweld, waarbij geregeld ook doden vielen. Soms vond strafrechtelijk onderzoek plaats, maar in de verslagperiode heeft dit voor zover bekend niet tot veroordelingen geleid. Leger, politie en veiligheidsdiensten worden over het algemeen niet ter verantwoording geroepen voor het gebruik van excessief of dodelijk geweld of voor het overlijden van personen in gevangenschap. Het leger en de politie kunnen vrijwel straffeloos opereren bij het oppakken, illegaal vasthouden en soms executeren van verdachten. Een voorbeeld waarbij het leger en de veiligheidsdiensten zich schuldig maakten aan buitengerechtelijke executies zijn de zogeheten *Giwa barracks killings*. Hierbij werden op 14 maart 2014 zeshonderd ontsnapte gevangenen buitengerechtelijk geëxecuteerd door de veiligheidsdiensten en het leger (zie: 2.2.1 Veiligheidssituatie in noord- en noordoost Nigeria en Abuja). Voorts meldt Amnesty International dat meer dan 7.000 jonge mannen zijn overleden in militaire detentiecentra en meer dan 1.200 personen buitengerechtelijk zijn geëxecuteerd sinds februari 2012.²²⁸

²²⁵ ICC International Maritime Bureau: *Piracy and armed robbery against ships, report for the period 1 January – 31 December 2014*. Het IMB registreerde in 2014 voor de Nigeriaanse kust in de Golf van Guinee 18 overvallen, in 2013 waren het er 31, in 2012 waren er 27 overvallen en in 2011 waren er 10 overvallen geregistreerd. De Golf van Guinee bevindt zich aan de westkant van Afrika, en grenst aan negen Afrikaanse landen: Ivoorkust, Ghana, Togo, Benin, Nigeria, Kameroen, Equatoriaal-Guinee, Sao Tomé en Principe, Gabon. Persbericht Trouw (23 september 2013): *Nachtmerries aan de Golf van Guinee*: (...) De piraten hebben het vooral gemunt op de olieindustrie, het gaat vooral om ruwe olie en benzine. Nigeria is er, ondanks dat het de grootste Afrikaanse olie-exporteur is, nog altijd niet in geslaagd om voldoende raffinagefabrieken neer te zetten. Dat maakt brandstof schaars en daardoor aantrekkelijk om tankers te kapen. Gelet op de buit, vaak tienduizenden liters per keer, moet er volgens experts sprake zijn van een netwerk dat voor de distributie van de gestolen benzine zorgt (...).

Onderzoek Universiteit van Gent: *piraterij in west Afrika, de Golf van Guinee als nieuwe hotspot*, http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/061/029/RUG01-002061029_2013_0001_AC.pdf.

²²⁶ Library of Congress (9 juli 2013): *Africa, new regional anti-piracy agreement*, http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205403634_text; Deelnemers waren landen aangesloten bij de *Economic Community of West African States* (ECOWAS) en de *Economic Community of Central African States* (ECCAS); De EU strategie is in navolging van Yaoundé gebaseerd op drie principes, te weten:

- samenwerking met de onafhankelijke landen rondom de Golf van Guinee, hun regionale organisaties en andere internationale organisaties in de regio;
- geïntegreerde benadering van de problematiek; en
- toepassing van de ervaringen uit andere regio's in Afrika (Sahel en Hoorn van Afrika).

Zievoor details: Nieuwe Commissievoorstellen van de lidstaten van de EU: Mededeling strategische reactie op de uitdagingen in de Golf van Guinee, JOIN (2013)31 (18 december 2013); The Maritime Executive (27 januari 2015): *2014 Gulf of Guinea piracy declines 18%*.

²²⁷ Dryad Maritime (27 februari 2015): *Combatting piracy in the Gulf of Guinea*; <https://icc-ccs.org/piracy-reporting-centre/live-piracy-map>; Defensenews.com (27 maart 2015): *Maritime Center to fight Gulf of Guinea*.

²²⁸ Amnesty International (3 juni 2015): *Nigeriaanse leger schuldig aan oorlogsmisdaden in strijd tegen Boko Haram*, <https://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/pers/nigeriaanse-leger-schuldig-aan-oorlogsmisdaden>; Rapport Amnesty

De zaak die in 2013 veel verontwaardiging veroorzaakte, staat bekend als de *APO killings*. Daarbij werden op 23 september 2013 door beschietingen van het Nigeriaanse leger en van het *Department of State Services* (DSS) in een pand op een bouwterrein gelegen in het district Apo te Abuja (*Federal Capital Territory*) acht mensen gedood en raakten elf mensen gewond. Na een onderzoek en een openbare hoorzitting kwam de NHRC met een rapport op 8 april 2014. Daarin werd geconcludeerd dat er geen bewijs is geleverd dat de slachtoffers tot de terreurgroep Boko Haram behoorden zoals aangenomen werd door het leger en de DSS. Voorts werd de federale regering geadviseerd om een schadevergoeding uit te keren van 10 miljoen naira (circa € 46.600) aan de familie van elk overleden slachtoffer en 5 miljoen naira (circa € 23.300) aan elke gewonde. Om de schadeloosstelling te waarborgen werd aan de advocaat-generaal bij het ministerie van Justitie Mohammed Bello Adoke opgedragen om binnen 30 dagen (vanaf 8 april 2014) een bewijs van betaling te deponeren bij de NHRC. Het was ten tijde van het schrijven van het ambtsbericht niet bekend of dat gebeurd is.²²⁹

3.4.14 *Rituele moorden*

Er worden in Nigeria ook rituele moorden gepleegd; van tijd tot tijd worden lichamen gevonden waarvan delen ontbreken. Delen van het lichaam en bloed worden gebruikt in offerrituelen om de geesten gunstig te stemmen. Men gelooft dat de offering sociaal succes en politieke macht zal brengen. Geloof in geesten is wijdverbreid in Nigeria. Volgens een bron waren er in de verslagperiode een zestal gevallen van rituele moorden bekend.²³⁰

3.4.15 *Doodstraf*

In Nigeria staat in het reguliere strafrecht de doodstraf op moord, gewapende overval, illegaal wapenbezit, hoogverraad en desertie in oorlogstijd. Volgens *Amnesty International* werden 659 doodvonnissen geregistreerd in 2014, een toename van meer dan 500 in vergelijking met de 141 doodvonnissen in 2013. Militaire rechtbanken veroordeelden zeventig soldaten tot de doodstraf op grond van muiterij in de context van het gewapende conflict met Boko Haram. Sinds 2002 hanteert de federale regering van Nigeria de facto een moratorium op executies. In februari 2009 heeft de overheid dit zelf opgelegde (*self-imposed*) moratorium voor onbepaalde tijd gecontinueerd.²³¹

International (juni 2015): *stars on their shoulders. Blood on their hands*; 14 april 2015 is: *Our job is to shoot, slaughter and kill: Boko Haram's reign of terror in North East Nigeria*; BBC (31 maart 2014): *Boko Haram Giwa barracks attack: Nigerian army 'killed hundreds'*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-26819965>; UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; US Department of State, 2013 Human Rights Reports Nigeria; Vertrouwelijke bron.

²²⁹ Vertrouwelijke bron; Premium Times (24 april 2014): *Nigeria, Apo killings – SSS challenges NHRC directive on compensation for victims*; VanGuard (8 april 2014): *Nigeria, Apo killings-NHRC indicts army, DSS*.

²³⁰ Vertrouwelijke bron; US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Reports*; Op 23 september 2013 werd het lijk gevonden van Audu Nemu in Jos, deelstaat Plateau; Persbericht VanGuard (12 juli 2014): *Horror; Ritual killings everywhere in spite of civilization*, <http://www.vanguardngr.com/2014/07/horror-ritual-killings-everywhere-in-spite-civilization/>; persbericht AllAfrica (6 april 2014): *Nigeria, an epidemic of ritual killings*, <http://allafrica.com/stories/201404071117.html>; Persbericht News24 (23 maart 2014): *Nigeria: 16 saved from ritual killing site*, <http://www.news24.com/Africa/News/Nigeria-16-saved-from-ritual-killing-site-20140323>.

²³¹ Amnesty International (1 april 2015): *Doodstraf 2014: Alarmerende stijging van het aantal doodstraffen bij bestrijding misdaad en terrorisme*; Amnesty International: *Death sentences and executions 2014*: In 2014 legde de militaire rechtbank in totaal zeventig maal de doodstraf op; aan twaalf soldaten voor muiterij en het lossen van schoten op hun commandant in Maiduguri; aan 54 soldaten voor muiterij en het weigeren om de 'gebrekkige' wapens op te nemen tegen Boko Haram; en aan vier soldaten voor muiterij; UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

Maar het feitelijke moratorium op executies in het reguliere strafrecht werd in 2013 verbroken door de uitvoering van vier doodvonnissen op 25 juni 2013 in deelstaat Edo.²³²

In dezelfde staat had gouverneur Adams Oshiomhole in 2013 ook twee andere doodvonnissen bekrachtigd, maar met juridische ondersteuning van *Avocats sans Frontières* zijn deze zaken voorgelegd aan het Hof van *The Economic Community of West African States* (ECOWAS). Door een uitspraak van het Hof van ECOWAS ten gunste van de ter dood veroordeelden is de tenuitvoerlegging van de doodstraffen voorkomen.²³³

Naar verluidt zijn er gouverneurs die pas na een uitspraak in hoogste instantie door de *Supreme Court* een doodvonnis willen bekrachtigen.²³⁴

Het zelf opgelegde moratorium geldt trouwens niet in alle staten. Zo meldt een bron dat volgens het sharia-strafrecht doodvonnissen en lijfstraffen uitgesproken en voltrokken zijn in Kaduna, Kano en Katsina.²³⁵ Er zijn echter geen concrete zaken bekend.

In 2014 zijn er op grond van het reguliere strafrecht geen doodstraffen uitgevoerd. Volgens opgave van de *Nigerian Prison Service* waren er tot 30 juni 2014 minstens 1484 personen in afwachting van de uitvoering van de doodstraf.

Overigens werd de aanbeveling om de doodstraf af te schaffen – als één van de uitkomsten van het *Universal Periodic Review* in maart 2014 – door Nigeria afgewezen.²³⁶

3.5 Positie van specifieke groepen

De grondwet voorziet in gelijke rechten voor alle burgers in Nigeria, ongeacht etniciteit, geslacht, religie, herkomst of politieke overtuiging. In de praktijk worden deze rechten niet altijd door de Nigeriaanse overheid gewaarborgd.²³⁷ Hieronder wordt nader ingegaan op de positie van vrouwen, minderjarigen, homoseksuelen en etnische minderheden.

²³² Persbericht Premium Times (25 juni 2013): *EU condemns Edo executions, wants governors stripped of powers to sign death warrants*, <http://www.premiumtimesng.com/news/139610-eu-condemns-edo-executions-wants-governors-stripped-of-powers-to-sign-death-warrants.html>.

²³³ Maimuna Abdulmumini was 13 jaar oud toen ze haar toenmalige echtgenoot in brand stak en hij daardoor overleed. Ze werd als minderjarige ter dood veroordeeld. Het tweede geval betrof Thankgod Ebos die door een militair tribunaal ter dood werd veroordeeld voor een gewapende overval in 1988. Het Hof van Ecowas oordeelde in 2014 in beide zaken ten gunste van de ter dood veroordeelden. *The guardian* (1 mei 2015) *Nigeria urged to act as child bride languishes on death row*, <http://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/may/01/nigeria-urged-to-act-as-child-bride-languishes-on-death-row>; Amnesty International (27 oktober 2014) *Nigeria releases man who barely escaped the gallows after 19 years on deathrow*, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/10/nigeria-releases-man-who-barely-escaped-gallows-after-years-death-row/>; World Coalition against the death penalty (3 juli 2014): *West African court finds against Nigeria in abusive capital cases*, <http://www.worldcoalition.org/nigeria-ecowas-court-death-penalty-human-rights-minor-appeal.html>.

²³⁴ Vertrouwelijke bron.

²³⁵ Vertrouwelijke bron: In Kaduna, Katsina en Kano werden in het kader van sharia strafrecht doodvonnissen en lijfstraffen opgelegd. De Telegraaf (7 maart 2014): *Nigeriaanse homo's bestraft met zweepslagen*, http://www.telegraaf.nl/buitenland/22360645/Zweepslagen_voor_homo_s_.html.

²³⁶ United Nations Human Rights: *Human Rights Council adopts outcomes of the Universal Periodic Review of Nigeria, Mexico and Mauritius* (20 maart 2014).

²³⁷ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014), US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; Freedom House: *Countries at the Crossroads 2012 – Nigeria* (20 september 2012).

3.5.1 *Vrouwen*

De grondwet verbiedt discriminatie van vrouwen en voorziet in gelijke rechten voor vrouwen. Nigeria heeft in 1985 het Verdrag inzake Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen geratificeerd (zie: 3.1 Internationale verdragen en Protocollen).²³⁸

Na veertien jaar inzet is op 25 mei 2015 de *Violence against persons prohibition (VAPP) bill* 2015, door President Goodluck Jonathan ondertekend en in werking getreden. Deze wet bestraft de overtreders van alle vormen van geweld zowel in het openbare als in het privéleven tegen kwetsbare personen, in het bijzonder meisjes en vrouwen. Deze wet is bedoeld om maximale bescherming en doeltreffende oplossingen te bieden aan de slachtoffers van geweld.²³⁹

Sociale discriminatie van vrouwen op grond van godsdienst, traditie of etniciteit blijft wijdverbreid. Vrouwen bevinden zich in een ondergeschikte positie ten opzichte van hun echtgenoot en schoonfamilie. De productieve activiteiten van vrouwen worden doorgaans niet in economische zin beloond, waardoor vrouwen veelal in een afhankelijke positie verkeren ten opzichte van hun echtgenoot of andere mannelijke familieleden. Dit geldt zeker voor het overwegend islamitische Noord-Nigeria, waar het voor de meeste vrouwen niet is toegestaan buitenshuis te werken.²⁴⁰

3.5.1.1 *Maatschappelijke positie van vrouwen*

In de twaalf sharia deelstaten werd de positie van de vrouw op verscheidene manieren beïnvloed. In Zamfara werden de verboden op gemengd openbaar vervoer en gezondheidszorg gehandhaafd. In het laatste kwartaal van 2013 bleek in Kano het verbod op gemengd openbaar vervoer weer strikt te worden gehandhaafd. Dit gebeurde in het kader van de morele 'herbewapeningscampagne' nadat dit oogluikend werd toegelaten in voorgaande jaren. In oktober 2013 werd dit door de autoriteiten via berichten in de pers aangekondigd.²⁴¹

De politieke participatie van vrouwen is in vergelijking met de vorige verkiezingen gedaald. Tijdens de laatste gouverneursverkiezingen behaalden geen van de 87 vrouwelijke kandidaten een zetel. Na de laatste parlementsverkiezingen is het aantal vrouwen in de Senaat met één afgenomen tot zeven senatoren en het aantal vrouwen in het huis van Afgevaardigden met dertien afgenomen tot veertien vrouwelijke leden.²⁴²

Voor zover kon worden nagegaan zijn er geen andere relevante nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de maatschappelijke positie van vrouwen; vandaar dat wordt verwezen naar het vorig ambtsbericht Nigeria van oktober 2012.

3.5.1.2 *Huiselijk geweld tegen vrouwen*

Verkrachting is een misdrijf waarop straffen staan variërend van tien jaar gevangenisstraf tot levenslang en een boete van 200.000 naira (circa € 932).

²³⁸ Echter, de conventie is nog altijd niet opgenomen in federale of deelstaatwetgeving.

²³⁹ Persbericht: Nigerian stability and reconciliation programme (NSRP): *President Jonathan passes Violence against Persons Prohibition bill into law (25 mei 2015)*; Deze wet verbiedt onder meer: economische uitbuiting, het verlaten van vrouw en kinderen door de man respectievelijk vader zonder dat hij hen financieel blijft steunen, huiselijk geweld, geweld door alcohol of drugsmisbruik, incest, genitale verminking en traditionele praktijken toegepast op weduwen.

²⁴⁰ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁴¹ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁴² Premium Times (29 mei 2015) *Only 7 female senators in 8th National Assembly*; *Punch* (21 april 2015): <http://www.news24.com.ng/Elections/News/Female-Reps-reduce-to-14-20150421>.

Verkrachting is nog steeds wijdverbreid. Verkrachting binnen het huwelijk wordt aangemerkt als een apart misdrijf maar is moeilijk te bewijzen in een procedure voor de rechtbank. In de verslagperiode zijn er geen veroordelingen gemeld voor verkrachtingen over het algemeen.²⁴³

Onder Islamitisch recht is het voor een vrouw vrijwel onmogelijk om verkrachting te bewijzen: daarvoor heeft zij vier getuigen nodig die haar verhaal bevestigen. Een man heeft geen getuigen nodig om haar verhaal te weerleggen.²⁴⁴

Huiselijk geweld tegen vrouwen komt op grote schaal voor in Nigeria, zowel in de stad als op het platteland, onder alle etnische en religieuze groeperingen. Voorheen werd het gezien als een familieaangelegenheid en derhalve niet naar buiten gebracht. Ook werd het vaak 'normaal' geacht. Volgens een onderzoek onder vrouwen in het gehele land was dertig procent van de respondenten het slachtoffer van huiselijk geweld. De politie grijpt niet in bij huiselijk geweld. Op het platteland stelden rechtbanken en politie zich terughoudend op in zaken waarin de vrouwen hun echtgenoten beschuldigden van mishandeling.²⁴⁵

Het *National Center for Women Development* heeft zich sterk gemaakt voor de invoering van de wet tegen huiselijk geweld, de *Violation Against Persons (Prohibition) act* die op 25 mei 2015 in werking is getreden na ondertekening door president Goodluck Jonathan (zie: 3.5.1 Vrouwen). Voorheen was men aangewezen op het wetboek van strafrecht. Daarin is er geen speciaal artikel voor (huiselijk) geweld opgenomen, maar wel een bepaling voor mishandeling. Overigens golden in de deelstaten Ebonyi, Jigawa, Cross River en Lagos wel maatregelen tegen huiselijk geweld.²⁴⁶

In de deelstaten waar de sharia van kracht is, wordt het echtgenoten toegestaan om hun echtgenote fysiek te bestraffen, zolang het niet resulteert in zwaar lichamelijk letsel zoals het verlies van het gezichtsvermogen, gehoor, spraak, gezichtsverminking, of levensbedreigende verwondingen. Daarentegen zijn de straffen voor de aanranding van een man hoger dan de straffen voor dezelfde overtreding tegen een vrouw.²⁴⁷

Er is ook informatie dat echtgenotes die mishandeling melden, vaak door de familie of de dader onder druk gezet worden om hun aanklacht in te trekken en terug te gaan naar hun echtgenoot. Tegenwoordig hebben de meeste politiebureaus in Abuja *genderdesks* waar vrouwen met hun aanklachten terecht kunnen. Deze verwijzen de vrouwen door naar lokale vrouwenorganisaties die vrouwen helpen met psychologische en juridische ondersteuning en onderdak, indien nodig. Ngo's die actief zijn op dit terrein zijn *Project Alert on Violence Against Women*, *Federation of Women Lawyers (FEDA)*, *WRAPA* en *Whatsee*. De *Women's Rights Advancement and Protection Alternative (WRAPA)* heeft een leidende rol in campagnes tegen huiselijk geweld. In Lagos kunnen vrouwen terecht bij lokale vrouwenorganisaties zoals het *Mirabel Centre*, *LUTH*, *Ichi Archa*.²⁴⁸

Project Alert on Violence Against Women spande zich ook in om huiselijk geweld tegen te gaan. Zo werd de politie opgeleid om huiselijk geweld te herkennen. Voorts bood de ngo steungroepen aan vrouwen, hulpprogramma's voor mannelijke daders

²⁴³ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁴⁴ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014).

²⁴⁵ Onderzoek uitgevoerd in 2013 door Stichting National Crime and Safety Survey gelieerd aan CLEEN.

²⁴⁶ Vertrouwelijke bron; Persbericht Reuters (29 mei 2015): *FGM campaigners- Nigeria ban welcome, but work not over*.

²⁴⁷ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁴⁸ Vertrouwelijke bron.

en ondersteunden ze religieuze hulporganisaties bij de begeleiding van slachtoffers.²⁴⁹

Project Alert on Violence Against Women biedt ook opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld. Ten slotte bieden ze advies, rechtsbijstand en leren ze vrouwen om zich weerbaar op te stellen.²⁵⁰

De media speelde een belangrijke rol door toenemende berichtgeving over alle vormen van geweld tegen vrouwen. Het gevolg was dat slachtoffers eerder melding maakten van (huiselijk) geweld. Mede daardoor was er een stijging waarneembaar in de registratie van gevallen van huiselijk geweld.²⁵¹

3.5.1.3 *Traditionele praktijken*

Purdah is een traditionele praktijk waarbij vrouwen en pubermeisjes afgezonderd worden van mannen die geen verwanten zijn. Deze gewoonte komt nog voor in het noorden onder de moslims.²⁵²

Opsluiting (*confinement*) kwam tijdens de verslagperiode voornamelijk in het noordoosten voor. Weduwen werden een jaar lang sociaal beperkt en moesten ontberingsrituelen ondergaan. Ze werden kaal geschoren en als rouw gingen ze gekleed in het zwart. In andere gebieden werd een weduwe beschouwd als eigendom van haar man waardoor zij "geërfd" kon worden door zijn familie. Bij sommige stammen in het zuiden waren weduwen verdacht als hun man stierf. Om hun onschuld te bewijzen, werden ze gedwongen om het water op te drinken dat gebruikt werd om lichamen van hun overleden echtgenoot te wassen. Volgens een onderzoeksrapport komen deze praktijken voor onder diverse stammen, waaronder de Yoruba en Igbo alsmede de minderheidsgroepen zoals de Tiv, Idoma, Urhobo en Isan. Andere bronnen maken melding van deze praktijken in Zuidoost Nigeria onder de Igbo stam en de Yoruba stam en in deelstaat Ogun onder de Awori stam.²⁵³

3.5.1.4 *Genitale verminking*

Met de ondertekening van de *Violence against persons (prohibition) act* 2015 op 25 mei 2015 door President Goodluck Jonathan, is vrouwelijke genitale verminking/besnijdenis (*Female Genital Mutilation / Circumcision*) landelijk verboden.²⁵⁴

²⁴⁹ Vertrouwelijke bron.

²⁵⁰ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁵¹ Vertrouwelijke bron.

²⁵² US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; *European Country of Origin Information Network*, http://www.ecoi.net/local_link/188444/306469_de.html, (website geraadpleegd op 23 september 2015).

²⁵³ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; Research on Humanities and Social Sciences (vol. 3, no. 7, 2013): *Widowhood and Nigerian womanhood, another context of gendered poverty in Nigeria*; <http://www.iiste.org/Journals/index.php/RHSS/article/viewFile/5584/5697>; The Africa Report (27 november 2013): een nieuwsbericht maakt melding van deze traditionele praktijk door de Yoruba stam in Zuidoost Nigeria, <http://www.theafricareport.com/West-Africa/nigeria-a-difficult-place-to-be-a-widow.html>; ook onder de Awori stam komen deze praktijken voor, American International Journal of Contemporary Research (vol.2 no.5, may 2012): *Policy respons to widowhood rites among the Awori of Ogun State Nigeria*, http://www.aijcrnet.com/journals/Vol_2_No_5_May_2012/20.pdf.

²⁵⁴ Activisten beschouwen deze wet als een belangrijke mijlpaal voor vrouwen in Nigeria. Volgens cijfers van de VN is circa 25% van de Nigeriaanse vrouwen besneden. Door zijn bevolkingsomvang heeft Nigeria het grootste aantal besneden vrouwen. Activisten zien het wettelijk verbod als een belangrijke mijlpaal op het Afrikaans continent. Persberichten: Women Global Network for Reproductive Rights: WGNRR commends Nigeria for signing into law the violence against persons prohibition act prohibiting female genital mutilation or cutting, <http://wgnrr.org/wgnrr-commends-nigeria-for-signing-into-law-the-violence-against-persons-prohibition-act-prohibiting-female-genital-mutilation-or-cutting/>; Persbericht Reuters (29 mei 2015): *Nigeria bans female genital mutilation*, <http://www.refworld.org/docid/556d5eb14.html>; The Huffington Post (8 juni 2015): *Nigeria bans female genital mutilation, but advocates say there's still more work to do*.

Voor de inwerkingtreding van deze wet op 29 mei 2015 was genitale verminking in twaalf deelstaten strafbaar gesteld, tenzij er medische redenen waren en de operatie uitgevoerd werd door een arts. In de praktijk werden geen controles uitgevoerd en vond er nauwelijks vervolging van de overtreeders plaats. Ngo's moesten de lokale overheden overtuigen dat federale wetten ook in hun districten gelden. Via publieke campagnes door het ministerie van Volksgezondheid, diverse vrouwengroepen en vele ngo's werd getracht om mensen te wijzen op gezondheidsrisico's van genitale verminking. Bij de campagnes ondervonden de gezondheidswerkers beperkingen door een tekort aan financiële middelen en logistieke problemen.²⁵⁵

In Nigeria wordt genitale verminking in het gehele land beoefend door zowel moslims als christenen, maar deze praktijk komt het meest voor in de zuidelijke christelijke regio's. Volgens een onderzoek door de *Nigeria Demographic and Health Survey* uit 2013 komt genitale verminking het meest voor onder de Yoruba (55%) en Igbo (45%) bevolkingsgroepen. Genitale verminking kwam het minst voor onder de Kanuri/ Beriberi (3%) bevolkingsgroep en de Iljaw (11%). De leeftijd waarop genitale verminking wordt toegepast varieert van een paar dagen oud tot aan het moment nadat een vrouw haar eerste kind heeft gebaard. Het merendeel (82%) van de slachtoffers was nog geen vijf jaar oud.²⁵⁶

Infibulatie, de meest ernstige vorm van genitale verminking, kwam het meest voor in het zuiden en zelden in de noordelijke staten. Voorts kan genitale verminking leiden tot obstetrische fistel (een scheuring van het vaginale gebied als gevolg van een langdurige bevalling zonder tijdige medische hulp). De meeste fistels hadden de dood van de baby en chronische incontinentie bij de vrouw tot gevolg. De sociale gevolgen van een fistel variëren van fysiek en emotioneel isolement, verlating of echtscheiding, spot en schaamte, onvruchtbaarheid, gebrek aan economische ondersteuning tot het risico van geweld en misbruik. Het ontbreken van een medische behandeling vermindert in hoge mate de perspectieven op werk en een gezinsleven. De slachtoffers waren afhankelijk van liefdadigheid.²⁵⁷

Een bron meldde dat vrouwen ondanks het wettelijk verbod op genitale verminking vrijwel geen aangifte hiervan doen omdat de besnijdenis vaak wordt verricht door

http://www.huffingtonpost.com/2015/06/08/nigeria-female-genital-mutilation_n_7535412.html.

The Guardian: *Nigeria's female genital mutilation ban is important precedent, say campaigners* (29 mei 2015), <http://www.theguardian.com/society/2015/may/29/outlawing-fgm-nigeria-hugely-important-precedent-say-campaigners>.

²⁵⁵ De volgende twaalf deelstaten hadden genitale verminking strafbaar gesteld: Abia, Bayelsa, Cross River, Delta, Ebonyi, Edo, Ekiti, Ogun, Ondo, Osun, Oyo, en Rivers. Zie: Algemeen ambtsbericht Nigeria d.d 15 oktober 2012. US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report: Nigeria*.

²⁵⁶ National Population Commission, *Nigeria Demographic and Health Survey 2013* (juni 2014), <https://dhsprogram.com/pubs/pdf/FR293/FR293.pdf>; US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*; FGM is een verzamelnaam voor verschillende ingrepen aan de vrouwelijke geslachtsdelen en kan in vier vormen worden onderscheiden:

Sunna-besnijdenis: dit is de minst ingrijpende vorm, waarbij een snee wordt gemaakt in de top van de clitoris; Ook kan het zijn dat de top van de clitoris wordt verwijderd, met of zonder het aanbrengen van verdere sneden in de rest van de clitoris;

Excisie: gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen. Dit is de meest gangbare vorm van genitale verminking in Nigeria;

Infibulatie: verwijdering van (een deel van) de externe genitaliën, waarna de genitaliën worden dichtgenaaid en een kleine opening wordt overgelaten voor urine en menstruatie;

Alle andere vormen van FGM, waaronder het insnijden van de vagina om penetratie te vergemakkelijken (*gishiri*-besnijdenis) en het inbrengen van bladeren of bijtende stoffen in de vagina om deze uit te drogen of te vernauwen. Een *gishiri*-besnijdenis gebeurt bij meisjes die uitgehuwelijkt worden en nog niet geslachtsrijp zijn.

²⁵⁷ US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*; Vertrouwelijke bron.

familieleden. Bovendien is in de landelijke gebieden (Benue, Imo, Anambra, Enugu, Abia, Edo) genitale verminking gerelateerd aan de traditie en cultuur. Voor zover kon worden nagegaan was niet bekend of er aangiftes zijn gedaan tegen genitale verminking. Tenslotte meldde de bron dat het aantal gevallen van genitale verminking is verminderd. De *National Population Commission* heeft naar aanleiding van een onderzoek in 2013 de cijfers over het aantal vrouwen dat besneden is gepubliceerd. Daarbij is onderscheid gemaakt naar bevolkingsgroep, regio, leeftijd en religie.²⁵⁸

3.5.1.5 *Gedwongen huwelijk*

Conform de *2003 Child Rights Act*, mogen vrouwen vanaf achttien jaar trouwen. Tot eind 2014 had circa twee derde van de 36 deelstaten deze wet aangenomen maar slechts in twee staten was de wet geïmplementeerd, namelijk in Federal Capital Territory (Abuja) en in Lagos.²⁵⁹ Vooral de noordelijke deelstaten hebben deze wet niet aangenomen en houden zich niet aan de officiële minimum huwbare leeftijd. De regering besprak dit onderwerp tijdens de verslagperiode samen met religieuze leiders, emirs en sultans om te wijzen op de gezondheidsrisico's en om de bewustwording over het probleem te vergroten. In sommige staten werd met programma's van ngo's gewerkt door scholen subsidies te verstrekken of geen schoolgeld van meisjes te vragen om ze zo te beschermen tegen een gedwongen huwelijk.²⁶⁰

Jonge meisjes in de puberteit werden soms door hun familie gedwongen om te trouwen; vaak om culturele of religieuze redenen of om onfatsoenlijk gedrag te voorkomen (zoals seks voor het huwelijk).²⁶¹

In de staten waar de *Child's Rights Act* van kracht is, kunnen vrouwen en meisjes aangifte doen van een gedwongen huwelijk. Een bron meldde dat de politie zich terughoudend opstelt bij het opnemen van de aangifte omdat ze het als een privé aangelegenheid beschouwt.²⁶²

Meerdere bronnen meldden gedurende de gehele verslagperiode dat de meisjes die door Boko Haram werden ontvoerd als bruiden werden verkocht of werden gedwongen om met de militanten te trouwen.²⁶³

²⁵⁸ National Population Commission, *Nigeria Demographic and Health Survey 2013* (juni 2014), <https://dhsprogram.com/pubs/pdf/FR293/FR293.pdf>; Vertrouwelijke bron.

²⁵⁹ Persbericht Premium Times (26 november 2014): *Only Two Nigerian states implementing Child Rights Act* <http://www.premiumtimesng.com/news/top-news/171909-two-nigerian-states-implementing-child-rights-act-minister.html>; Persbericht Premium Times (27 mei 2014): *Nigeria Child Right Act non-functional, activists say*, <http://www.premiumtimesng.com/news/161510-nigerias-child-rights-act-non-functional-activists-say.html>; De staten die de *Child Rights Act* nog niet aangenomen hebben zijn: Enugu, Kaduna, Kano, Sokoto, Kebi, Borno, Yobe, Gombe, Adamawa, Bauchi, Kasina en Zamfara, zie Punch (22 juli 2013): *Constitution amendment, child rights en the rest of us*, <http://www.punchng.com/feature/the-law-you/constitution-amendment-child-rights-and-the-rest-of-us/>.

²⁶⁰ Persbericht Premium Times (27 mei 2014): *Nigeria Child Right Act non-functional, activists say* <http://www.premiumtimesng.com/news/161510-nigerias-child-rights-act-non-functional-activists-say.html>; US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

²⁶¹ Persbericht Premium Times (27 mei 2014): *Nigeria Child Right Act non-functional, activists say* <http://www.premiumtimesng.com/news/161510-nigerias-child-rights-act-non-functional-activists-say.html>; Persbericht Premium Times (26 november 2014): *Only Two Nigerian states implementing Child Rights Act* <http://www.premiumtimesng.com/news/top-news/171909-two-nigerian-states-implementing-child-rights-act-minister.html>; US Department of State, *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

²⁶² Vertrouwelijke bron.

²⁶³ Amnesty International (14 april 2015): *Nigeria: abducted women and girls forced to join Boko Haram attacks*, <https://www.amnesty.org/en/articles/news/2015/04/nigeria-abducted-women-and-girls-forced-to-join-boko-haram-attacks/>; Persbericht CNN.com (2 november 2014): *Boko Haram leader denies ceasefire deal, says 200 abducted girls married off*, <http://edition.cnn.com/2014/11/01/world/africa/nigeria-boko-haram-denies-deal/>; Persbericht USA today (1 november 2014): *Boko Haram: Boko Haram denies truce, says abducted girls married*

3.5.1.6 *Opvangmogelijkheden*

In Nigeria zijn er beperkte opvangmogelijkheden (*shelters*) voor vrouwen en meisjes die zich willen onttrekken aan huiselijk geweld, FGM of een gedwongen huwelijk. Het is in Nigeria gebruikelijk dat dergelijke problemen informeel binnen de familie worden opgelost en niet via een instelling als een ngo. De meerderheid van de slachtoffers van huiselijk geweld, FGM of een gedwongen huwelijk zal zich zodoende niet gauw tot een *shelter* wenden. In het algemeen worden opvangtehuizen aangemerkt als opvangplaatsen voor vrouwen die mishandeld worden, veel problemen hebben en niemand hebben tot wie ze zich kunnen wenden. Daarom willen zelfs de slachtoffers van geweld niet daarmee geassocieerd worden. Bovendien worden vrouwen die naar een andere plek verhuizen gezien als mensen die hun cultuur verloochenen waardoor ze zich uiteindelijk hiervoor gaan schamen. Naar verluidt zullen vrouwen als laatste redmiddel naar een opvangtehuis gaan als er geen andere alternatieven zijn. De opvangtehuizen zijn alleen in enkele grote steden aanwezig en worden geleid door ngo's. Van overheidswege is er één opvangtehuis (Abuja).²⁶⁴

In Lagos beschikken zowel de *Real Woman Foundation* als de ngo *Project Alert on Violence Against Women* over opvangtehuizen waar vrouwen die slachtoffer zijn geworden van (seksueel) geweld of zich daaraan proberen te onttrekken, tijdelijk kunnen verblijven. Ook bieden ze vrouwen en kinderen die met de dood worden bedreigd tijdelijk een veilig heenkomen. *Real Woman Foundation* vangt alleen vrouwen en meisjes op tussen de 13 en 25 jaar. De organisatie leidt ook een weeshuis. Er is ook een opvangcentrum waar de vrouwen juridische hulp en sociaal-psychologische begeleiding krijgen. In principe kunnen de vrouwen hier maximaal vier weken verblijven, hoewel in uitzonderlijke gevallen langer verblijf wordt toegestaan. Indien nodig kunnen vrouwen door de *Legislative Advocacy Coalition on Violence Against Women* (LACVAW) voor opvangvoorzieningen worden verwezen naar meer dan vijftig organisaties.²⁶⁵

Hoewel het voor vrouwen mogelijk is zich ergens anders in Nigeria te vestigen om zich zodoende aan een gedwongen huwelijk of genitale verminking te onttrekken, blijkt dit in de praktijk niet altijd een optie, zeker wanneer de vrouw in kwestie niet economisch zelfstandig is. Deze situatie is in de verslagperiode niet veranderd.²⁶⁶

3.5.2 *Alleenstaande minderjarigen*

Volgens UNICEF kan in het algemeen worden gesteld dat onder de minderjarigen, de positie van verwaarloosde kinderen en (half-)wezen het meest kwetsbaar is. Per staat bestaan er verschillen in opvangsystemen. Grosso modo maakt UNICEF een onderscheid tussen de opvang in het zuiden en in het noorden van Nigeria. In het zuiden worden verwaarloosde kinderen en (half-)wezen doorgaans

---

off, <http://www.usatoday.com/story/news/world/2014/11/01/boko-haram-kidnapped-girls/18311175/>;
Aljazeera English (1 mei 2014): *Nigeria's kidnapped girls sold into marriage*,
<http://www.aljazeera.com/news/africa/2014/04/nigeria-kidnapped-girls-sold-into-marriage-2014430174029374520.html>.

²⁶⁴ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014) en
US Department of State: *2013 Human Rights Report: Nigeria*.

²⁶⁵ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State:
Nigeria 2013 Human Rights Report; www.therealwoman.org (geraadpleegd 24 juni 2015) en
www.projectalertnig.org (geraadpleegd 24 juni 2015).

²⁶⁶ BBC News, *Nigeria court rejects 'forced marriage' case* (20 oktober 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014) en US Department of State, *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

opgevangen door de overheid. In het noorden worden de verwaarloosde kinderen en (half-)wezen in de meeste gevallen opgevangen door familie of de dorpsgemeenschap. In het algemeen variëren de omstandigheden in opvangtehuizen en de kwaliteit van opvangfaciliteiten voor verwaarloosde kinderen en (half-)wezen van sober tot slecht. Er zijn van overheidswege weeshuizen maar die verkeren in slechte staat.²⁶⁷

Kinderen (tussen negen en dertien jaar) die door hun ouders naar koranscholen (*almajiri*) gestuurd worden, lopen een groot risico om op straat te belanden omdat ze buiten schooltijd goede zorg ontberen op de koranscholen. Ze voelen zich vaak verloren en 'leven' op straat waardoor ze kwetsbaar zijn. De positie van verwaarloosde kinderen en (half-)wezen die wegens kruimeldiefstal opgepakt worden, is kwetsbaar, vooral als ze niet binnen 24 uur na aanhouding of arrestatie worden geholpen. Ze belanden in politiebureaus en detentiecentra en lopen het risico verstrikt te raken in het rechtssysteem.²⁶⁸

Een *remand home* is in principe bedoeld voor kinderen die wegens kruimeldiefstal zijn aangehouden of gearresteerd in afwachting van hun proces. Deze kinderen dienen niet op een politiebureau of in de gevangenis te worden opgesloten. Het komt ook voor dat onschuldige kinderen in een *remand home* verblijven omdat ze nergens anders heen kunnen. UNICEF heeft zich samen met enkele ngo's en dorpsgemeenschappen ingespannen om een alternatief opvangsysteem te institutionaliseren. Het betreft een pleegzorgsysteem gebaseerd op zorg door de *extended family*.

Het was niet bekend of de opvangtehuizen (weeshuizen en *remand homes*) toegankelijk zijn voor de uit Nederland teruggekeerde alleenstaande minderjarigen.²⁶⁹

In juli 2013 werd met steun van UNICEF een *Multi-sectoral National Priority Agenda for Vulnerable Children 2013-2020* gelanceerd. Voorts ondersteunt UNICEF op deelstaatsniveau operationele plannen die afgestemd zijn op de *National Priority Agenda for Vulnerable Children 2013-2020*.²⁷⁰

Er zijn in Nigeria geen speciale opvangtehuizen uitsluitend voor minderjarigen, maar sommige opvangcentra voor vrouwen, vangen ook minderjarigen op.²⁷¹ Andere instellingen die minderjarigen opvangen zijn: *Women Aid Collective (WACOL)* (Enugu in Enugu State), alleen voor meisjes, *Child Life Line* (Lagos), *Emmanuel*

²⁶⁷ Nigeria kent geen wet waar eenduidig de leeftijd wordt genoemd waarop iemand meerderjarig is. Specifieke wetten noemen wel leeftijden, maar dan alleen met betrekking tot het onderwerp van die wet. Zo wordt bijvoorbeeld in de *Criminal Procedure Act* een persoon die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt als een volwassene beschouwd, een persoon tussen de veertien en zeventien jaar als een *young person* en iemand onder de veertien jaar als een kind, en *The Adoption Law of Lagos State* bepaalt dat een persoon onder de zeventien jaar geadopteerd kan worden. Vertrouwelijke bron.

²⁶⁸ Vertrouwelijke bron.

²⁶⁹ Vertrouwelijke bron.

²⁷⁰ Vertrouwelijke bron: Na de lancering van de *Five year national plan of action on orphans and vulnerable children (2006-2010)* heeft Lagos ter uitvoering van deze wet als eerste deelstaat een *State of action plan* geformuleerd. Als opvolger heeft de *National Priority Agenda for vulnerable children 2013-2020* ten doel om de kwetsbaarheid van kinderen te verminderen. Door de omstandigheden te elimineren en te verwijderen die kinderen beroven van mogelijkheden om hun maximale potentieel te bereiken. Volgens de Nigeriaanse minister van Vrouwenangelegenheden en Sociale Zaken zullen ze zich inspannen om het aantal kinderen dat in armoede leeft met 15% te verminderen en de levenskwaliteit en welzijn van kwetsbare kinderen en kinderen met speciale behoeften te verbeteren.
https://www.usaidassist.org/sites/assist/files/national_standards_revised_alternateno.pdf.

²⁷¹ Zie § 3.5.1 Vrouwen.

World Children Foundation (Akure in Ondo State) en *Galilee Foundation* (Ibadan in Oyo State).²⁷²

Voor alleenstaande minderjarigen afkomstig uit Nigeria die Nederland moeten verlaten, is het mogelijk om terug te keren via het programma *Counseling, return and reintegration of (ex) Unaccompanied Minor Migrants*, dat wordt uitgevoerd door IOM-Nederland. Dit programma staat open voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit diverse landen, waaronder Nigeria. IOM-Nederland maakt op *case-to-case* basis afspraken met de autoriteiten van het betreffende land van herkomst. Nigeriaanse minderjarigen die onder dit programma terugkeren, worden in overleg met de voogdijinstelling NIDOS²⁷³ bij terugkeer in Nigeria herenigd met hun familie.²⁷⁴

Gedurende de verslagperiode zijn volgens opgave van IOM-Nederland twee minderjarige asielzoekers naar Nigeria teruggekeerd.²⁷⁵

Sommige kinderen willen niet herenigd worden met hun familie omdat die schulden aangegaan om de kinderen naar het buitenland te kunnen sturen. IOM zorgt in dat geval samen met de *National Agency for Prohibition of Traffic in Persons* (NAPTIP) voor de opvang van deze kinderen. Doorgaans worden de kinderen maximaal zes maanden opgevangen. Daarna worden ze verwezen naar andere maatschappelijke organisaties, waaronder *Rehoboth homes* (herstellingsoorden). NAPTIP heeft thans een aantal opvangtehuizen verspreid over Nigeria: Abuja, Lagos, Benin, Uyo, Enugu, Kano, Sokoto, Maiduguri en Markudi.²⁷⁶

3.5.3

LHBT's

Homoseksuele handelingen zijn strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht onder het hoofdstuk Zedenmisdrijven. In artikel 214 staat een maximum gevangenisstraf van veertien jaar op 'tegennatuurlijke vleselijke gemeenschap'. Voor pogingen hiertoe staat in artikel 215 een maximum gevangenisstraf van zeven jaar. En voor (pogingen tot) andere uitingen tussen mensen van hetzelfde geslacht staat in artikel 217 maximaal een gevangenisstraf van drie jaar.²⁷⁷

The Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013 (hierna: SSMPA) is op 7 januari 2014 in werking getreden. Op grond van deze nieuwe wetgeving is een huwelijk of samenlevingsovereenkomst tussen twee personen van hetzelfde geslacht verboden en wordt de voltrekking en getuigenis daarvan strafbaar gesteld.²⁷⁸

De belangrijkste punten uit de SSMPA zijn:

- Een huwelijk of samenlevingsovereenkomst (*civil union*) tussen twee personen van hetzelfde geslacht is officieel verboden in Nigeria en zal niet worden erkend als een wettig huwelijk (artikel 1, eerste lid, onder a);

²⁷² Website van Women's Aid Collective (WACOL) www.wacolnigeria.org (geraadpleegd mei 2015).

²⁷³ De Stichting NIDOS (jeugdbescherming voor vluchtelingen) voert als onafhankelijke voogdijinstelling, op grond van de wet, de voogdijtaak uit voor alleenstaande minderjarige asielzoekers. Deze taak wordt verricht door professionals die, met respect voor de eigen culturele achtergrond van de jongere, vanuit betrokkenheid en specifieke deskundigheid het belang van de individuele jongere centraal stellen (www.nidos.nl, website geraadpleegd op 27 januari 2015).

²⁷⁴ IOM, *Return Statistics* (www.iom-nederland.nl, website geraadpleegd op 27 januari 2015).

²⁷⁵ Vertrouwelijke bron.

²⁷⁶ <http://www.naptip.gov.ng/counselling.html?s=shelters&search> (website geraadpleegd op 23 september 2015); Vertrouwelijke bron.

²⁷⁷ Laws of the Federation of Nigeria, *Criminal Code Act 1990, chapter 21 Offences against morality*, met name artikelen 214, 215 en 217; <http://www.nigeria-law.org/Criminal%20Code%20Act-PartIII-IV.htm> (website geraadpleegd op 14 november 2014).

²⁷⁸ [http://www.placng.org/new/laws/Same%20Sex%20Marriage%20\(Prohibition\)%20Act,%202013.pdf](http://www.placng.org/new/laws/Same%20Sex%20Marriage%20(Prohibition)%20Act,%202013.pdf).

- Een huwelijk of samenlevingsovereenkomst tussen twee personen van hetzelfde geslacht gesloten in een ander land is nietig in Nigeria en de daar uit voortvloeiende rechten kunnen niet voor een rechtbank worden afgedwongen (artikel 1, eerste lid, onder b);
- Een huwelijk of samenlevingsovereenkomst tussen personen van hetzelfde geslacht zal niet worden voltrokken in een kerk, moskee of ander gebedshuis in Nigeria (artikel 2, eerste lid);
- Een akte betreffende een huwelijk of samenlevingsovereenkomst tussen personen van hetzelfde geslacht zal in Nigeria niet geldig zijn (artikel 2, tweede lid);
- Alleen een huwelijk tussen man en vrouw zal in Nigeria worden erkend (artikel 3);
- De registratie van homoclubs, -verenigingen of -organisaties, ondersteuning daarvan en demonstraties of bijeenkomsten zijn verboden (artikel 4, eerste lid);
- Het direct of indirect in de openbaarheid ten toon spreiden van een affectieve relatie tussen mensen van hetzelfde geslacht is verboden (artikel 4, tweede lid);
- Iemand die een huwelijk met iemand van hetzelfde geslacht aangaat kan gestraft worden met een gevangenisstraf van veertien jaar (artikel 5, eerste lid);
- Iemand die een homoclub, -vereniging of -organisatie registreert, leidt of daaraan deelneemt of in het openbaar een affectieve relatie ten toon spreidt met iemand van hetzelfde geslacht begaat een strafbaar feit en kan gestraft worden met een gevangenisstraf van tien jaar (artikel 5, tweede lid);
- Een persoon of een groep die deelneemt, getuige is van of helpt bij het afsluiten van een huwelijk of samenlevingsovereenkomst tussen mensen van hetzelfde geslacht of helpt bij de registratie, het leiden van of het ondersteunen van homoclubs, verenigingen, organisaties, demonstraties of bijeenkomsten begaat een strafbaar feit en kan veroordeeld worden tot een gevangenisstraf van maximaal tien jaar (artikel 5, derde lid).²⁷⁹

In de grondwet is discriminatie niet toegestaan. Formeel bestaat er wel anti-discriminatiewetgeving die LHBT's tegen discriminatie beschermt, maar in de praktijk wordt die niet toegepast. *The Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013* wordt door belangenbehartigers als discriminatoir beschouwd. Homoseksuelen kunnen zich buitenshuis in de grote steden zeer beperkt vrijelijk uiten en invulling geven aan hun levenswijze. Er zijn verschillende maatschappelijke organisaties die de belangen behartigen van LHBT's.²⁸⁰

Het maatschappelijk klimaat tegen LHBT's is na de inwerkingtreding van de nieuwe wet verder verhard; Amnesty International riep in een persverklaring van 15 januari 2014 op tot vrijlating van meer dan tien gearresteerde personen. In de verklaring sprak Amnesty International zich ook uit tegen het opstellen van een lijst door de politie van Bauchi met namen van LHBT's.²⁸¹

Het verkrijgen van betrouwbare gegevens over discriminatie en het verstoren van sociale bijeenkomsten is lastig; van de meeste zaken wordt nooit aangifte gedaan.²⁸²

²⁷⁹ Federal Republic of Nigeria, *Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013* (geraadpleegd op 30 januari 2014) <http://www.aidsfreeworld.org/Newsroom/Pressreleases/2014/~media/Files/Nigeria%20Same%20Sex%20Law%202014.pdf>. Naar verluidt heeft zich nog geen geval voorgedaan dat als voorbeeld kan dienen en strafbaar is volgens de nieuwe wet. Iemand kan niet louter op grond van zijn seksuele geaardheid worden vervolgd en op basis van vermoedens kunnen geen arrestaties worden verricht.

²⁸⁰ Onder andere zijn dat: *International Centre for Reproductive Health and Sexual Rights (INCREASE)*, *Alliance Rights Nigeria (ARN)*, *Sexual Minorities Against AIDS in Nigeria (SMAAN)*, *House of Rainbow Metropolitan Community Church*, *Centre for Youth Policy Research and Advocacy (CYPRAD)*, *Support Project in Nigeria (SPIN)*, *The Initiative for Equal Rights (TIER)*, *Queer Alliance and Global Rights Nigeria*.

²⁸¹ Persbericht Amnesty International UK (15 januari 2014): *Nigeria halt homophobic witch-hunt under new law*.

²⁸² Vertrouwelijke bron.

Er heeft nog geen strafrechtelijke vervolging en veroordeling plaatsgevonden enkel en alleen op grond van seksuele oriëntatie. Er zijn voor zover bekend nog geen straffen uitgesproken op grond van de nieuwe wet.

Wel werden een maand na de inwerkingtreding van de anti-homo wetgeving in de wijk Gishiri in Abuja veertien vermeende homoseksuele mannen door een woedende menigte (*mob violence*) uit hun huizen gesleept en mishandeld.²⁸³

Onder de shariawetgeving in het noorden (Bauchi) is wel uitvoering gegeven aan straffen. De shariarechtbank in Bauchi veroordeelde medio januari 2014 een homoseksuele man tot twintig zweepslagen. Voorts werden in maart 2014 vier homoseksuele mannen door dezelfde rechtbank veroordeeld tot zweepslagen in het openbaar. Op 27 januari 2015 arresteerde de shariapolitie in Kano twaalf personen die een homohuwelijk bijwoonden, inclusief één 'bruidegom'. In Asaba in de deelstaat Delta arresteerde de politie 26 vrouwen op beschuldiging van homoseksualiteit. In Norri in de deelstaat Delta werden vijf mannen opgepakt op beschuldiging van homoseksualiteit. De mannen werden zonder tenlastelegging vrijgelaten na betaling van een boete.²⁸⁴

Naar verluidt zijn er geen gevallen bekend waarbij de seksuele oriëntatie van een persoon in de praktijk heeft geleid tot een onevenredige of discriminatoire bestraffing of tenuitvoerlegging van een straf die wordt opgelegd bij (strafrechtelijke) vervolging wegens een algemeen delict.²⁸⁵

Een voorbeeld van een actief opsporings- en vervolgingsbeleid ten opzichte van homoseksuele en lesbische personen, indien de autoriteiten bekend zijn met de homoseksuele geaardheid of met de homoseksuele handelingen van personen, is de zaak van het *House of Rainbow* in Lagos. Enkele personen werden door de politie gedwongen om een lijst af te geven met de leden van het *House of Rainbow* zodat deze door de politie konden worden geobserveerd.²⁸⁶

Naar verluidt worden homoseksuelen die besmet zijn met het HIV virus, over het algemeen gediscrimineerd door de autoriteiten. Dit verschilt per deelstaat aangezien in Lagos personen besmet met het HIV virus gratis medisch behandeld worden. In 2014 misbruikte de *HIV Integrated Biological and Behavioural Surveillance Survey (IBBSS)* de *Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013* om mensen door te vragen

²⁸³ Nieuwsbericht Metropole magazine (17 februari 2014): *Mob attacks 14 alleged gay men in Gishiri, Abuja*, <http://metropole.ng/index.php/all-categories/metro-daily/item/870-mob-attacks-14-alleged-gay-men-in-gishiri-abuja>.

²⁸⁴ Persberichten: Gaystar news (17 mei 2015): *21 young men arrested in Nigeria for being in a 'gay cult'*, <http://www.gaystarnews.com/article/21-young-men-arrested-nigeria-being-gay-cult170515>; Washingtonblade (27 januari 2015): *Nigerian authorities arrest a dozen people at gay wedding*, <http://www.washingtonblade.com/2015/01/27/nigerian-authorities-arrest-dozen-people-gay-wedding/>; Reuters (27 januari 2015): *Sharia- police arrested 12 men accused of planning to wed in Nigeria's Kano*, <http://www.reuters.com/article/2015/01/27/us-nigeria-gay-idUSKBN0L02MA20150127>; <http://news.yahoo.com/nigerias-sharia-police-arrest-12-over-gay-wedding-180121588.html>; Ibtimes (16 januari 2014) : *Gay Nigerian punished with 20 lashes*, <http://www.ibtimes.co.uk/gay-nigerian-punished-20-lashes-1432603>; BBC news: *Nigerian gays: 20 lashes for 'homosexual offences'*, <http://www.bbc.com/news/world-africa-25765845>; African Spotlight (6 maart 2014): *Convicted of gay sex, bauchi court orders 4 men publicly whipped*, <http://africanspotlight.com/2014/03/06/convicted-gay-sex-bauchi-court-orders-4-men-publicly-whipped/>; <http://www.nigerianwatch.com/news/4531-delta-state-police-arrest-26-people-suspected-of-being-lesbians-in-asaba-swoop>; De Telegraaf (7 maart 2014): *Nigeriaanse homo's bestraft met zweepslagen*, http://www.telegraaf.nl/buitenland/22360645/Zweepslagen_voor_homo_s_.html; Vertrouwelijke bron: Er was een probleem tussen twee mannen die een paar bleken te zijn. Eén van hen ging naar de lokale overheid waarna de mannen werden mishandeld, uitgekleeft en opzichtig heen en weer moesten lopen. Hun foto's werden gepubliceerd op een website waardoor *Legal Defence and Assistance Project* op deze zaak werden geattendeerd.. Ze zijn zonder tenlastelegging vrijgelaten na betaling (lees: afpersing) van een boete van 100.000 naira (circa € 451).

²⁸⁵ Vertrouwelijke bron.

²⁸⁶ Vertrouwelijke bron.

op hun seksuele geaardheid en de wijze van besmetting. In het kader van het HIV programma werden voorlichtingssessies gehouden waarin mensen geïnformeerd werden hoe te voorkomen dat ze besmet raken met het HIV virus. Als gevolg van de nieuwe wetgeving zijn deze voorlichtingssessies opgeschort. Dit wordt door een bron beschouwd als discriminatie en buitensluiting van homoseksuelen door de overheid. Discriminatie en buitensluiting van homoseksuelen door medeburgers vindt plaats op een subtiele manier. De psychologische impact is groot. Vrouwen willen bijvoorbeeld niet meer naar de informatiebijeenkomsten komen om daarmee de verdenking te vermijden dat ze tot de LHBT gemeenschap behoren. Andersoortige informatiebijeenkomsten in een café worden gemengd georganiseerd zodat deze niet opvallen.²⁸⁷

Naar verluidt is op grote schaal sprake van intolerantie jegens LHBT's. Vooral in de rurale gebieden in het noorden en in het zuiden worden LHBT's helemaal niet getolereerd aangezien homoseksualiteit niet wordt geaccepteerd in de orthodoxe interpretatie van het christelijke en islamitische gedachtegoed. In stedelijke gebieden zoals Lagos hebben LHBT's het relatief gemakkelijker dan op het platteland, ook vanwege toegang tot belangenorganisaties. In Kano vindt actieve buitensluiting van LHBT's plaats en wenst men niet over LHBT's te praten. Naar verluidt is men van mening dat LHBT's geen rechten hebben. Volgens de opiniepeilingen is 93% van de Nigerianen voorstander van de nieuwe wetgeving. Volgens rapporten van de LHBT organisaties is maar twee procent van de bevolking tolerant jegens LHBT's in verschillende gebieden. Eén bron meldde dat Bauchi de hoogste tolerantiegraad kent. De politie registreert het maatschappelijk geweld tegen LHBT's niet. In het algemeen worden LHBT's slechter behandeld door de politie, maar in Abuja was er ook melding van een positieve ervaring met de politie; de politie belde om een advocaat voor een homoseksueel die het slachtoffer was geworden van geweld.²⁸⁸

Naar verluidt is weinig documentatie voorhanden van mogelijke ernstige gevallen van discriminatie van LHBT's door de autoriteiten en door medeburgers. Eén van de bronnen meldt dat een *transgender* na vrijlating steeds opnieuw gearresteerd werd. Op de politiebureaus werd ze uitgeteleed, paradeerde men met haar langs de andere gevangenen en werd zij belachelijk gemaakt. Ze werd zo vaak verplaatst dat het niet meer na te gaan was waar ze naar toe was gebracht. Dit werd als schokkend door de bron ervaren omdat ze geen bedreiging vormde voor de veiligheid. Voor de *Universal Periodic Review* in 2013 hebben de LHBT organisaties ook rapporten ingezonden. Alle aanbevelingen daaruit op het terrein van bescherming van seksuele minderheden en het verzekeren van de universele mensenrechten ongeacht geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid en genderidentiteit en religieuze overtuigingen werden door Nigeria verworpen.²⁸⁹

De media rapporteren over het algemeen heel negatief over LHBT's; termen als zondaars en bezetenen worden gebruikt. Vanuit de religieuze hoek wordt dit aangegrepen voor propaganda-doeleinden; zo verscheen er een artikel in een kerkblad waarin stond dat er twee meisjes waren die smeekten verlost te worden van hun lesbische geest. In de media worden buitenlandse invloeden ook genoemd als oorzaak van de geaardheid; de bevolking wordt door de verschillende westerse etiketten (gay, lesbienne, hetero) in hun perceptie op ideeën over geaardheid

²⁸⁷ Vertrouwelijke bron.

²⁸⁸ Vertrouwelijke bron.

²⁸⁹ Vertrouwelijke bron.

gebracht. Daarbij wordt over het hoofd gezien dat travestie van oudsher in Nigeria heeft bestaan onder de traditionele naam *Yandaoudou* (travestieten in het Noorden). De zestigplussers kennen de traditionele benaming *Yandaoudou* wel, maar de Engelse benamingen (gay, lesbienne, transgender), die nog niet zo lang gehanteerd worden, niet. Volgens een bron heeft de oudere generatie de plicht om de jongere generatie te informeren over het fenomeen *Yandaoudou* dat van oudsher in Nigeria heeft bestaan.²⁹⁰

Een advocaat die namens de ongeveer 270 ontvoerde meisjes van Chibok deelnam aan een conferentie, is gevraagd zich terug te trekken uit de conferentie nadat zijn betrokkenheid met LHBT's organisaties werd ontdekt.²⁹¹

Naar verluidt zijn er ondanks bovengenoemde belemmeringen en risico's genoeg voorbeelden van LHBT's die openlijk uit de kast zijn gekomen. Op de website van *Oputa Panel* zijn heel veel voorbeelden te vinden. Nigerianen die financieel onafhankelijk zijn ondervinden geen belemmeringen. Maar de arme Nigerianen die financieel niet onafhankelijk zijn, ondervinden wel belemmeringen in het dagelijks leven.²⁹²

Inmiddels zijn er vier rechtszaken aangespannen tegen de *The Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013*, waarvan één rechtszaak gevoerd wordt door een Nigeriaanse diaspora organisatie in het Verenigd Koninkrijk. Twee rechtszaken werden door individuele klagers aangespannen bij de rechtbank te Abuja. De vierde rechtszaak werd op 23 september 2014 aangespannen door een groep advocaten onder leiding van de lokale mensenrechtenorganisaties *Lawyers Alert* en *Legal Defence and Assistance Project* (LEDAP) bij de *Federal High Court* in Lagos. Ze eisen dat de minister van Justitie en de griffier van het Parlement worden gedagvaard om vast te stellen of delen van de wet strijdig zijn met de Nigeriaanse Grondwet en het Afrikaans Handvest. Als dat het geval is, wordt geëist om de wet nietig te verklaren. Bovendien wordt aan de rechtbank gevraagd om in te gaan op de vraag of het Parlement zijn mandaat te buiten is gegaan bij de goedkeuring van de wet. Er is gekozen voor een rechtbank in Lagos omdat verwacht wordt dat daar de kans op een progressieve rechter groter is. De eis gaat niet in op specifieke gevallen van mensenrechtenschendingen sinds de ondertekening van de *The Same Sex Marriage (Prohibition) Act, 2013*.²⁹³

Daarnaast zijn twee internationale organisaties, waarvan één in het Verenigd Koninkrijk en één in de Verenigde Staten LHBT's behulpzaam bij het voeren van drie proefprocessen. Nigeria dient periodiek te rapporteren aan het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren.²⁹⁴

3.5.4 *Etnische groepen*

De bevolking van Nigeria bestaat uit meer dan 250 etnische groepen. Velen zijn geografisch geconcentreerd en spreken verschillende talen. De grondwet verbiedt

²⁹⁰ Vertrouwelijke bron.

²⁹¹ Vertrouwelijke bron.

²⁹² Vertrouwelijke bron.

The Human Rights Violations Investigation Commission, beter bekend als het *Oputa Panel*, werd op 8 juni 1999 door president Olusegun Obasanjo opgericht om grove schendingen van de mensenrechten te onderzoeken begaan in Nigeria tussen 15 januari 1966, de dag dat een militaire staatsgreep ingesteld militaire controle over het land, en 28 mei 1999, toen Obasanjo president werd. Taken van het *Oputa Panel* zijn: identificatie van personen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor schendingen van mensenrechten; beoordeling van het effect op slachtoffers en samenleving; en aanbevelingen geven van passende maatregelen om onrecht in het verleden te herstellen en toekomstige overtredingen te voorkomen.

²⁹³ Vertrouwelijke bron.

²⁹⁴ Vertrouwelijke bron.

etnische discriminatie, maar mede als gevolg van een lange geschiedenis van spanningen tussen diverse etnische groeperingen, vindt discriminatie desondanks veelvuldig plaats (zie: 2.2.3 Veiligheidssituatie in de Middle Belt). De belangen van de inheemse (*indigenous*) bevolkingsgroepen worden niet altijd beschermd. Dit komt wijdverbreid voor en vormt praktisch een probleem. De inheemse bevolkingsgroepen kunnen op verzoek een bewijs of certificaat verkrijgen. Dit bewijs (*indigenous certificate*) verschaft privileges bij het verkrijgen van werk of onroerend goed. Volgens een bron duurt de procedure heel lang en is deze in sommige gebieden onderhevig aan willekeur.²⁹⁵

²⁹⁵ Vertrouwelijke bron.

4 Vluchtelingen en ontheemden

In dit hoofdstuk komen de migratiestromen van ontheemden en vluchtelingen van en naar Nigeria aan de orde, evenals de activiteiten van diverse internationale organisaties in Nigeria.

4.1 Ontheemden- en vluchtelingenstroom

De belangrijkste oorzaak voor de ontheemden- en vluchtelingenstroom is de escalatie van de aanvallen door Boko Haram en de gewapende strijd tussen regeringstroepen en Boko Haram in het noordoosten van Nigeria. Volgens gegevens van de IOM zijn ruim anderhalf miljoen mensen ontheemd, waarvan het leeuwendeel (95%) op de vlucht is geslagen door de escalatie van het oorlogsgeweld en een klein deel (5%) door botsingen tussen dorpelingen in Taraba en Bauchi (zie 2.2.3 Veiligheidssituatie in de Middle Belt).

Het conflict en de humanitaire gevolgen zijn gecentreerd in het noordoosten van Nigeria, 1.3 van de 1.5 miljoen ontheemden is afkomstig uit de staten Borno, Yobe en Adamawa. Het grootste deel van de IDP's (92%) heeft zijn toevlucht gezocht in informele opvang bij andere dorpen en slechts (8%) in formele IDP-kampen waar overheidssteun wordt geleverd.

Om het precieze aantal ontheemden in het noordoosten van Nigeria in kaart te brengen, is de IOM in nauwe samenwerking met de *National Emergency Management Agency* (NEMA) begonnen met een *Displacement Tracking Matrix* (DTM) programma. Het DTM-programma ondersteunt de Nigeriaanse autoriteiten en de humanitaire organisaties op een uniforme en systematische wijze. Het doel is om een uitgebreid profiel van de ontheemden te verkrijgen en een advies voor humanitaire hulpverlening.²⁹⁶

Op federaal niveau waren het budget van de *National Commission for Refugees* (NCFR) en de noodfondsen ontoereikend.²⁹⁷

Door de onveiligheid en de slechte toegang is de situatie in het noordoosten zeer slecht en is humanitaire hulp beperkt aanwezig. (zie 4.3 Activiteiten internationale organisaties). Zo is er geen hulp aanwezig in Borno, Yobe en ten noorden van Yola in Adamawa. Vanwege de goede toegang is hulp geconcentreerd rondom Yola. Een vertrouwelijke bron meldt dat in een formeel IDP kamp in Yola, in deelstaat Adamawa, de ontheemden werden opgevangen door verschillende organisaties zoals de VN, NEMA, *State Emergency Management Agency* (SEMA) en ngo's. Naast voedsel, (drink)water, brandhout, sanitaire en hygiënevoorziening, was er ook –weliswaar sober– een medische basisvoorziening. Voor de kinderen waren er dagelijks onderwijs en andere activiteiten. Mannen en vrouwen worden in een formeel kamp van elkaar gescheiden, wat één van de redenen zou kunnen zijn waarom de IDP's de informele kampen verkiezen. Ook keerden IDP's uit dit formele kamp eerder terug naar hun voormalige woonplaats met het argument dat een tijdje

²⁹⁶ Rapport IOM (juni 2015): *Displacement tracking matrix I DTM, Round IV report –june 2015*, http://nigeria.iom.int/sites/default/files/dtm/01_IOM%20DTM%20Nigeria_Round%20IV%20Report_20150630.pdf. Het DTM-programma wordt gefinancierd door de *United States Agency for International Development* (USAID) en de Europese Humanitaire hulp van de Commissie en de afdeling civiele bescherming (ECHO). Om in te spelen op de behoeften van accurate en up-to-date gegevens met betrekking tot de ontheemden in Noordoost-Nigeria werden de DTM-evaluaties voor dit rapport uitgevoerd in 86 Local Government Areas (LGAs) en 662 afdelingen in deelstaten Adamawa, Bauchi, Borno, Gombe, Taraba en Yobe Staten van mei tot juni 2015. Daarnaast zijn totaal 52.285 personen (11.019 huishoudens) geregistreerd tijdens deze periode.

²⁹⁷ US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report*.

zaaien, na de oogst een inkomstenbron opleverde waardoor ze niet afhankelijk bleven van hulp. Echter, sommigen moesten dit met hun leven bekopen, omdat de veiligheid terugkeer nog niet toeliet.²⁹⁸

Volgens een bron zijn er in Adamawa ook enkele informele IDP kampen. Een dergelijk kamp staat op een stuk grond dat door het lokale dorpshef (*chief*) al dan niet samen met een stuk landbouwgrond ter beschikking wordt gesteld voor verblijf van IDP's. Door de ter beschikkingstelling van landbouwgrond waren zij niet geheel afhankelijk van de hulporganisaties. Mannen en vrouwen worden niet van elkaar gescheiden waardoor de sociale structuur van een gemeenschap intact blijft. In de informele IDP kampen waren drinkwater, voedsel, sanitaire en hygiëne voorzieningen aanwezig, maar een medische basisvoorziening ontbrak evenals hulp vanuit de overheid. Hulp van de ngo's was er wel; zowel aan de IDP's als aan de gastgemeenschappen werden hulpgoederen verstrekt zoals: zaaigoed, drinkwater, WASH²⁹⁹ en tentmaterialen. De IDP's zijn terughoudend met terugkeer naar hun woonplaats waarbij de onveiligheid en hun verwoeste woongebieden een rol speelt.³⁰⁰

In veel gebieden, vooral in Borno, is de humanitaire toegang dusdanig slecht dat er weinig informatie is over de opvang van ontheemden en is er geen hulp van (internationale) organisaties.³⁰¹

De humanitaire crisis als gevolg van de gewelddadigheden duurde in 2015 onverminderd voort. De UNHCR en partnerorganisaties continueerden hun hulpacties begin 2015.³⁰²

Door het conflict zijn volgens OCHA 10 miljoen mensen getroffen, waarvan 4.6 miljoen mensen afhankelijk van hulp. De VN heeft een noodhulpverzoek van USD 100.3 miljoen voor 2015 gepubliceerd.³⁰³

Tot op heden (14/07) is er door de internationale gemeenschap USD 27.4 miljoen bijgedragen om de noden in Noordoost Nigeria te lenigen.³⁰⁴

4.2 Opvang in de regio

De situatie in de Sahel is zorgelijk: de regio kampt met voedselonzeekerheid, ondervoeding, conflicten en epidemieën. Begin 2015 zijn er in en rondom de Sahellanden³⁰⁵ circa 2.8 miljoen ontheemden, ruim een miljoen meer dan een jaar geleden. De conflicten hebben grote impact op de voedselproductie en handel, waardoor voedselonzeekerheid toeneemt. De influx van vluchtelingen legt grote druk op de gastgemeenschappen.

²⁹⁸ Vertrouwelijke bron.

²⁹⁹ WASH: water, sanitaire en hygiëne voorzieningen.

³⁰⁰ Vertrouwelijke bron.

³⁰¹ Vertrouwelijke bron.

³⁰² UNHCR: Nigeria situation 6-12 juni 2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR%20Regional%20Update%20-%20Nigeria%20Situation%20%2311.pdf>; UNHCR: 2015 UNHCR subregional operations profile – West Africa; <http://www.unhcr.org/pages/49e484f76.htm> (geraadpleegd op 28 januari 2015); <http://www.internal-displacement.org/sub-saharan-africa/nigeria/figures-analysis> (geraadpleegd op 28 januari 2015).

³⁰³ UN Strategic Response Plan juni 2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Revision_2014-2016_Nigeria_SRP_August2014.pdf.

³⁰⁴ Financial Tracking Service, <https://fts.unocha.org/pageloader.aspx?page=emergencyDetails&appealID=1082>.

³⁰⁵ 2,8 miljoen ontheemden in Nigeria, Kameroen, Tsjaad, Niger, Burkina Faso, Mali, Mauritanië en Senegal, zie Ocha Rapport (12 februari 2015) *Sahel: a region in crisis*, http://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/rm_sahel.pdf.

Volgens UNHCR zijn circa 168.000 Nigerianen gevlucht naar de buurlanden Kameroen, Niger en Tsjaad. Daarnaast zijn door het geweld in de grensgebieden circa 146.000 mensen ontheemd geraakt in de buurlanden.³⁰⁶

In Kameroen, Niger en Tsjaad worden de Nigeriaanse vluchtelingen opgevangen in vluchtelingenkampen en in informele onderkomens. Het kost de hulporganisaties veel moeite om de vluchtelingen en ontheemden te voorzien van schoon water, onderdak, voedsel en toegang tot onderwijs. Er is gebrek aan schoollokalen en onderwijzers voor duizenden schoolgaande kinderen bij de hulporganisaties wegens gebrek aan fondsen. Voorts is psychologische hulp onontbeerlijk voor de overlevenden en getuigen van bruto geweld, ook voor kinderen die getraumatiseerd zijn doordat ze van hun ouders werden gescheiden en/of onder dwang werden gerekruteerd door de opstandelingen. Er is behoefte aan adequate financiering voor verbetering van de leefomstandigheden in de regionale vluchtelingenkampen en voor bescherming van de vluchtelingen.³⁰⁷

4.3 Activiteiten van Internationale organisaties

In het noordoosten van Nigeria, zijn humanitaire hulporganisaties dun bezaaid en is het aantal programma's beperkt. Dit komt vooral door de onveiligheid en slechte toegang in de zwaarst getroffen gebieden. Ook de lokale overheid is hier afwezig.³⁰⁸

Hoewel hulp gematigd is opgeschaald, is er geringe humanitaire assistentie in de zwaarst getroffen gebieden, verleend door onder andere Save the Children, Oxfam, IRC, het Nigeriaanse Rode Kruis, IOM, UNICEF en de Nigeriaanse overheid. De hulp wordt gecoördineerd vanuit negen verschillende thematische sectoren, deze worden elk geleid door de overheid in samenwerking met een VN organisatie of NGO.³⁰⁹

Hulp is geconcentreerd rondom Yola – vanwege goede toegang - terwijl humanitaire noden meer ten noorden van Yola lijken te zijn. Het is lastig om een exact beeld van de situatie daar te krijgen door de onveiligheid en gebrek aan toegang. Presentie van humanitaire actoren daar is beperkt.³¹⁰

Diverse internationale ngo's zijn werkzaam in Nigeria. Ook zijn de meeste VN-organisaties er vertegenwoordigd, waaronder OCHA, UNHCR, WFP en UNICEF, evenals ICRC en IOM.³¹¹

Het *UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (UN-OCHA) is in Nigeria gericht op de coördinatie en belangenbehartiging van humanitaire hulp. Voorts heeft UN-OCHA het *Strategic Response Plan* (SRP) 2014-2016 voor Nigeria herzien. Het noodhulpverzoek binnen dit SRP bedraagt € 68,8 miljoen, waarvan tot februari 2015 is gedekt door toegezegde bijdragen van donorlanden.³¹²

³⁰⁶ UNHCR: Nigeria situation 6-12 juni 2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR%20Regional%20Update%20-%20Nigeria%20Situation%20%2311.pdf>; Ocha Rapport (12 februari 2015) *Sahel: a region in crisis*, http://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/rm_sahel.pdf.

³⁰⁷ Persbericht CNN: *Nigerian refugees: UN appeals for \$ 174 M for victims Boko Haram* (10 april 2015); <http://edition.cnn.com/2015/04/10/africa/nigeria-un-refugee-help/index.html>; CIA: *The World Factbook, Nigeria* (geraadpleegd op 29 januari 2015).

³⁰⁸ Vertrouwelijke bron.

³⁰⁹ Vertrouwelijke bron.

³¹⁰ Vertrouwelijke bron.

³¹¹ CIA: *The World Factbook, Nigeria* (geraadpleegd op 29 januari 2015).

³¹² Financial Tracking Service: Nigeria 2015, https://fts.unocha.org/reports/daily/ocha_R10_E16536_asof___1507161301.pdf.

De *United Nations High Commissioner for Refugees* (UNHCR) houdt zich vooral bezig met in Nigeria verblijvende vluchtelingen uit de regio en met de gefaciliteerde terugkeer van Nigeriaanse vluchtelingen. In samenwerking met de Nigeriaanse overheid en ECOWAS werkt UNHCR ook aan de lokale integratie van vluchtelingen, waarvan duidelijk is dat zij niet meer terug zullen keren naar hun land van herkomst.³¹³

Het *World Food Programme* (WFP) verstrekt via luchtvervoerdiensten humanitaire hulp in de Nigeriaanse crisisgebieden.³¹⁴

Het *United Nations Children's Fund* (UNICEF) ondersteunt de regering, in samenwerking met diverse (lokale) ngo's, bij de uitvoering van een groot aantal programma's, waaronder de begeleiding van alleenstaande minderjarigen, de bevordering van basisonderwijs en basisgezondheidszorg, de HIV/AIDS-preventie en de drinkwatervoorziening.³¹⁵

Het *International Committee of the Red Cross* (ICRC) in Nigeria richt zich op voorlichting en training van met name politie, leger en gevangenisbewakers op het gebied van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten. Daarnaast ondersteunt het ICRC het *Nigerian Red Cross* (NRC) financieel en technisch, zodat het NRC in staat is hulp te bieden aan slachtoffers van etnische conflicten of politiek en religieus geweld. Het NRC heeft dit onder meer gedaan voor de slachtoffers die uit het noordoosten gevlucht zijn voor de terreur van Boko Haram. Door toenemend geweld aan het eind van 2014 en begin van 2015 was de nood niet alleen in het noordoosten van Nigeria erg hoog, maar ook in aangrenzende gebieden in de buurlanden Niger, Kameroen en Tsjaad. Het NRC zorgde voor medische hulp en distributie van voedsel zoals rijst, bonen en olie en van eenvoudig kookgerei zoals potten en pannen. Voorts hielp het NRC bij het zoeken naar vermiste familieleden en verstrekte psychosociale hulp aan weduwen van slachtoffers.³¹⁶

4.4 Terugkeer

De *International Organization for Migration* (IOM) houdt zich in Nigeria bezig met terugkeerbegeleiding, opvang en re-integratie van terugkerende vluchtelingen, ontheemden en met (arbeids-)migratie en gezondheid. De activiteiten van IOM richten zich op de bestrijding van illegale migratie, met inbegrip van mensenhandel. IOM beoordeelt de omstandigheden in de leefgemeenschappen en past haar programma aan, afhankelijk van de behoeften (bijvoorbeeld aanschaf computers voor onderwijsprojecten of benodigdheden voor opvangtehuizen). De organisatie

³¹³ UNHCR: *2014 Regional Operations Profile – West Africa* (www.unhcr.org, geraadpleegd op 29 januari 2015).

³¹⁴ Financial Tracking Service: Nigeria 2015, https://fts.unocha.org/reports/daily/ocha_R10_E16536_asof_1507161301.pdf.

³¹⁵ www.un-nigeria.org/unagencies/unicef.html (geraadpleegd op 29 januari 2015).

³¹⁶ Rapport International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (2 juni 2015): *Nigeria: Complex emergency, emergency appeal operations update*, <http://adore.ifrc.org/Download.aspx?FileId=86393>; Rapport International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (10 maart 2015): *Lake Chad: Striving to meet growing needs*; Rapport International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (25 februari 2015) *Niger: Displaced persons in Diffa region utterly destitute*, Rapport International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (6 februari 2015) *Violence in north-east Nigeria spreads suffering across borders*, <https://www.icrc.org/en/nigeria-lake-chad-responding-regional-crisis>, Rapport International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (26 juli 2015) *Northeast Nigeria: Tales of widows*; <https://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/africa/nigeria/northeast-nigeria-voices-of-widows-66527/>.

stelt hiertoe migratieprofielen op in nauwe samenwerking met andere (lokale) ngo's, overheidsagentschap NAPTIP (*National Agency for Prohibition of Traffic in Persons and other Matters*), en met lokale autoriteiten. Met een aantal landen, waaronder Nederland, heeft IOM een overeenkomst gesloten over de terugkeer van minderjarige alleenstaande vreemdelingen en uitgeprocedeerde minderjarige asielzoekers. IOM is ook nauw betrokken bij terugkeerprogramma's voor vrijwillige terugkeerders, bijvoorbeeld ondersteuning bij het opzetten van kleine en middelgrote bedrijven van teruggekeerden.³¹⁷

Aangezien de situatie in het noordoosten van Nigeria, met name in Adamawa, Borno en Yobe, instabiel en onzeker blijft, heeft UNHCR de buurlanden opgeroepen om hun grenzen open te houden voor bewoners die op de vlucht zijn geslagen. Volgens UNHCR genieten de inwoners die door escalatie van het geweld in het noordoosten van Nigeria op de vlucht zijn geslagen internationaal bescherming als vluchteling³¹⁸ alsook degenen die daarvoor waren gevlucht.

UNHCR roept staten op om gedwongen terugkeer van burgers uit dit deel van Nigeria op te schorten, met inbegrip van de afgewezen asielzoekers, totdat de veiligheid en de mensenrechtensituatie aanzienlijk verbeterd is. Elk terugkeervoorstel moet zorgvuldig worden beoordeeld waarbij rekening gehouden dient te worden met de specifieke individuele omstandigheden van het geval. Afhankelijk van elk individueel geval, dienen uitzonderingen overwogen te worden.³¹⁹

Opschorting van gedwongen terugkeer naar de getroffen gebieden in Nigeria mag niet in de plaats komen van internationale bescherming voor personen die voldoen aan de criteria voor een vluchtelingenstatus.³²⁰ Dit advies geldt totdat de veiligheid en de mensenrechten situatie in het noordoosten van Nigeria voldoende is verbeterd voor een veilige en waardige terugkeer. Voor afgewezen asielzoekers uit andere delen van Nigeria heeft UNHCR geen specifiek standpunt.³²¹

³¹⁷ IOM: *IOM-ondersteuning na terugkeer* (www.iom-nederland.nl, geraadpleegd op 29 januari 2015) en IOM, *Migration in Nigeria – A country profile 2009* (www.publications.iom.int, geraadpleegd op 29 januari 2015); Vrijwillige terugkeerders ontvangen voorlichting en begeleiding voor het opzetten van een eigen onderneming.

³¹⁸ Definitie vluchteling in de zin van artikel 1, tweede lid, van de Organization of African Unity, *Convention governing the specific aspects of refugee problem in Africa*, 6 september 1969.

³¹⁹ UNHCR (oktober 2014): *International protection considerations with regard to people fleeing northeastern Nigeria (the states of Borno, Yobe and Adamawa) and surrounding region-update 1*.

³²⁰ Vluchtelingenstatus in de zin van de *Convention relating to the status of refugees*, 28 juli 1951.

³²¹ UNHCR (oktober 2014): *International protection considerations with regard to people fleeing northeastern Nigeria (the states of Borno, Yobe and Adamawa) and surrounding region-update 1*.

5 Mensenhandel

Volgens de wet heeft elke Nigeriaan recht op persoonlijke vrijheid en is mensenhandel verboden.³²² In de praktijk komt mensenhandel desondanks op grote schaal voor. Nigeria is een herkomst-, doorvoer- en bestemmingsland van vrouwen en kinderen die voor dwangarbeid worden verhandeld. Nigeriaanse slachtoffers van mensenhandel worden geronseld op het platteland en, in mindere mate, in de stedelijke gebieden in het land; vrouwen en meisjes voor huishoudelijke dwangarbeid en seksuele doeleinden en jongens voor dwangarbeid. De jongens worden in Nigeria tewerkgesteld in de mijnbouw, steengroeven, landbouw, als straatverkoper en bedelaar. Jonge jongens die geïnterneerd zijn in koranscholen, algemeen bekend als *almajiri* kinderen, worden vaak gedwongen vervoerd tussen Kano, Kaduna en Sokoto en onderworpen aan gedwongen bedelarij. De vrouwelijke slachtoffers komen uit alle delen van Nigeria, maar vooral uit deelstaten Enugu en Edo (Benin City).

In 2013 meldden internationale waarnemers dat de terroristische organisatie Boko Haram kindsoldaten vanaf twaalf jaar had geworven. Daarnaast werden ontvoerde vrouwen en meisjes in de noordelijke regio van Nigeria door Boko Haram onderworpen aan huishoudelijke dwangarbeid, seksuele handelingen en gedwongen huwelijken met militanten. In juni 2015 maakte de pers melding dat de ontvoerde meisjes uit Chibok gedwongen worden om mee te vechten met Boko Haram en ingezet worden als zelfmoordterroristen. Waarnemers hebben ook gemeld dat kinderen bij *checkpoints* in Borno werden gebruikt door een burgerknokploeg.³²³

Het aantal minderjarige slachtoffers van mensenhandel is sterk gestegen. Ter vergelijking: in 2014 registreerde het *National Agency for the Prohibition of Traffic in Persons and other related matters* (NAPTIP) 134 meldingen van kinderarbeid (tegen respectievelijk 54 in 2013), 73 meldingen van kindermisbruik (respectievelijk 78 in heel 2013 en 69 meldingen van kinderontvoeringen (respectievelijk 38 in heel 2013). Tussen januari en juli 2014 was 73% (509 van de 683) van de slachtoffers die door NAPTIP werd gered, minderjarig (jonger dan achttien jaar). Overigens dient opgemerkt te worden dat de werkelijke aantallen veel hoger liggen dan de geregistreerde aantallen.³²⁴

Mensensmokkelaars werken niet alleen vanuit Nigeria maar ook vanuit de bestemmingslanden. Vaak zijn ze van Nigeriaanse afkomst en hebben ze de nationaliteit van het bestemmingsland waar ze wonen en werken. Ze kennen de plaatselijke luchthaven en de huizenmarkt in het bestemmingsland waar ze hun slachtoffers huisvesten. Sommige mensensmokkelaars gaan naar Nigeria om mensen te ronselen waarbij het voorkomt dat ze een juju-priester inschakelen om hun slachtoffers angst aan te jagen door bedreigingen van voodoo-vloeken en zo controle uitoefenen op hun slachtoffers.³²⁵

³²² Trafficking in Persons (Prohibition) Enforcement and Administration Act 2015; *Article 5, Transnational Organized Crime Convention and its trafficking in Persons Protocol*, op 13 december 2000 door Nigeria ondertekend.

³²³ BBCnews (29 juni 2015): *Chibok girls 'forced to join Nigeria's Boko Haram'*; <http://www.bbc.com/news/world-africa-33259003>; US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report*, www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2014/226790.htm; Home Office UK Border Agency: *Nigeria Country of Origin information (COI) report* (reissued on 3 februari 2014).

³²⁴ NAPTIP *Mid year 2014 data analysis*, www.naptip.gov.ng/databaseanalysis.html; NAPTIP *2013 Data Analysis*, www.naptip.gov.ng/databaseanalysis.html.

³²⁵ Vertrouwelijke bron; het vorig ambtsbericht vermeldde de volgende werkwijze met juju priesters: De slachtoffers worden meestal benaderd door een bekende tussenpersoon, die bereid is reiskosten en kosten voor (valse of echte) reisdocumenten voor te schieten. De persoon in kwestie gaat vervolgens met de tussenpersoon een overeenkomst aan, waarin hij of zij belooft de 'schuld' te zullen terugbetalen. Vrijwel altijd wordt deze

De mensensmokkel is goed georganiseerd: de mensensmokkelaar kan via het internet op elk moment de reis volgen: vluchtgegevens, plaats van het vliegtuig tijdens de vlucht tot aan de *gate* bij aankomst.³²⁶

De totstandkoming van de *Economic Community of West African States* (ECOWAS) en de West Afrikaanse Unie, waardoor vrij personenverkeer voor West Afrikanen mogelijk is, en het uiteenvallen van Soedan (dat daardoor nog geen ordentelijke overheidsadministratie had waardoor men relatief gemakkelijk een (Zuid) Soedanees paspoort verkreeg), heeft de mensensmokkelaars in de kaart gespeeld. In de verslagperiode werden vrouwen met valse documenten via verschillende routes over land gesmokkeld naar diverse Noord en Zuid Europese bestemmingen, naar West Afrikaanse landen (waaronder Mali, Ivoorkust, Burkina Faso, Ghana en Gambia) en naar Azië (Maleisië, India en Dubai). Sinds 2012 is het door het gewijzigde visaregime van Europese landen, waarbij de informatieuitwisseling tussen de betrokken (inter)nationale diensten in met name Schengenverband is verbeterd alsmede het nieuwe Nigeriaanse paspoort met biometrische kenmerken, moeilijker voor mensenhandelaars om vrouwen per vliegtuig naar Europa (waaronder Nederland, Italië en Spanje) te smokkelen.³²⁷

5.1 Bestrijding

In het vorig ambtsbericht stond Nigeria op de *Tier 2 Watchlist* wat inhoudt dat het land niet geheel voldoet aan de minimumnormen voor het tegengaan van mensenhandel.³²⁸

De *United States Commission on International Religious Freedom* (USCIRF) had in haar rapport van 2014 de aanbeveling gedaan om Nigeria op de *Tier 1* positie te plaatsen. Naar verluidt had Nigeria inspanningen verricht om weer op de *Tier 1* positie terecht te komen. Daartoe waren wetsvoorstellen voor strengere straffen voor mensenhandel ingediend waarbij de minimumstraf zeven jaar bedraagt. De wetsvoorstellen hebben nu kracht van wet door de inwerkingtreding van de *Trafficking in Persons (Prohibition) Act, 2015* per 26 maart 2015. Ook de wetsvoorstellen tot wijziging van de immigratiewet, gericht tegen mensensmokkel van minderjarigen zijn nu van kracht. Op 25 mei 2015 is in werking getreden de *2015 Immigration Act*, door President Goodluck Jonathan ondertekend een paar dagen voor zijn aftreden. Desondanks staat Nigeria op de *Tier 2 Watchlist*.³²⁹

---

overeenkomst 'ingezegend' door een *juju*-priester (voodoo-rituelen). Het slachtoffer legt een eed af en staat enkele persoonlijke objecten (een lok hoofdhaar, een pluk schaamhaar, nagels, bloed, e.d.) af die samen met de overeenkomst door de *juju*-priester bewaard worden bij het *juju*-altaar. Het is voor Nigerianen die in *juju* geloven, van het grootste belang dat een overeenkomst die door een *juju*-priester is bezegeld, wordt nagekomen. Doordat de *juju*-priester over een persoonlijk object van het slachtoffer beschikt, kan hij hem of haar, indien de eed gebroken wordt, met groot onheil (dood, ziekte, waanzin, etc.) treffen, zo gelooft men.

³²⁶ Vertrouwelijke bron.

³²⁷ Vertrouwelijke bron.

³²⁸ De *Tier Watchlist* is een door de Verenigde Staten gemaakte indeling (Tier 1, 2 en 3), waar landen in geplaatst worden met betrekking tot mensenhandel. Bij Tier 1 voldoet een land aan de minimumnormen van de door de VS opgestelde *Trafficking Victim Protection Act (TVPA)*; bij Tier 2 voldoet een land niet volledig aan de minimumnormen, maar verricht hiertoe wel aanzienlijke inspanningen; bij Tier 3 voldoet een land niet volledig aan de minimumnormen, maar spant zich hiertoe ook niet in; US Department of State: *2014 Nigeria, Trafficking in Persons Report*.

³²⁹ Door de inwerkingtreding van de *Trafficking in Persons (Prohibition) Act 2015* is komen te vervallen: de *Trafficking in Persons (Prohibition), Law Enforcement and Administration Act 2003* (gewijzigd in 2005); de 1963

5.1.1

NAPTIP

In Nigeria is de *National Agency for Prohibition of Traffic in Persons and Other Related Matters (NAPTIP)* verantwoordelijk voor de opvang, bescherming en re-integratie van (potentiële) slachtoffers van mensenhandel en voor het opsporen, arresteren en aanklagen van mensenhandelaren. De verschillende diensten waarmee NAPTIP samenwerkt zijn gehuisvest onder één dak (*one stop shop strategy*). NAPTIP kan voortvarend te werk gaan vanwege het internationale en nationale netwerk waarmee in dit verband wordt samengewerkt, ondermeer *United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)*, *Interpol*, *British Home Office*, *International Labour Organization (ILO)*, *UNICEF*, ministerie van Werkgelegenheid en Vrouwen Aangelegenheden, veiligheidsdiensten, douane, immigratiedienst, politie, andere handhavingsinstanties). NAPTIP werkt in dit verband samen met Nederland aan een project om mensenhandel tegen te gaan.³³⁰

Ook voert NAPTIP preventieactiviteiten uit door middel van voorlichtingsprogramma's. Volgens een bron vertellen jonge slachtoffers als onderdeel van deze programma's de ware toedracht van hun ervaringen nadat ze geronseld waren; hierdoor kunnen sommige jongeren ondanks de veelbelovende ronselverhalen de risico's beter inschatten. Mede door NAPTIP worden jongeren voortdurend middels voorlichtingscampagnes op tv, radio, school, in moskeeën en kerken en bij bushaltes geattendeerd op deze praktijken. Daarbij wordt samengewerkt met de politie en buurtgemeenschappen om kennis te delen en hen bewust te maken van de mensenhandelpraktijken. *Young Men's Christian Association (YMCA)* in Nigeria en *Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW)* werken ook mee aan de campagnes tegen mensenhandel. Vanwege de Nigeriaanse multiculturele samenleving zijn er verschillende stammen en bijbehorende dialecten; NAPTIP zoekt actief de samenwerking op met stamhoofden. Zo vinden er *townhall meetings* plaats die bedoeld zijn om kennis te delen met en tussen de andere stamhoofden; via pamfletten, videoshows, en rode kaarten, waarop te zien is waar de smokkelaars te vinden zijn en welke straffen ze opgelegd hebben gekregen, vindt voorlichting plaats.

Daarnaast richt NAPTIP zich op het coördineren en handhaven van wetgeving op het gebied van mensenhandel en het verbeteren van nationale en internationale samenwerking. De nieuwe anti-mensenhandel wetgeving, de *Trafficking in Persons (Prohibition) Enforcement and Administration Act, 2015*³³¹, omvat onder meer:

- het strafbaar stellen van de verwijdering van organen in lijn met het Palermo Protocol dat door Nigeria is geratificeerd;
- voorzieningen voor samenwerking van organisaties uit het maatschappelijk middenveld met relevante overheidsorganen zoals de ministeries van Justitie, van Vrouwen Zaken, van Buitenlandse Zaken, Politie, Immigratiedienst en de

---

Immigration Act is vervangen door de *2015 Immigration Act*; Persberichten Punch: *Jonathan signs violence against persons, immigration bills* (25 mei 2015); <http://www.punchng.com/news/jonathan-signs-violence-against-persons-immigration-bills/>.

USCIRF: *Annual report 2014, 15th anniversary retrospective: renewing the commitment*; US Department of State: *2014 Nigeria, Trafficking in Persons Report*.

Vertrouwelijke bron.

³³⁰ Voor de doelstellingen van NAPTIP, zie: www.naptip.gov.ng; Report Chatham House: *Too many to count? Human rights, Justice and accountability in Nigeria, 2013 country visit report of the All Party Parliamentary Group of Nigeria* (juli 2013); Vertrouwelijke bron.

³³¹ Persbericht NAPTIP: *President Goodluck Jonathan signs new anti trafficking act* (maart 2015), <http://www.naptip.gov.ng/tiplaw2015.html>; Vertrouwelijke bron.

Nationale inlichtingen dienst. Dit heeft ten doel om nationaal een strategisch en alomvattend beleid tegen mensenhandel te kunnen waarborgen;

- het verbod om kinderen jonger dan twaalf jaar te werk te stellen als huishoudelijke hulp;
- het verbod kinderen jonger dan achttien jaar als huishoudelijke hulp uit te buiten;
- strengere straffen voor verslechterende omstandigheden, zoals aanranding van een kind (*defilement of a child*).

Tenslotte legt NAPTIP beslag op financiële tegoeden van mensenhandelaren. Het geld vloeit in een trustfonds (*Victims of Trafficking Trust Fund*), dat door NAPTIP wordt beheerd en gebruikt voor onder meer financiering van beroepstrainingen voor slachtoffers van mensenhandel.³³²

Desondanks is de omvang van mensenhandel en –smokkel toegenomen en maken de daders slim gebruik van de mogelijkheden die sociale media bieden (*chatten, texting, face book*). Kinderen gaan op steeds jongere leeftijd met gemak om met een mobiele telefoon en kennen vaak meer dan volwassenen alle opties van een telefoon. Voorheen was er voornamelijk persoonlijk contact tussen het slachtoffer en de dader; tegenwoordig is er steeds vaker virtueel contact op afstand en door het gps signaal kan exact getraceerd worden waar het slachtoffer is. Door deze ontwikkelingen loopt NAPTIP achter op de realiteit.³³³

In de verslagperiode vonden onder de *Trafficking in Persons (Prohibition), Law Enforcement and Administration Act 2003* diverse veroordelingen van mensenhandelaren plaats. Volgens de wet kunnen gevangenisstraffen, variërend van tien tot vijftien jaar voor mensenhandel voor seksuele doeleinden, of een geldboete van ongeveer US \$ 1.250,00 worden opgelegd. In maart 2014 keurde de Senaat een wetsvoorstel goed tot wijziging van de *anti-trafficking law* die meer bevoegdheden toekent aan de aanklagers, en de mogelijkheden van rechters beperkt om geldboetes op te leggen in plaats van gevangenisstraf. Inmiddels is dit wetsvoorstel van kracht geworden.³³⁴

De mogelijkheid bestaat om aangifte te doen van (seksueel) geweld door derden en overheidsfunctionarissen. In de verslagperiode zijn overheidsfunctionarissen vervolgd die betrokken waren bij mensenhandel van minderjarigen voor arbeid. Er is een overheidsfunctionaris veroordeeld en het proces van een andere overheidsfunctionaris loopt nog. In vergelijking met 2013 is er in 2014 een stijging het aantal veroordeelden voor kinderarbeid (19,4%) en voor buitenlandse mensenhandel voor seksuele doeleinden (14,9%). Daarentegen is in 2014 in vergelijking met 2013 een opmerkelijke daling te zien in het aantal veroordeelden voor mensenhandel voor seksuele doeleinden in het binnenland (25%) en voor verkrachtingen/ seksueel misbruik (10,2%).³³⁵

De overheid verzorgde uitgebreide opleidingen gedurende de verslagperiode. NAPTIP verzorgde in samenwerking met het ministerie van *Women Affairs and*

³³² www.naptip.gov.ng, geraadpleegd op 27 januari 2015.

³³³ Vertrouwelijke bron.

³³⁴ Op 26 maart 2015 is de nieuwe anti-mensenhandel wetgeving, de *Trafficking in Persons (Prohibition) Enforcement and Administration Act, 2015* in werking getreden; Persbericht NAPTIP: *President Goodluck Jonathan signs new anti Trafficking Act* (maart 2015), <http://www.naptip.gov.ng/tiplaw2015.html>; US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report*.

³³⁵ www.naptip.gov.ng/databaseanalysis.html; Vertrouwelijke bron.

International Organizations gespecialiseerde opleidingen aan 420 overheidsfunctionarissen.³³⁶

De opleidingen bestonden uit speciale trainingen op het gebied van sociale media, getuigenbescherming, identificatie en onderzoek van gevallen van mensenhandel, het verkrijgen en verspreiden van informatie, gender gerelateerd geweld, onderzoek en vervolging van gevallen van mensenhandel, migratiebeleid, en begeleiding van de slachtoffers.³³⁷

5.2 Risico van represailles

Volgens een bron zijn er grote risico's van represailles jegens (minderjarige) slachtoffers van mensenhandel en diens familieleden als zij proberen te ontsnappen aan of getuigen tegen mensenhandelaren. Volgens enkele bronnen worden ouders bedreigd en onder druk gezet om hun kind(eren) niet te laten getuigen.³³⁸ Een bron meldt dat er gevallen bekend zijn van familieleden die zijn aangevallen. Vrouwen die uit Rusland terugkeerden, moesten naar een andere staat worden verhuisd vanwege de dreiging van represailles. NAPTIP doet er naar eigen zeggen alles aan om betrokkenen en hun familieleden behulpzaam te zijn met verhuizen als er vermoedens bestaan dat ze zullen worden aangevallen. Bij terugkeer en opvang van een minderjarig slachtoffer van mensenhandel wordt door NAPTIP een risicoanalyse gemaakt van een eventuele verhuizing van het slachtoffer en de familie. Naar verluidt zijn de autoriteiten bereid en in staat bescherming te bieden tegen represailles. Op dit terrein werkt NAPTIP samen met de politie om mensen vanuit de ene staat naar de andere staat te begeleiden. Er bestaat geen uitgebreid beschermingsprogramma voor getuigen zoals in de westerse landen, waar getuigen een andere identiteit en woonplaats krijgen.³³⁹

Volgens NAPTIP wordt een slachtoffer dat zich bij NAPTIP meldt goed afgeschermd van de dader(s). Dit geldt ook als de dader de echtgenoot is van het slachtoffer. De wet beschermt alle slachtoffers, dus ook een slachtoffer waarvan de echtgenoot of een familielid de dader is.³⁴⁰

Gebrek aan financiën of gebrek aan opleiding maakt iemand kwetsbaar. Geprobeerd wordt om schijnhuwelijken voor seksuele doeleinden tegen te gaan. Buiten familieverband kunnen slachtoffers van (seksueel)geweld ook door NAPTIP worden opgevangen. NAPTIP werkt hierbij samen met mensenrechtenorganisaties. In beginsel heeft ieder slachtoffer het recht om te bepalen waar hij of zij zich wil gaan vestigen en NAPTIP biedt daarbij ondersteuning. In enkele staten biedt NAPTIP constante ondersteuning en bescherming aan het slachtoffer.³⁴¹

5.3 Risico van strafrechtelijke vervolging

Prostitutie van meerderjarigen uit vrije wil is volgens het sharia-strafrecht wel strafbaar maar niet volgens het formele rechtssysteem. Daarentegen is het prostitueren onder dwang van volwassenen wel strafbaar gesteld in het wetboek van

³³⁶ De opleidingen werden gegeven aan rechters en aanklagers, functionarissen van NAPTIP, de Nigeriaanse politie, de Nigeriaanse immigratiedienst, de *Nigeria Security and Civil Defense Corps*, *The National Drug and Law Enforcement Agency* en the *Economic and Financial Crime Commission*.

³³⁷ US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report*.

³³⁸ Vertrouwelijke bronnen.

³³⁹ Vertrouwelijke bronnen.

³⁴⁰ Vertrouwelijke bronnen.

³⁴¹ Vertrouwelijke bronnen.

strafrecht (*Penal code and Criminal code*). Het verleiden of dwingen van een minderjarige tot prostitutie is eveneens een strafbaar feit. De strafmaat wegens veroordeling van degene die een andere tot prostitutie dwingt kan oplopen tot levenslang.

Personen die buiten Nigeria al dan niet onder dwang in de prostitutie werkzaam zijn geweest, worden bij terugkeer niet vervolgd. Zij kunnen tijdelijk worden opgevangen in opvangtehuizen van NAPTIP en worden vervolgens ondersteund en begeleid bij hun beroepskeuze en –opleiding om zo zelfstandigheid te verwerven zodat ze voorbereid op terugkeer in de maatschappij. De dader(s) die personen voor seksuele doeleinden in het buitenland hebben verhandeld, zijn wel strafbaar en kunnen worden vervolgd. Het vermogen van de daders verkregen uit mensenhandel wordt bij veroordeling geconfisqueerd.³⁴²

5.4 Sociale en maatschappelijke herintegratie

De Nigeriaanse overheid is zich bewust van het probleem van mensensmokkel en mensenhandel ten behoeve van prostitutie en andere vormen van uitbuiting. Inmiddels is er wetgeving in werking getreden tegen mensenhandel, nl de *Trafficking in Persons (Prohibition) Enforcement and Administration Act, 2015* (zie: 5.1. Bestrijding).

De maatschappelijke opvattingen jegens prostitutie (van vrouwen, meisjes, mannen en jongens) zijn zeer negatief. De meerderheid van de bevolking ziet prostitutie niet als een beroep maar als een uitweg voor mensen met weinig eigenwaarde. Het is niet duidelijk wat de positie is van alleenstaande vrouwen bij duurzame ontwrichting van de familierelaties. Volgens een bron is dat afhankelijk van de vrouw zelf; als zij weerbaar is en zelfstandig in haar onderhoud kan voorzien zal zij respect verdienen. Een andere bron meldt dat als bekend wordt dat ze haar vermogen uit prostitutie heeft verkregen, dat tot verlies van respect zal leiden binnen de sociale groep.³⁴³

5.5 Opvangmogelijkheden

NAPTIP beschikt over een aantal opvangtehuizen, verspreid over het land (Abuja, Lagos, Benin, Uyo, Enugu, Kano, Sokoto, Maiduguri en Markudi), waar slachtoffers van gedwongen prostitutie of van mensenhandel tijdelijk worden opgevangen.³⁴⁴ Het streven is om in elke staat een opvanghuis neer te zetten (36 opvanghuizen). De capaciteit van deze tehuizen verschilt, maar varieert van twintig tot 120 bedden met een gemiddelde bezetting van 50 à 60 bedden. In de tehuizen worden door NAPTIP vooral vrouwen en meisjes opgevangen en jongens tot ongeveer twaalf jaar (in voorkomende gevallen ook oudere mannelijke slachtoffers). De slachtoffers zijn hier veilig. De slachtoffers worden allereerst door de afdeling *care giving* opgevangen en verblijven doorgaans zes weken in het opvangtehuis. In deze periode wordt ook psychologische hulp verleend om hen weerbaar te maken zodat ze niet opnieuw slachtoffer worden van mensensmokkelaars/- handelaren. Sommigen volgen een beroepsopleiding (kapper, kleermaker). Anderen krijgen van ngo's de nodige ondersteuning zoals sollicitatietraining, machines voor aspirant-ondernemers en supervisie. Binnenlandse slachtoffers vormen de grootste groep,

³⁴² Vertrouwelijke bronnen.

³⁴³ Vertrouwelijke bronnen.

³⁴⁴ <http://www.naptip.gov.ng/counselling.html?s=shelters&search> (website geraadpleegd op 23 september 2015).

maar in de tehuizen verblijft ook een aanzienlijk aantal vrouwen dat vrijwillig is teruggekeerd uit het buitenland.³⁴⁵

De opvangtehuizen van NAPTIP bieden in principe tijdelijke opvang. De meeste slachtoffers verblijven er doorgaans de officieel maximaal toegestane zes weken. In de praktijk komt het voor dat de slachtoffers langer verblijven waarbij een maximale periode gehanteerd wordt van ongeveer drie maanden. Slachtoffers worden echter nooit zomaar op straat gezet. Zij hoeven het opvangcentrum pas te verlaten als er een passende oplossing voor hun situatie is gevonden, al dan niet na overleg met familieleden van de slachtoffers. Meestal betekent dit dat het slachtoffer kan terugkeren naar de familie (dit heeft de voorkeur van NAPTIP), in andere gevallen wordt het slachtoffer hervestigd, waarbij NAPTIP zorg draagt voor ondersteuning bij de reïntegratie (ondermeer training van beroepsvaardigheden, verstrekken van microkrediet).³⁴⁶

Behalve NAPTIP beschikt ook een aantal ngo's over *shelters* waar slachtoffers kunnen worden opgevangen en over *half way homes*, waar vrouwen een tijd kunnen verblijven voordat zij worden herenigd met familie of worden hervestigd. Onder andere spelen de volgende ngo's een rol bij de opvang van slachtoffers van mensenhandel: *Women Trafficking and Child Labour Eradication Foundation* (WOTCLEF), *Girls Power Initiative* (GPI), *Committee for the Support and dignity of Women* (COSUDOW), *International Reproductive Research Rights Action group* (IRRRAG), *Women's consortium of Nigeria* (WOCON), *African Women's Empowerment Guild* (AWEG). Er zijn geen aparte organisaties die zich specifiek bezig houden met hervestiging van vrouwen. Als hervestiging aan de orde is, worden vrouwen hiermee door NAPTIP of de betrokken ngo's zo goed mogelijk geholpen. Hervestiging is gemakkelijker wanneer het slachtoffer een duurzame inkomstenbron heeft, zodat hij of zij in het eigen levensonderhoud kan voorzien. Ook is het belangrijk in de nieuwe woonplaats een netwerk te hebben van familieleden of personen met dezelfde regionale en etnische afkomst.³⁴⁷ In de situatie waarin iemand in het buitenland als getuige heeft opgetreden in een proces inzake mensenhandel bestaat er volgens NAPTIP in Nigeria geen functionerend getuigenbeschermingsprogramma waarop een beroep kan worden gedaan (zie 5.2 Risico van represailles).

³⁴⁵ Vertrouwelijke bronnen; US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report* UK Home Office, *Operational Guidance Note: Nigeria* (3 februari 2014).

³⁴⁶ US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report*.

³⁴⁷ UK Border Agency: *Country of Origin Information Report Nigeria* (3 februari 2014); US Department of State: *Nigeria 2013 Human Rights Report* en US Department of State: *Nigeria 2014 Trafficking in Persons Report*.

6 Bijlagen

6.1 Literatuurlijst

Academic Journals:

The Nigerian journalist' knowledge, perception and use of freedom of information (FOI) Law in journalism practices (januari 2014)

Amnesty International:

- Stars on their shoulders. Blood on their hands. War crimes committed by the Nigerian military (juni 2015)
- 'Our job is to shoot, slaughter and kill', Boko Haram's reign of terror in north-east Nigeria, rapport (april 2015)
- The state of the world's Human Rights, report 2014/2015 (25 februari 2015)
- 'Welcome to hell fire' torture and other ill-treatment in Nigeria, report (september 2014)
- Stop torture, Country briefing Nigeria (mei 2014)
- Nigeria: more than 1500 killed in armed conflict in north-eastern Nigeria in early 2014, rapport (maart 2014)
- Nigeria: war crimes and crimes against humanity as violence escalates in north-east, rapport (31 maart 2014)
- Annual Report 2014/15 – Nigeria
- Report 2011 – Nigeria (13 mei 2011)

British Broad Casting (BBC):

Jihadism: tracking a month of deadly attacks, special report (11 december 2014)

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Group 22:

Information Centre Asylum and Migration, briefing notes (23 maart 2015)

Chatham House, the Royal Institute of International Affairs:

- Nigeria's historical elections: uncertainties and anxieties of a vital process, paper (26 maart 2015)
- Who speaks for the North? Politics and Influence in Northern Nigeria, research paper (juli 2014)
- Too many to count? Human rights, Justice and accountability in Nigeria, 2013 country visit report of the All Party Parliamentary Group of Nigeria (juli 2013)

Crisis Group Africa:

Curbing violence in Nigeria (II) The Boko Haram insurgency, report no 216 (3 april 2014)

Economist Intelligence Unit (EIU):

- Nigeria, country report (januari 2015)
- Nigeria, the rise of the APC (15 januari 2014)

Freedom House:

- Countries at the Crossroads 2012 – Nigeria (20 september 2012)
- Freedom on the net 2014 - Nigeria (4 december 2014)
- Freedom in the World 2012 – Nigeria (31 augustus 2012)

Human Right Watch (HRW):

- Nigeria, world report 2014
- Nigeria, world report 2013

- Nigeria, world report 2012 (januari 2012)

Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC):

- Nigeria: Requirements and procedures an adult must fulfill to obtain a birth certificate, including for those who apply from within the country and abroad (8 november 2013)
- Nigeria: The number of National Identity Cards (NIC) issued to date and their usage (11 februari 2011)
- Nigeria: The issuance of national identity cards after 2003 (5 augustus 2008)
- Nigeria: Ogboni middenveld, waaronder de geschiedenis, de structuur, rituelen en ceremonies en lidmaatschap en de gevolgen van weigering tot deelneming

International Committee of the Red Cross (ICRC):

- Nigeria, responding to multiple situations of violence, operational update (13 januari 2012)
- The ICRC in Nigeria (5 december 2011)
- Nigeria, annual report 2010 (mei 2011)

International Coalition for the Responsibility to Protect (ICRtoP):

The crisis in Nigeria, diverse rapporten International Crisis Group (ICG):

- Nigeria's dangerous 2015 elections: Limiting the violence, Africa report 220 (21 november 2014)
- Curbing Violence in Nigeria (II) The Boko Haram Insurgency, Africa report 216 (3 april 2014)

International Organization for Migration

- Displacement Tracking Matrix I DTM: Round IV Report (juni 2015)

National Agency for the for the Prohibition of Tracking in Persons (NAPTIP):

- Data analysis 2014, report
- Data Analysis 2013, report

Nigeria Security Network:

The end of Boko Haram? Nigeria's rapid territorial gains and the role of foreign advisors, rapport (19 maart 2015)

Open Doors:

Christian persecution in Nigeria, world watch list 2015

Oxford Analytica:

Nigeria opposition cohesion will shape poll chances, daily brief (19 december 2014)

Refworld:

- USCIRF annual report 2015-Tier 1 CPCs recommended by USCIRF: Nigeria (1 mei 2015)
- UK Border Agency, Country of Origin Information Report Nigeria (3 februari 2014)
- Country Reports on Terrorism 2013 - Foreign Terrorist Organizations

Social Science Research Councils Program on Religion and the Public Sphere:

Faith in the nation: Nigerian publics and their religions (2 september 2014)

The Afrika market:

Freedom of expression and media (14 maart 2015)

UK Border Agency, Home Office:

Country of Origin Information Report Nigeria (14 juni 2013, herzien 3 februari 2014)

UK Home Office:

- Operational Guidance Note Nigeria (3 februari 2014)
- Operational Guidance Note Nigeria (4 oktober 2012)

UNHCR:

- Brief van UNHCR (Bureau for Europe) aan Permanente Vertegenwoordiging van Nederland in Genève, d.d. 21 april 2005 (mailberichtgeving UNHCR Genève, (9 maart 2012)
- Trafficking in Persons (Prohibition) Law Enforcement and Administration Act, 2003
- Article 5, Transnational Organized Crime Convention and its trafficking in Persons Protocol, op 13 december 2000 door Nigeria ondertekend

UNICEF:

Nigeria Country programme document 2014-2017 (6 september 2013)

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF):

- Nigeria, annual report 2015 - Tier 1 CPCs recommended by USCIRF (1 mei 2015)
- Nigeria, annual report 2014, 15th anniversary retrospective Renewing the commitment

United States Institute of Peace (USIP):

Rethinking Nigeria's Indigene-Settler conflicts, special report (24 juli 2012)

Universiteit van Gent:

Piraterij in West-Afrika, de Golf van Guinee als nieuwe hotspot (academiejaar 2012-2013)

University of Calabar:

The Niger Delta crisis in Nigeria: Pre and Post Amnesty situation (juli 2013)

USAID:

National Standards for Improving the Quality of Life of Vulnerable Children in Nigeria, report of the Federal Ministry of Women Affairs and Social Development, 2014

US Department of State:

- Nigeria, Trafficking in Persons Report 2014
- Nigeria, Human Rights Report 2013
- Nigeria, Country reports on Human Rights Practices for 2013
- Nigeria, International Religious Freedom Report 2013 (3 februari 2014)
- Nigeria, Trafficking in Persons Report 2012 (19 juni 2012)

6.2 Nieuwsberichten

- Aidsfreeworld
- All Africa
- Al Jazeera
- Amnesty International
- ANP
- BBC
- Bloomberg
- Cleen Foundation
- CNN
- Committee to protect Journalists

- Elsevier
- Department of Mass communication
- Freedom House
- Gaystarnews
- HLN Be
- IB Times
- Islamic Human Right Commission
- Modern Ghana news
- Naija standard newspaper
- Nigeriaeye
- Nigerianewsday
- NOS
- NRC
- OECDinsights
- Oxford Analytica
- Premium Times
- Punch
- Rapidsms
- Reuters
- Sahara news
- Telegraaf
- The Daily Star
- The Guardian
- The Huffington Post
- The Independent
- The New York Times
- The Premium Times
- The Sun
- The Wall Street Journal
- The Washington Post
- Unicef
- Vanguard
- Voice of America
- Volkskrant
- Wereldomroep
- Women Global Network for Reproductive Rights

6.3

Websites

<http://www.naptip.gov.ng/>
www.publicatons.iom.int
www.iom-nederland.nl
www.un-nigeria.org/unagencies/unicef.html
www.unhcr.org
<http://edition.cnn.com/2015/04/10/africa/nigeria-un-refugee-help/index.html>
<http://www.internal-displacement.org/sub-saharan-africa/nigeria/figures-analysis>
<http://www.unhcr.org/pages/49e484f76.htm>
<http://www.aidsfreeworld.org/Newsroom/Pressreleases/2014/~media/Files/Nigeria%20Same%20Sex%20Law%202014.pdf>
<http://www.nigeria-law.org/Criminal Code Act-PartIII-IV.htm>
<http://www.nidos.nl/>
www.wacolnigeria.org

<http://www.projectalertnig.org/>
www.therealwoman.org
<https://tmgnigeria.wordpress.com>
www.nigeria-law.org
<https://tmgnigeria.wordpress.com/>
<http://www.africa-union.org/documents/treaties>
<https://verdragenbank.overheid.nl/>
<http://www.refworld.org/docid/52a82aca4.html>
<http://www.coinmill.com/thecurrencyconverter>
<http://www.chartsbin.com/>
<http://eie.ng/inec2015/>

6.4 Lijst van afkortingen

AFP	Agence France Presse
AI	Amnesty International
AU	Afrikaanse Unie
AWEG	African Women's Empowerment Guild
CAT	Committee against Torture
CED	Committee on Enforced Disappearance
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination Against Women
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination
CESCR	Committee on Economic, Social and Cultural Rights
CIA	Central Intelligence Agency
CJTF	Civilian Joint Task Force
CMW	Committee on Migrant Workers
CNN	Cable News Network
COSUDOW	Committee for the Support of the Dignity of Women
CPJ	Committee to Protect Journalists
CRC	Committee on the Rights of the Child
ECOWAS	Economic Community of West African States
EIU	Economist Intelligence Unit
FGM	Female Genital Mutilation
GPI	Girls Power Initiative
HRC	Human Rights Council (VN-Mensenrechtenraad)
HRW	Human Rights Watch
ICC	International Criminal Court (Internationaal Strafhof)
ICG	International Crisis Group
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IFEX	International Freedom of Expression Exchange
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
IPS	Inter Press Service News Agency
IRBC	Immigration and Refugee Board of Canada
IRIN	Integrated Regional Information Networks
IRRRAG	International Reproductive Research Rights Action group
IS	Islamic State
JTF-RO	<i>Joint Task Force Restore Order</i>
JTB	Joint Tax Board
LHBT	Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel , Transgender
MASSOB	Movement for the Actualisation of the Sovereign State of Biafra

MEND	Movement for the Emancipation of the Niger Delta
NAPTIP	National Agency for Prohibition of Traffic in Persons and Other Related Matters
NHRC	National Human Rights Commission
NIMC	National Identity Management Commission
NIS	Nigeria Immigration Service
OA	Oxford Analytica
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
RSF	Reporters Sans Frontières
SPT	Subcommittee on Prevention of Torture
UNDP	United Nations Development Programme
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UPR	Universal Periodic Review
USCIRF	United States Commission on International Religious Freedom
VN	Verenigde Naties
WACOL	WomenAid Collective
WOTCLEF	Women Trafficking and Child Labour Eradication Foundation
WOCON	Women's Consortium of Nigeria
YMCA	Young Men's Christian Association

6.5 Overzichtskaart van Nigeria

